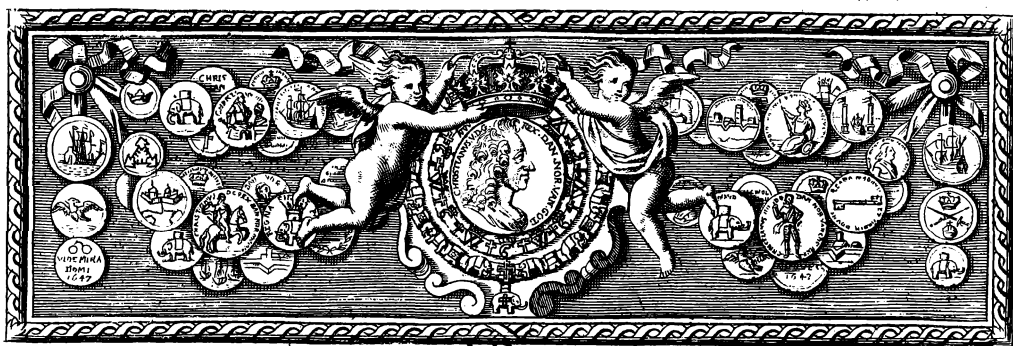

AUCTARIUM RARIORUM,

QVÆ

MUSEO REGIO PER TRIENNIUM
HAUNIÆ ACCESSERUNT, UBERIORIBUS IL-
LUSTRATA COMMENTARIIS, PRÆCIPUE
NUMISMATA ET ALIÆ ANTIQVITATES PARTI SECUNDÆ
AUT INSERTÆ AUT INSERENDÆ.

Anno MDCXCIX.

AD

SECTIONEM V.

Pag. 69. in numisma Tab: XVIII. No: 1.

REGIS CHRISTIERNI I.

opiam haud exiguam aureorum numismatum tempore *Christierni I.* nec minorem argenteorum, eo diu regnante, exstitisse haud dubitamus, quamvis aureæ argenteæq; messes nullæ, nisi vectigales darentur, ex quibus in septentrione nostro, auri argentiq; fodinis tunc destituto, numi recudebantur, quippe in strenui Militis foemina, Domina *Elisæ*, thesauro *Hvitfeldius* noster 1400 aureos Rhenanos, 500 numos aureos, qui Nobiles vocantur, & 1800 marcas denariorum monetæ nostratis numeratas fuisse *chron. Dan. part. V. pag. m. 918 & 919.* memorat, etiam si alibi, veteres denarios sedulo conquisitos, meminere, quoties novi cuderentur, & ad monetam ex vectigali, edictis severis propositis, redire debuisse, adeo ut non mirum videatur, tam paucos numos, præprimis præstantiores veterum Danorum & hujus Regis, superesse, utpote quos argentariorum quoque avaritia inhians uncis manibus traxit. Argentei numi itidem quadrati seu truncati hujus Regis mentionem inijcit *Mælinus* sagacissimus, habentis in utroque latere insignia Domus Oldenburgicæ cum imposita Corona, *Classe III. ser. 1.* ideæ brevis, quam rei numariæ exhibuit illustris noster *Bartholinus*, aurei verò nullius, adeoque Regios hos numos ex auro rarissimos & ferè nusquam, nisi hic, obvios censemus.

— *In numisma Tab: XVIII. No. 3.*

REGIS JOHANNIS I.

Notatu certè digna occurrunt in aurei hujus numi posticâ parte regnorum, Ducatum & Comitatum integra insignia, cum ante eum nemo ea cumulare & conjungere conatus sit. In sigillis quidem jam antea conjunxerant Daniæ Reges Dominii potentissimi insignia, à *Valdemari Quarto*, nî fallor, temporibus, at numis ante *Johannem* Regem nemo eadem inferuit. Tribus enim in numo scutis insignia sua, hic complexus est, exteriori scilicet & majori, inter crucis Danebrogicæ extrema, scutum transeuntis, leones tres regni Danici, tres coronas trium regnorum borealium unionem indicantes, Leo-

Leonem Norvagicum cum securi & Draconem Vandaliae seu Sclavorum regni vetus insigne: Scutum verò interius duos Leones pro Ducatu Slesvicensi, five Cimbria meridionali, urticae folium cum tribus clavis pro Holsatiae Ducatus utraq; parte, & cygnum, collò coronatò, pro Stormaria habet. Intimum deniq; & tertium scutum duas ostendit trabes transversas, insignia Comitatus Oldenburgici, ex quo Majores ejus prodierant. Numus est, magnitudinis insignis, pondere sesquiunciali & dimidia drachmae. Reliqui duo, qui ejusdem typi hic asservantur, minoris sunt ponderis.

Gabrielis & Georgii Gylденstiernorum, quorum in Numi hujus descriptione pag. 70. mentio fit, pater fuit *Henricus*, Episcopi Otthoniensis, *Canuti Gylденstierni*, parens quoq; spectabilis, Dominus de Refstrup & Iversnæs, cujus pater *Canutus Gylденstiern*, *Gabrielis* coeterorumq; avus, tantà exstitit liberalis vultus ac corporis excelsi elegantia, ut à Regina *Dorothea*, Regis Daniae *Christophori Bavari* viduâ, in matrimonium expeteretur, sed senatu Regni dissuadente, duxit sibi dignitate parem, quemadmodum *Cornel. Hamsfort in serie M. S. Episc. Otthomensium* testatur. Præter numismata hæc rarissima aurei quoq; numi in regno Daniae secundum bonitatem & pondus aurei Rhenani, regnante *Johanne I.* cusi sunt, quorum characteres Imperatoris *Ferdinandi Neue Münz-Ordnung* / five *Reichs-Abschied* / inter Recessus coeteros Anno 1660. Moguntiae impressus pag. 668 § 82 & 669 § 97. graphicè exprimit. Primus, cujus mentio ibidem injicitur, sub inscriptione IHES. DEI GRAT. REX. DACIÆ, primâ facie Regem stantem repræsentat capite coronato & nimbo circumdato, amictum pallio Regali ac sub illo cataphractum & ferratum, qui dextrâ sceptrum cum lilio præfixo, sinistrâ orbem cum cruce præfert. Inter pedes scutum cum trabibus Oldenburgicis positum est. Aversa verò pars, crucem habet, quæ scutum coronatum transit, super quam tres Leones à sinistra ad dextram currentes conspiciuntur. In circuitu numi legitur, MONET. AUR. REGNI DACIÆ. Secundus ejusdem ferè est typi, præterquam quòd in scuto ad pedes Regios stella seu potius urticae folium videtur effulgere.

— pag. Tab. XVIII. in numisma No: 4.

CHRISTIERNI II.

Videtur numus hic aureus, pondere fermè semiunciali, ex eadem matrice, quâ argenteus ille, rarò obviuus, anno eodem percussus est, qui, licet uncialis sit, neutiquam tamen thalerus, ut dicitur, censendus est, cum thaleri nomen nondum Orbi, anno nempe 1518, quo cusus est, innotuerit. Anno quippe sequenti in valle Joachimica, unde nomen thaleri & Joachimici seu *Jochims Thaler* sortitus est, uncialis ex æde monetaria Comitum de Schlick primò prodiit. *Christiernus* itaq; II. hos numos aureos argenteosq; ad exemplum patris procudi jussit, sub nomine, ut puto, *Guld & Silv-Strøffer*. Ita quippe numi argentei, in Imperatoris *Ferdinandi Münz-Ordnung* five *Reichs-Abschied* de anno 1559, inter coeteros Imperii Romani Recessus anno 1660 Moguntiae impresso, §. 56 appellabantur: *Dännemærckische gangß Silbern Stück / den Thaler an ihrer Grösse gleich*. Quorum vera nomina insequens thalerorum propago adeò obscuravit, ut cum vulgo eos sic appellare oportuerit. Numus hic aureus in eo tantum, quoad insignia à monetis Regis *Johannis* differt, quòd in scuto interiori partis adversæ bini

illi Leones Ducatus Slesvici seu Cimbriæ meridionalis bis exhibeantur, eadem forte de causâ, quâ antea in Patris ipsius numo.

Pag. 71. Tab: XVIII. in numisma No: 7.

FRIDERICI PRIMI.

Notari ulterius numus hic meretur, tum quod ex auro sit, quam quod civitati Ripensi nomen suum addere licuerit, quod nulli alii Daniæ civitati contigit, aureos suo nomine numos procudere. Singulari itaq; gratiâ Regem *Fridericum I.* civitatem hanc, complexum fuisse, quæ pacis bellicq; tempore fida ipsi præstitit servitia, ex eo diversisq; ejusdem Regis diplomatis gratiosè urbi huic oblatis, manifestum est. Jura quoq; & decreta Regis *Erici Glippingii* civibus Riparum promulgata haud obscurè perhibent circa annum 1269. in urbe hac exstitisse officinam monetariam, minutosq; exinde numos argenteos, æquè ac postea, in aliis Daniæ civitatibus procusos fuisse non dubitamus. Constat interim tempore hoc præ aliis civitatibus urbem hanc florentem monetâ clausisse.

Pag: 71. in numismata No: 8. 9. 10 & 11.

Tab: XVIII.

CHRISTIERNI TERTII.

Numi hæc aurei primùm ideò recensendi, quod Rex *Christianus Tertius*, primus inter Reges Daniæ, numerari se voluerat, quotus in ordine Regum ejusdem nominis extiterit: Nec enim aut in numis, aut in figillis vel diplomatis antea injecta est unquam mentio, quotus Rex quispiam in Dania nominis ejusdem esset. Notatur præterea, quod primus quoq; Vandalorum Gothorumq; Regis titulum numis adjunxerit, quo legimus ab *Augusto Datho Orat. 65. libr. 4.* avum ejus Gloriosissimum *Christiernum I.* cum Romam ad sacra Apostoli *Petri ac Pauli* limina adoranda tenderet, in urbe Italiæ Senensi anno 1474. prius salutatum esse. Observandus etiamnum est in numis prioribus capitis Regii ornatus peculiaris. Pileum quippe, qui, more istorum temporum, ad aurem dextram reclinator, plumis exornari ac barbatus ipse incedere amavit. In averfa demum numi parte, qui drachmæ pondere sub No: II. exstat, insignia regia alio ordine disposita conspiciuntur, quibus tres coronas à parente suo *Friderico I.* in numis omittas in memoriam unionis trium Regnorum Daniæ, Norvagiæ & Sveciæ restituit, iisdemq; Guthiæ seu Jutiæ Leonem corda novem transilientem adjunxit. In scuto præterea intimo insigne Ducatus Slesvicensis præsentari jussit.

Tab: XIX. in numisma pag: 72. No: 1.

FRIDERICI SECUNDI.

Singularis est numus aureus, qui in parte postica suum spectatoribus exhibet pondus, tres scilicet marcas Danicas. Pondus Portugallicorum æquat, qui 20 sunt uncialium seu thalerorum ex argento, adeo ut marca aurea Danica septem ex argento uncialium thalerorum pretium attigerit. Adeoq; III. *marcarum* Inscriptionem, quæ pretium hoc indicat, numo huic aureo, quemadmodum & argenteis, incudi jussit.

Pag:

Pag. 73. Tab. XIX. in numisma No: 4.

Numus hic primus est ducatus five drachmalis, qui in Dania percussus. Nomine *Dogkate*, negligentia incisoris typi, pro *Ducate* insignitus est. Pondere tantum Ducati Hungarici aureos suos numos *Christianus III.* quoque; procudi curavit, qui sub numeris 9. 10. 11. *Tab. XVIII.* hujus musci exstant.

— In numisma No: 5. ibidem.

Prima itidem est corona aurea, par floreno aureo Rhenensi, *Gold-Gulden* in regno Daniae percussa, ejusdem ponderis cum ducato Hungarico, sed auri vilioris ideoque pretii minoris.

Pag. 75. Tab. XIX. in numismata No: 10 & 11.

Nec minus illustrant societatis Elephantinae statuta literae Regiae *Christierni I.* Holmiae anno 1457. exaratae, quibus Geminiano Trevifano, aulae Regalis Palatino & Oratori, consortii tesseram clementer se contulisse Rex fortunatissimus memorat. Ipsi praeterea in favoris regii signum, concessit torquem, auro venustare. Verba quaedam diplomatis, cum plus luminis hic afferant, en breviter adjuncta: *Quamvis in aliis literis nostris regalibus privilegiabilibus & gratiosis torquem nostram, quae collum nostrum Regium & humeros nostros circumambire pro nostrae Majestatis gloria solemus, & milites ac nobiles & Generosos in signum nostrae Magnificentiae decoramus, Dilectioni tuae de manibus nostris largiti fuimus & dedimus in praesentiarum tuis promerentibus virtutibus & meritis ac obsequiis fidelibus nobis & coronae nostrae impensis multipliciter, quia es militaribus cingulo & honore ac insigniis decoratus, quatenus dictam torquem venustare auro possis & valeas decorare, circumquaque; jugi collo tuo, ubicumque te adesse contigerit, in signum benevolentiae & gratiae nostrae, tibi de nostra libertate regiam concedimus & impertimur.* Luculenter haec exponunt, societatem hanc ante annum 1457, quemadmodum & annum 1464 fundati Roeskildiae facelli in pium societatis usum, viguisse, quamvis non adeo coalitam, aliisque consortii hujus fratribus, qui milites ac equites illustres erant, tantum concessum fuisse torquem suum auro venustare. Causam itaque potentissimus Rex in literis laudatis addit: *Quia es militaribus cingulo & honore ac insigniis decoratus.* Equestre quippe potissimum insigne erat cingulum, a quo ensis pendeat. Et hinc quidem in jure Romano miles ita cinctus secundum institutiones *Justinianaeas de milit: testamento libr: II. Tit. XI.* singulari gaudebat privilegio. Apprimè huc ergo faciunt verba allatae Epistolae M. S. Episcopi Arhusiensis *Oveni Bilde*, quondam Regum Daniae *Johannis I.* & *Christierni II.* Cancellarii, & *Christiano III.* perquam dilecti: *At de som i samme Orden vare / maatte og skulde bære et Sælskab / som var giordt udi Lignelse efter Elephant-Dnyr nethen uthi samme Sælskab / uthi Lignelse med en blodig Torne-Crone og tre blothige Nagler.* i. e. *Quod eidem ordini adscripti tesseram quondam, quae ad effigiem Elephantis facta, addito inferius ad tesseram eandem orbe (Spegel Danicè vocabatur) cruentae spinæ coronae ac trium sanguinolentorum clavorum imaginem referente.* Additur ibidem: *in honorem & memoriam passionis Domini Jesu Christi Salvatoris nostri.* Ex bulla Papae Pii II. anno 1462. data, dignoscimus Pontificis ejusdem indultu, *Christiernum I.* de novo instituisse confraternitatem hanc propriis exercendis operibus sub vocabulo non tantum

S. Mariæ, sed & S. S. Trinitatis & passionis Domini nostri Jesu Christi, de qua idem Rex nec non multi Principes & nobiles & ipsius Regis consilarii existebant, quorum cœtum deinde quinquagenarium Sixtus IV. ex indulgentiarum bulla, anno 1464. esse voluit, ac fundatio Christiæni I. anno 1464 Hauniæ facta statis 4. anni temporibus celebrari constituit. Rem præterea Episcopus Ove-nius Bilde in Epistola M. S. sæpe laudata ita porro illustrat: Og drog/ og bar Kong Hans fornesnthe Sælskab altid til hans Døde-Dag i alle Høytthel-lige Dage oc Vertskab/ oc holte samme Sælskab uthi stor Ære oc Vertthig-hed/ som mange nu vel vitttherlig er/ oc toc Kongen uthi samme Orden oc Brotherskab meth sig gamle Kong Henrich af Engelland oc Kongen af Skot-land/ hans Søster-Søn/ oc sende thennem baade forn: Selskab/ hvilke som oc holdte samme Orden oc Brotherskab oc Confœderatz med hannem thil deres Døde-Dag/ med stor Villie/ Venstak og Kiærlighed: Item gaf Kong Hannß mange Herrers oc Fyrsters Sendebud samme Sælskab/ som hand slog til Riddere/ oc sammeledes mange af Danmark's Riges Raad oc Adel/-desligeste Fruer oc Jomfruer / baathe af vores Slægt oc baarne Benner oc andre fleere uthi Riget. Oc mindes os vel af Barndom/ at mange gothe Mænd/ som Riddere vare / droge oc thette Sælskab usor-forgylt uthi Høytthelige Dage/ oc saa thil merkkelige Vertskab oc Forsam-ling/ som mange mærkelige Mænd/ endnu leve/ vitttherligt er/ oc vel dra-ges til Minde oc seet have. Hvilket vi lade os tyffe/ at det var deres Her-re oc Konning/ Riget oc thennem selv oc then meenige Adel en stor Ære/ baathe uthi Riget oc uthen. - i. e. Rex etiam Johannes usq; ad mortem suam prædictam tesseram omnibus festis diebus & in conviviis continuo gestavit, eamq; magno in honore habuit, quemadmodum multis etiamnum notum est, & in eundem ordinem ac confraternitatem Henricum Grandævum Angliæ Regem & Regem Scotia, Sororium suum, admisit ac utriq; eorum prædictam tesseram obtulit, qui & eundem ordinem, confraternitatem & confederationem cum illo magnâ amicitia usq; ad mortem serva-runt. Memoratus etiam Rex Johannes tesseram hanc Regum & Principum Lega-tis, quos equites creaverat, clementer concessit multisq; Daniæ senatoribus, nec non nobilibus, matronis & virginibus tam è nostra, quàm aliis in regno prosapis. Ob-versatur ab infantia ipsa memoria nostra, multos, qui equites fuere, eandem tesseram DEAURATAM, cæterosq; nobiles, qui equites haud fuere, suam tesseram NON DEAURATAM in majoribus festivitatibus ac lautis conviviis & conventibus ges-tasse, quemadmodum multi insignes viri, etiamnum superstites, ac testes oculati no-runt. Quod Domino & Regi eorum regnoq; & illis ipsis, ac omni nobilitati hono-rem eximium tam intrâ quam extra regnum fuisse arbitramur. Sunt verba quæ exactè congruunt cum literis, Geminiano Trevifano, Palatino aulæ regiæ & Scutifero, pro torqve suâ aurò venustandâ, anno 1457. oblatis. Nec silent deniq; Regis Christiæni I. literæ M. S. de torqvibus ejusdem generis, virtute, prudentiâ & generositate spectabili, ut ibidem dicitur, viro Edvardo Civi Ja-nuensi Holmiæ d. 25 Novembr. eodem anno, quemadmodum & Illustri & magnifico Principi Domino Franconi Friderico Marchioni Mantuano anno 1462 clementer elargitis. Anno verò 1459 Rex optimus de collegio quodam reli-gioso Roëskildæ instituendo meditari cœpit, quod in honorem S. S. Trinitatis, virginis Mariæ, Sanctæ Annæ, omnium Dei Sanctorum ac S. imprimis Trium Regum exstrui voluit, cujus fabricæ, ad australe Templi cathedralis latus an-no deinde 1464. extructæ & consecratæ bona varia legavit, quæ in hunc usq; diem Regum Stirpis Oldenburgicæ mausoléis superbit. Quanto deniq; favo-

re Potentissimi Regis *Christiani I.* successores Sacellum hoc prosecvuti fuerint. Privilegia à Rege *Johanne* sacratio eidem anno 1484. concessa & eorundem à *Friderico I.* confirmatio die S. *Ægidii* Abbatis Roëskildiaë 1526. data uberius testantur. In memoriam, ut censemus, tesserae consortii elephantini, quod Roëskildiaë celebrabatur, *Christiernus II.* electus Rex *Erico Valckendorpf*, Præposito Roëskildensi ejusq; in eadem præpositura successoribus anno 1508. in castro Aggershuus vesperâ S. *Benedicti* Abbatis, novum dedit insigne, auratum scilicet Elephantem cum turri in dorso, in scuto cœruleo liliis consperso.

— *Pag. 77 & 78. in numismata sub Numeris 24. 25.
26. & 27. Tab: XX.*

SOPHIÆ REGINÆ FRIDERICI II.

Regina hæc insignes tam togæ quàm sagi tempore suppetias filio Regi *Christiano IV.* porrexit. Testis quoq; rei hujus navis bellica fuit sumtibus ipsius exstructa, quæ nomine Reginæ *Sophiæ* insignita & ob molem fabricæ stupendam magna cognominata summum hostibus terrorem incussit. Vidua in peculio suo, arcis Nycopingiæ, per annos fermè 44 providè & circumspèctè vixit. Eques Anglus, *James Horvel*, in *Epistolis Ho-Eliaë* vol. I. sect. 5. ep. 40. Anglicè eam laudibus his extollit: *The Maine of the Ambassie is to condole the late Dead of the Lady Sophia Queen, Dowager of Denmark, our Kings Grand-mother: She was the Duke of Meclenburgs Daughter, an her husband Christian the third (vult dicere Friderich the second) dying young, her portion, which was forty thousand pounds, was restored her, and living a Widow forty four years after, she grew to be so great a huswife, setting three or four hundred people at work, that she died worth neer two millions of dollars, so that she was reputed the richest Queen of Christendom.* i. e. Præcipuus finis & scopus legationis est dolere, mortem Principis *Sophiæ*, Daniaë Reginæ viduæ, Regis nostri aviæ, Obotritorum Ducis filiæ, cujus maritus fuit *Fridericus II.* Rex Daniaë, qui præmature mortuus est, ideoq; Reginæ huic dos ipsius, quæ quadringentos mille unciales complectitur, restituta. Viduæ postea annos 44 viventi, dote hac, regia res adeò crevit tantaq; evasit œconomia, ut operariorum artificumq; curâ, quorum trecentos aut quadringentos aluit, fermè bis millies millena uncialium in ærario suo moriens reliquerit, adeò ut inter ditissimas in orbe Christiano Reginas æstimata fuerit. Regi *Friderico II.* anno 1572 d. 21. Aug. matrimonio juncta est, mortua anno 1631. d. 4. Octobr: ætatis suæ 74. Roëskildiaë anno eodem d. 14. Novembris regio more sepulta est.

— *pag. 79. in numisma Tab: XXI. No: 5.
CHRISTIANI. IV.*

Præter allata, Augustissimus Rex in anticâ numi parte à coronatione peracta redux hic notandus, qui eqvo generoso rectus, sceptroq; & diademate ac vestibibus auratis, fulgens, sub cadurco seu tegmine pretioso conspicitur, quod à Regni senatoribus, *Georgio Frisio*, *Prebiorno Gyldenstiern*, *Axelio Brahe*, & *Henrico Lycke* gestabatur.

— *ad pag. 80. in numisma sextum Tab. XXI.*

Præter descriptas superiùs decursiones Hamburgi, post homagium Regi huic præstitum, peractas, varia ibidem quoq; exhibita fuere spectacula equestria, primo præ-

præsertim Novembris die, omnium in se oculos converterunt. Decursiones & spectacula hæc equestria *Heusnerus* & *Bindeman* fufius enarrant.

Pag. 81. in numisma No: 14. Tab: XXII.

Nechic prætereundus est Sveciæ Regis in expugnatam à Danis Calmariæ urbem insultus. Ex castello urbis ejusdem castrisq; simul, quæ die 12 Junii anni ejusdem ad urbem metatus erat, die 17. Julii horâ octavâ vespertinâ quatuor in locis urbem hanc aggressus est, ferro & flammâ ferox. Vario hinc Marte per noctem totam pugnatum est, profligati penitus Sveci se castris subdixerunt. Castelli verò hujus munitione, quæ *J. Erico* dicata erat, globorum ictu à Danis postea dirutâ, & quemadmodum in numi posticâ apparet, ab ignibus correptâ, Sveci die 3 Augusti inibi se dedere coacti sunt.

Pag. 82. in numum Tab: XXII. No: 21.

In primâ numi facie Regis Gloriosissimi, more suo, cataphracti, scutum coronatum visitur, in quo tribus Daniæ Leonibus, dextrorsum procurrentibus, tria corda ter sunt adjuncta. In nullis antea, quod sciam, Regum Daniæ numis coronati conspiciuntur Leones Daniæ. In figillis verò, quæ ex Archivis Hauniensibus deprompta chronicis Regis *Friderici II. Resemus* inseruit, Leones hi inde à Regis *Valdemari II.* tempore & anno 1216. inter corda promiscuè & incerto numero disseminata visuntur, usq; dum tempore Regis *Erici Pomerani* anno 1397. ad novenum numerum in figillis redacta essent atq; in una ferie leonibus his antrorsum adjuncta. Postea tamen usq; ad *Christiani Tertii* tempora & annum 1546 in figillis prorsus neglecta sunt. In numis verò, ante Regis *Christiani Quarti* imperium, haud usitata,

Pag. 85. in numum 35. Tab: XXIV.

Fortia hæc facta Inviçtissimi Regis ad cælum usq; laudibus quoq; extollunt, inter quos *Le Sieur de la Boullaye le Gouz*, parte 3. c. 41. itinerarii, *Ce Prince*, inquit, *est digne de revivre dans la memoire des hommes pour sa generosité, les actes, qu'il en a produits dans ses dernieres guerres, font foy de mon dire, lorsq; son Conseil s'opposa a l'exposition, qu'il vouloit faire de sa personne pour combattre sur la mer les Suedois; il dist: à t'on jamais leu, qu'un Roy de Denmark soit mort sur la mer.* Taceo hic celebrem Regis hujus ad fretum Kiloniense cum Svecis conflictum, qui ex 46 armatis navibus vix triginta easq; quassas & laceras fugâ subdixerunt, extincto tum temporis *Claudio Flemmingio*, rei maritimæ gnaro. Rex inde, post devictam hostilem classẽ d. 5. Septembr. anno 1644. terræ continenti cum lectissimâ militum manu confestim se commisit & in Scaniâ Malmogiam ab hostili assultu liberavit, plurâ itaq; de his historiographis nostratibus diductiùs commemoranda reliquimus.

Pag. 68. in numum 40. Tab: XXIV.

Inter metallariora mineræ auri portiuncula sub specie pyritis, quæ micis frequentibus resplendet, heic quoq; exhibetur, quam Anno 1646. præsentẽ gloriøsæ memoriæ *Christiano Quarto* ignibus depuratam fuisse & ex librâ unâ auri puri drachmas sex prodiisse in musæo suo, *Wormius* testatur. *Adducta sunt*, inquit, *lib. I. sect. 3. cap. 2. ex eodem Norvagiæ loco* (ex quo mineras quasdam

dam auri narrat) *minera talcosa itidem* & frequentibus granatis pragnantes, quas auro scatere multi existimant. Hanc mineram Anno 1648. Regi ipsi detexit rusticus quidam, **Gammel Grodevin** dictus, sita fodina est ad portum **Marede** & prope **Barebne**. Rectius verò rusticus ille nominatur **Gammel i Grødevæjen** ab habitationis loco denominatus: patet enim è diplomate Regio M. S., quod tum temporis die 3 Aug: ab oneribus omnibus & tributis rusticum hunc eximit, cum vocatum fuisse **Gammel Giordson** in **Grødevæjen**. Nec minus rem illustrat Regis hujus mandatum M. S. Arendaliæ in Norvagia anno eodem degentis, quod Toparchæ & inspectori auri fodinæ hujus, *Cajo Kruse* pridie datum erat, ut mineras hinc erutas Hauniam afferri sedulò curaret.

Ad Pag. 87. in numum 3. Tab. XXV.

FRIDERICI III.

Sparfi sunt tam in auro quam argento ejusdem typi numi varii ponderis & diversæ magnitudinis, qui etiam hic superant, semunciales quidam sunt minorisq; ponderis usq; ad dimidios Ungaricos in auro & 12 asses Lubecenses in argento. Posticæ partis inscriptio TANDEM cum vasculo floris proliferi decerpta videtur ex hemistichio: *Tandem fit furculus arbor*, ut innueret Optimus Princeps, se quidem regno haud destinatum, cum Frater natu major dudum homagia successionis suscepisset, TANDEM sibi regni gubernacula tradita fuisse post Fratris Patrisq; mortem.

— *Pag. 90. Tab. XXVI. in numum No. 12.*

Legi itidem Regiæ, quâ absolute hæreditarium Regis Daniæ & Norvagiæ Dominium in feros posteros stabilitur, à FRIDERICO III. Monarcha nostro olim Augustissimo Anno 1665. d. 14. Novembris primùm conditæ ex numismatis hujus matrice sigillum aureum magnificè procusum, in hujus actus celebrem memoriæ & corroboramentum firmitus appensum quoq; conspici-
tur.

— *Pag. 94. in numisma No. 29. Tab. XXVII.*

Numus hic aureus bracteatus & cavus, cui datum est pondus & forma non mergens, unde natantis fortitus est nomen. Fuit ille, quo utriusq; sexus Aulici Regis hujus gloriosissimi in devoti amoris τεκμήριον mundi; gratiam quondam sese ornarunt, more prisco Romanorum militum, qui galeas suas numismatibus Imperatorum pro gemmis exornari gavisi sunt secundum antea laudati *Pomponii* effatum. Omnes ejusdem formæ numi, etiam si majoris moduli, five ex ære five argento ac auro, tam cavi tenuesq; procuduntur, ope æris, cavitati inclusi, emergendi virtutem habebunt, aquæ leniter impositi. Suum igitur natandi nomen, quod nobis est **Swimming**/ omnes apposite merentur.

— *Pag. 96. in numos sub No. 3. & 4 Tab. XXVIII.*

Præter unctionem Regiam, quam ab Episcopo Sialandiæ nostræ, *D. Johanne Wandalino* peractam exacteq; lingvâ vernaculâ descriptam legimus & numis his indigitari censemus, occurrunt in iisdem splendidissima, quibus Rex ornatus erat, regalia signa, inter quæ septentrionis nostri diadema Re-

gium cœtera suo eminet fulgore, qui nobis deinceps præter reliqua exactioris offeret descriptionis ansam, itaq; hic solii Regalis tantum meminisse juvat, quod Regis ejusdem Pater gloriosissimus ex unicornu marini prætiosis cornubus, auro articulatè ligatis, efformari cœpit spectata admodum magnitudine, cujus absolvendi occasio Filio Regi CHRISTIANO V. relicta fuit. In solii hujus epistylío incomparabilis amethystus illa, pondus 80 drachmarum superans, perquam eminenter effulget, quemadmodum hinc inde solii cadurcum fulcras; argenteis virtutum imaginibus egregiè inauratis instructa conspiciuntur. Tantum & tale Monarchiæ solium tam natalium jure, quam virtutum conspectissimarum merito Princeps & Rex CHRISTIANUS V. Anno & die prædicto ascendit, omni laude cumulatifsimus, & talem in fastigio isto, à Deo in terris proximum, Magnorum Europæ Principum magni Legati per tres integras ferè annorum decades aut triumphatorem salutarunt, aut adiutorem sollicitarunt, tantumq; rerum gestarum magnitudine viderunt subditi, submississimo honoris suspectu Augustum tutorem & propugnatorem patriæ prosequentes.

Ad numum 15. ejusdem Tab.

Ut majorem lucem huic numo foeneremur, prætereundos haud arbitramur binos in insulam hanc militis nostri assultus accerrimos, quibus Duce Architalasso Dn. *Nicolao Julio*, antiquissima hæc Gothorum Regumq; exinde Daniæ possessio post breves moras in Victoris concesserat leges, dum die 29 Aprilis primum sub tutela Classis Danicæ ductuq; Chiliarchæ *Martini Bartholdi* miles Danus invaserat insulæ littora ad promontorium *Rlinte* / ubi hostis bene armatus manuq; instructus magna, Duce *Gabriele Gyldestiern*, post varios congressus palmam militi nostrati cedere coactus fuit, & terrore hinc inde littoribus ita circumfuso, tota insula arma deposuit, exceptâ validissima Wisburgo arce, quam, verso velo, classis Danica deinde primo Maji die magna vi petiit, igneisq; laceratam telis arbitrio Architalassi nostratis sese concedere adegit, emporio Wisby maris Balthici olim celeberrimo, quod mari huic leges olim tulit, obsequente, una cum binis navibus bellicis, quas perditum ibat hostis, *Charitatem* scilicet & *Constantiam*, quarum una in via eadem capta est à milite nostro, alterâ incensâ.

— *Pag. 97. ad numum 14. Tab. XXIX.*

Nec in minus gratam memoriam hinc revocandæ sunt nostri militis ad urbem Vismariam acerrimæ conflições, cum & die 4 Novembris Anni 1675, navim *Falconem*, 45. tormentis bellicis instructam ad Insulam *Balkanam* hostis manibus extorserit & sic aditum in portum, postridie itidem castello insulæ *Balkanæ* capto, sibi aperiens postea die 13 Decembris munimina urbis contigua forti manu expugnaverit; Rege verò ulterius suos milites ad interiora statim ducente voceq; & manu inflammante, urbs hæc omni instructu munitissima sese dedere coacta fuit, & duobus Chiliarchis eodem die in obsides missis, postridie Wismariæ Præfectus, Comes *Carlsson*, claves portarum, quæ à nostris copiis statim obsessæ fuerunt, submissè tradidit, proximè sequenti die cum præsidio satis forti evadens.

Ad

Ad numum No.16. Tab.ejusdem.

Fufis prius ab Heroe hoc Svecorum copiis ad Qvistrumbroe, etiamfi fluvius, qvi pontem eundem præterlabitur, eas tutas & tectas intra sua sibi hic facta munimenta fervaret, die 7 Junii forti manu, captis ad Oddevaldam munitionibus fortissimis Svecorum, hostem, qvi se in fugam deinde dederat, usq; ad Gottelf persecutus est. Tandem illustrissimus ille Heros & Prorex *Guldenlovius* urbem Vennersburgum aggressus est, cujus in rupe munitissimum castellum, in qvo Sueci præcipuum pro copiis suum coegerunt victum & com meatum, una cum urbe fermè inaccessum se ipsius arbitrio dedere armis coërcuit, anno & die dicto, qvomodo *virtuti nulla fuit invia via.*

Pag. 99. ad numum No.22. Tab.XXXI.

Inter cœteras in postica numi parte ex rupibus ad urbem Marstrand prominentes munitiones validissima fuit *Carlstein*, qvoad situ loci cautiumq; fortitudine omnia sibi subjacentia munimina maximè defendens, captis tamen die scilicet 13 Julii Anno 1677. munitissima rupe *Malepert*, die verò 18. ejusdem mensis castello *Gustarvsburg*o unacum urbe *Marstrand* & postridie insulâ bene munitâ *Hedvigsholm*, heros ille indefessus telis ignitis ex tormentis bellicis, qvæ in rupes ferè inaccessas sedulâ arte afferri curavit, toties laceratum tandem eò adegit, ut miles Svecus arma vexillaq; sua ad pedes tanti Proregis provolutus victusq; die 23 mensis prædicti posuerit Anno eodem. Fusa sunt itidem in campo Oddevaldæ die 28 mensis proximè sequentis Suecorum undecim millia, Duce eorum Regni Sueciæ Cancellario *Magno de la Gardie*, cum *Lövenhielmus* nostras duobus tantum millibus equitum hosti huic palmam ibi præriperet.

Pag. 100. ad numum 24. Tab.ejusdem.

Primus, qvi in hoc assultu die 12 Septembr. ex classe Danica littora promontorii Rugiani *Wittan* cum suis ascendit defenditq; fuit Excubiarum Summus Præfectus *Lövenhielmus*, qvi hic qvoq; imperterritum ductu suo se gessit virum, etiamfi ter fuerit ab hoste afflictus. Postridie copiae Electoris Brandenburgici, Duce perqvam illustri *Dörflingio*, militis Dani intrepida vestigia ex adverso regionis presserunt tam fortiter & feliciter, ut post qvatuor dierum moras, varios cum hoste conflictus & capta munimina tota hæc insula opima & tanta militum Svecorum manu instructa victorum jussa capessens Danorum potestati iterum jure subjecta fuerit: Antiquissima enim hæc est Danorum possessio, qvæ belli theatrum priscis Danorum Regibus toties constituit, utpote qvibus multa sanguinis profusione Christianam religionem propagare, pro more solito Romanæ ecclesiæ, hic curæ cordiq; fuit, qvorum fortia facta, expeditionesq; variæ in historiis patriis dilaudentur.

Pag.101. ad numum No.33. Tab.XXXII.

Ita Cimber ille Boreæ explorator diligens, nomine *Hobtherus*, in *Appendice VI. ad hist. vitæ Regis Ælfredi Magni edit. Joh. Spelman.* Prædicto Regi de Norvagiae tractu sic seculo IX. retulit: *And se mor sybhan on sumum storum sua brad, sua man mag on roam vucum oferferan and on sumum storum sua brad,*

» *sua man mag on syx dagum oferferan.* h. e. Montes aliquibus in locis tantæ sunt latitudinis, ut non nisi duarum hebdomadum itinere possint transcendendi, » in aliis non latiores, quam qui sex diebus superari possunt. Montium quippe horridi tractus magis tunc temporis invii ideoque per ambages ampliores iter conficere necesse fuit, quod experientiâ postea Norvagi fecerunt compendiariô. Quemadmodum & Gloriosissimus Rex CHRISTIANUS V. per tres septimanas universam fermè Norvagian terrâque marique, in milliaria Germanica 600. huc illuc se vergentem, perlustravit, clivosa & prærupta montium juga nulla formidans.

Pag. 101. ad numum 58. Tab. XXXIV.

Coruscant in numo hoc Trionum *κειμήλια*, ornamenta nempe Regia seu Regalia, quæ mira concinnitate ex puro puto auro confecta. Præprimis effulget fulgidum istud septentrionis nostri diadema Regium, in cuius ambitu eminenter admodum illa incomparabilis sapphirus oblonga exsplendescit, quæ magnum istum, quem Hetruriæ Magnus Dux possidet, adamantem & pondere superat & splendore æquat, utrinque assident Pyropli æquales, flammæ siderum cœlestium imitantes, tandem sese effert sapphirus quadrata perquam eximia, fulgore suo nulli cedens, quæ omnes intra suas quasi arealas adamantinas distinctæ per circuitum gratiosissimam ex se diffundunt lucem: Igneis quippe luminibus totum anadema hic inprimis perfunditur, accensâ inter sociatas & concinnè dispositas gemmas aliqua æmulatione. Nempe ibi nitores Cyanei, masculè certantes fluctuant, ruboresque igniti coruscant, quibus permagni illi adamentei comites adsunt, qui oculos fulgore suo leniter compunctos jucundè admodum pascunt. Præ cœteris autem gratæ magnitudinis ille adamas, ex quo hæc Regii Nominis sigla pellucet, spectatorum oculis & animis gloriosam hujus *κειμήλια* Instauratoris memoriam ibi inculcat. Supra Diadematis hujus infulari ambitum arcus ex frondibus quernis aureis, adamantibus ubertim distinctis, exsurgunt omnes aurei, qui claudendo coronam coincidunt & bene gemmati crucigerum sustentant pomum aureum, cujus ex apice collucet mira & magna illa gemmarum progenies, quæ varias ex se dispergit flammæ & scintillas. Et hæc est illa excellens forma, & operosus ille ornatus, quo in terris nihil dari potest descriptius, luculentius aut opulentius, unde septentrionis nostri regium caput aurescit, frons gemmascit, Rex totus nitescit & coronâ hac ex auro quæcâ redimitus roborascit. Huic ornamento verè Regio appositum est pomum aureum, quod virilis manus vix complectitur, ambit ejus medium circulus gemmis adamantinis dispunctus & talis crux desuper immobilis ei est insita. Decusatim adjecta conspiciuntur gratiæ justitiæque insignia Regia, sceptrum scilicet aureum, abundè hinc inde adamantibus distinctum, in cuius summo cerulei lilii folia gemmata se paulatim vergunt & expandunt, & gladius Regius capulo gemmis pellucido munitus & vaginam indutus, omnibus Regnorum, Ducatum Comitatumque insignibus, ex opere colliquoato & caustico secundum artem Heraldicam in clypeos redactis, perquam concinnè exornatam, additâ cuilibet eorum clypeo coronâ adamantinâ satis decoro.

Uterius numismata hæc aurea Gloriosissimi Regis CHRISTIANI V. uti seriùs congesta & procusa, in acervum hunc disponere, ne numerum superiùs explicatorum series disrumperetur, necesse habuimus.

TAB.
XXXIIX.
No. B.

CHRIST. DAN. NOR. PRINC. HÆR. CHARL. AMALIA PRINC.
HASS. Ant. Meybus fecit.

Principum icones se invicem aspicientes.

Ex adversa parte:

PROSPERA SERVABIT QVÆ FOEDERA SANXIT OLYMPUS.

Sub hac inscriptione eorundem Principum statua, porrigentes sibi manus. Ad infimam numi oram M. DC. LXVII. D. 25 Junii.

Ex hujus numi inscriptione satis dispalescunt foedera sacra nuptiarum in arce amœnissima Neocopingiæ in Falstria sancita, quibus Princeps Celsissimus d. 25 Junii Anni 1667. inter solennes populi applausus festivasq; Regiæ Gentis & Principum Magnorum gratulationes sibi serenissimam ex domo Cattorum Hassiaca Principem ac Dominam Carolottam Amaliam in talami sociam, dignam Rege conjugem, assumpsit. Princeps enim illa & virago, in qua Nobilissimus Tullius nostras, D. *Wandalinus*, orat. parent. in exequiis Divi Christiani V, verè dixit, *verecundiam de palma certare cum venustate, cum gravitate humanitatem, cum nobilitate Principalis familiae chorum virtutum clarissimarum.* Hauniæ breves post moras Princeps omni laude dignissima pompa & applausu magno excepta est, quam Principum dorum absolutum compendium Matremq; Deorum æternum regnaturi Nepotes celebrabunt. Numus est perquam elegans pondere unciarum quinq;

No. 2. *In numi facie Rex in genua ad altare holocausto accensum devotè provolutus est, compositis manibus Deum sollicitans, cum epigraphe CHRISTIANUS. Infimo numi loco (Galli dicunt dans l'exergue) exstat PIETATE.*

Ab altera parte:

REX. *In folio Regio sedet Rex Salomon, dijudicans causam meretricum.*
Infra ad oram numi JUSTITIA.

Sensus numi totus est erutus ex historia Salomonis I Reg. 3., qui, regno in manu ipsius confirmato, dominatum Pietate exorsus est, & sapientiam à Deo efflagitans, *Justitiâ* prudenter discussit causam meretricum. Quantas autem à primis unguiculis regiminisq; primordiis Pietas fecerit radices in pectore Salomonis nostri, *Christiani V.*, & quam individua per omnem vitæ gradum ipsi extiterit comes, in gloriosam & æternam ipsius memoriam prædicant qui ad ipsius consuetudinem interiùs admissi fuere, ipsorumq; posterì dicent adeo ut etiam occupatissimus manè non ante salutari & alloqui, aut vesper quietem sumere voluerit, quam se Deo venerabundum stiterat, se suamq; Domum Regiam, regna & populos in clientelam Divinam commendans Notissima quoq; sunt ipsius in publico officia devota, quibus subjectorum animos in Deum cultumq; divinum attraxerat. Dilaudent sinceram Regis pie

tatem ædium sacrarum tecta parietesq; superbi, in quibus tot & tanta ipsius exstant præsidia. Adde quod de promovenda Ecclesiæ politia, de sacris ritibus, id est, decenter & ad veræ pietatis formam, ordinandis, de pauperibus curandis, de alendis Sacrorum ministris, de scholis deniq; & doctrinæ seminariis conservandis multa pie, religiosè & quam nemo majore & accuratiores studio præscripsit. Uberius idem loquantur & enarrent Magni hujus Instauratoris pia statuta, ut ille præ cæteris justo pietatis titulo gaudeat. Et quemadmodum **Christianus Pietate**, sic & **Rex Justitiâ** denominandus sit: Magnus enim hic Legislator jura regnorum Tribunalibus restituit, cui eorum amplissimæ provinciæ debent, quod in unoquoque regno una vivendi lege & ejusdem juris institutis, quæ à Patre ipsius Magno, *Friderico III.* inchoacta & affecta, jam in suum quodque corpus concinno ordine collecta in Daniâ 1769. in Norvagiâ autem 1735. numerantur, associatæ nunc florent & absque temporis dispendio cum exigui argenti impendio, nec Bartholo nec Baldo dicam impingentibus, pro se ipsis causam dicant, quod non cuivis contingit populo. His legibus suorum vitia fregit, & peccandi licentiam ex imperii finibus sedulò proscripsit, quin etiam quoties in tribunali summo intricatos juris dijudicare casus, aut in consilio intimo quid deliberandum vel consilium in arena capiendum contigit, consiliariorum animos non potuit non subire admiratio, quippe advertentium exactam in Rege veri rectique sagacitatem, qui res dijudicatu difficiles tam prudenter dirimere scivit.

TAB.
XXXIIX.
No. 3.

CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Ejusdem Regis vultus.*

In adversâ.

MONUMENTUM PIETATIS. *Typus templi.* Ad oram numi infimam: CHRISTIANSHAFN.

Numi facies præ se fert iconem Magni Patriæ Instauratoris templiq; Christianshauniæ fundatoris, hujus devoti actus testem in postica numi parte exemplar ejusdem templi tunc ædificandi sese sistit. In fundati ergo templi memoriam numus hic est procusus, cujus primum lapidem Gloriosissimus Rex Anno 1682. d. 30 Octobris pie posuit; jacto verò ultimo hujus monumenti lapide, anno 1696. d. 19. Aprilis ab Episcopo Siælandiæ D. *Henrico Bornemanuo* sub nomine *Salvatoris* Mundi Deo dicatum voluit, quo die Pius ille Rex etiam cum tota Domo Regia de fausto successu cælum ibi sollicitavit, votis populi devotè stipatus. Magnum certè & magnificum est *Pietatis Monumentum* & urbis Hauniæ, in suburbio Christianshauniâ, eminens ornamentum, secundum ideam summi Architecti Regii, *Lamberti van Hagen*, adeo scitè & venustè extructum, ut septentrionis stupendæ molis & artis fabrica meritò sit vocandum.

CHRISTIAN. V. D. G. REX DAN. NOR. VAN. G. *Regis Christiani V. vultus.*

Ex adversa numi parte:

Argenti-fodina in Norvagiâ Regionmontana cum inscriptione: SPE ET LABORE. Ad extimam numi oram: MONS DOMINI MULTA RERUM UBER-TATE REDUNDAT. P. 68. 16.

Ex

Ex antica parte numi vultum Regis *Christiani* V. exhibentis, tutò colligimus in aversâ quâsi per transcennam repræsentari argentifodinas Regiomontanas, in Norvagia admodum feraces, cum in regnis arctois Regis ejusdem alias nullæ dentur, dari autem posse plures in Norvagia argenti fodinas aliorumq; metallorum nulli dubitamus, earum verò, quæ hîc dantur, & argenti sunt, exactiorem situm in mappa geographica aliquando ad sectionem VII. part. I. *de metallis* &c. hujus musei luci exponemus. Satis superq; ad rem erit, in numismatis posticâ parte compendiariò tantum indicasse metallurgorû officia & fodinarum quarundam capita, fructus partesq; quarum specus Potentissimus Rex CHRISTIANUS V. in itinere suo Anno 1685 præsentia Augusta illustravit & lustrando duas, quæ in Museo hoc asservantur, argenti mineras eximias manu Regia avulsi, vestigia Divi CHRISTIANI IV. animosè premens, qui fodinas has quoq; perlustrans argenti puri mineram elegantem libræ dimidiæ pondere, ut refert *Wormius*, olim manu sua extraxit. Venæ verò argenti primæ fodinæ fortuitò à pastore quodam juvene, patris pecora in tractu illo pascente sub jugis montium *Solvsbiergs Uas* in vicinia *Sandsvær* hodie *Kongsberg* five Regiomonti Anno 1623. inventæ & detectæ sunt, Regisq; nomine deinde fodina hæc insignita, quæ tot & tantas cum tempore circum se nacta est diffusas argenti venas earumq; fodinas, ut illæ jam secundum montium tractum in superiores & inferiores divisæ sua quæq; sortita sint nomina, quæ brevitatis gratia nominare hîc superfedemus. Scatebræ sunt hæ, quas benedictione tanta Numen Divinum fecundavit, ut fertilitate suâ nullis planè in Germania cedant, quarumq; sumptus faciliè ergò superarunt lucrum. Testes clarissimi sunt tot ex argento myriades numorum uncialium, qui Regum nostrorum autoritate ex isto metallo Norvagico seculò hoc cusi, originis suæ memoriam in postica numi parte conservant, Leonem cum bipenni, decora Norvagiæ insignia, exhibentes. Nec unquam probus hic labor spem fefellit, unde *spe & labore* adversa numismatis inscriptio vult, ulterius esse annitendum: In extremo numi limbo monti eidem ejusq; fodinis ob earum fertilitatem hoc Davidis effatum applicatur: **Mons Domini multa rerum ubertate redundat.**

TAB.
XXXIX.
No. 5.

ARCTOI FASCES CUM JOVE SOLUS HABET. *Gloriosus Regis Christiani V. vultus cum caside plumis fertorq; Laurino ornata.*

In parte postica:

POST DOMITOS HOSTES TERRAQVE MARIQVE TRIUMFOS!
Regis equitis statua in stylobatâ posita.

Feliciter quippe fasces Trionum Monarcha hic cum Jove solus certè habuit, nec tamen altitonante fulmine Jovis justissima bella sæviens expedit, qui in gerendo & componendo bello semper inventus est pacificus: Humanus enim inhumanum duxit, homine prodigè uti. Sibi ergo habeant hostes pervicaces, si quæ ab eò everisæ sint urbes, agri desolati, inceniaq; aut laceratæ classes, multis myriadibus hominum & omni aparatu instructæ. Et sanè quotquot è littoribus Codani maris capita exserunt & tunc exseruerunt munimina superba, tot & ejus rei exstant monumenta, Martiæ virtutis & victoriæ ipsius documenta. Ad Oelandiam, ad Langelandiam, sinumq; Coægentem

gientem Balthicus ille Neptunus fasces ei demisit & agnoscens Dominum sua jura repetitis praeliis vindicantem, tot Regis victorias integras maximeq; insignes in æviternum decantat, dirutis captisq; tot classibus, quantis reparandis pauci anni & unius regni sumptus vix sufficerent. Ob infinita ergo in nos merita & cives tantopere servatos laurea redimitus victor in victoriato hoc meritò conspicitur, quemadmodum & post domitos hostes terraq; mariq; triumphos in aversâ numi eqves eminet invidiam stimulataram pessundans. Statua est magnifica, quæ in foro Regio Hauniæ inter reliqua orbis arctoi fabrorum fusa ποινηται nulli cedit omniumq; ideò oculos in sese convertit, opera & arte Statuarii Regii, *Abrahami Cæsaris L'Amoureux*, Metis Lotharingus, hinc ex plumbo conflata & anno 1688. stylobatæ spectatæ imposita, cujus angulis affident justæ magnitudinis imagines, virtutes verè regias repræsentantes. Egregia hæc artis moles altitudine sua duos supra viginti & quod excedit, pedes æquat, in æviternam Monarchæ hujus victoriarum memoriam foriq; Regii ornamentum magnificentissimum.

TAB.
XXXIX.
No. 6.

SIC ORBIS VEHITUR. *Vehiculum quoddam tot vermiculis tractum, quod eisdem insident homines.*

In postica.

HILARITAS TEMPORUM *in corona Laureâ.*

Est numulus, qui percussus refertur anno 1693 in *hilaritatem* eorum temporum, quæ in aula Regiâ d. 16 Februarii incidebant, eo enim die quisq; aulicorum, quasi in theatro quodam, splendide admodum personatus suum luci exposebat affectum. Et sicut mundus regitur opinionibus, ita iisdem in nummo hoc sub specie vermiculorum vehitur: quippe suos quisq; patimur manes. Aula igitur regia magnatesq; ipsius hinc nihil humani à se alienum esse contestari voluerunt, ut eò melius quilibet suum, deinde reprimeret affectum, publicè professum.

No. 7.

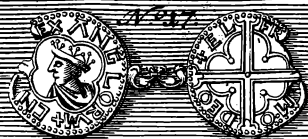
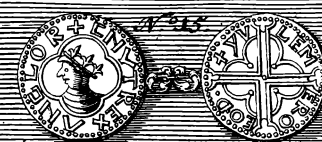
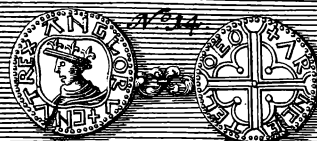
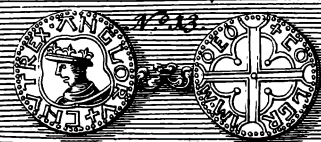
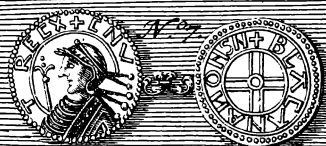
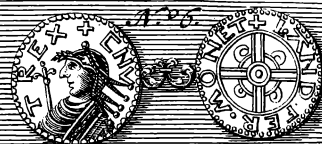
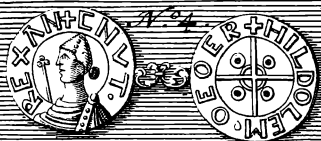
FRIDER. DAN. NOR. PRINC. HÆR. LOVISÆ PR. MEGAPOLIT.
Concordia æterna. *Icones eorundem Principum junctis lateribus stylobatæ impositæ, cui æra Christiana 8ta mensis dies, nempe 1695. d. 5 Dec. quo nuptiæ istorum Principum Hauniæ celebrabantur, incisus. Infra Ant: Meybus fec.*

Ex altera parte:

ANTHYRIA VIRTUS. *Virtus provida, sedens dextrâ corripit serpentem, sinistro brachio cornucopia omni mundo præditam tenens, loco fulcri sedilis gryphus conspicitur, virtutis illius insigne decorum. Ad oram infimam hoc votum: REGUM FOECUNDA FIAT!*

Numisma est, quod Principibus Celsissimis, septem Trionum deliciis, inter arctoi populi acclamationes festivas, Magnorum Principum Magnatumq; gratulationes, thalamis Augustis Hauniæ in arce Regia die prædicto illatis, *Concordiam æternam* exoptat, ut excelsæ hoc pacto coalescant mentes & antiqva gentis utriusq; concordia arctiore jam vinculo, in feros annos duratura, firmetur. Junctis itaq; cum patria universa votis sua quoq; ex parte postica offert numus, *συνήθεια* pro Anthyriæ Virtutis foecunditate: Quippe Obo-

trita;

tritarum sanguinis latorem Anthyrium annales memorant, Ducem *Alexandri Magni*, qui, domitore orbis extincto, in oras Vandalicas navi cum lecta manu vectus, Megapolin, Herulam & Stargardiam postea condidisse fertur, ex cujus progenie, celsa & Regia illa Obotritarum gente, consumatae illud virtutis Anthyriæ exemplar Serenissima Princeps ac Domina LOUISA oriunda, filia *Gustavi Adolphi* Ducis Megapoli-Gustroviensis ex *Magdalena Sibylla*, Principe natu maxima *Fridelici* Ducis Slesvicensis, Anno 1667. d. 28 Augusti nata, quæ in Celsissimi Daniae & Norvagiæ Hæreditarii Principis FRIDERICI amplexus jam ruit castissimos, impetu hoc sibi nos omnes clementer admodum devinciens. Igitur ad thalamos tantorum Principum submisit provoluti coelum, unde fertilitas omnis defillat, his precibus folicitamur!

Anthyria virtus Regum foecunda fiat!

Elegantia conspicuus est numus, etiam in postica sub specie Virtutis Anthyriæ faciem gratiosam Celsissimæ Principis LOUISÆ exprimens pondere suo quatuor uncias ferme æquat.

TAB.

XXXIX.

No. 8.

FRIDER. DAN. NOR. PRINC. HÆR. LOUISÆ PR. MEGAPOLIT.

Concordia Æterna. *Vultus gratiosè expressis thoracibus eorundem Principum & junctis lateribus basi impositi, cum a Christiana nuptiarum Principum eorundem incisa est mensura; dæ.*

In postica:

FELIX DANORUM GENIUS *Genius sub brachiis infantem gestans.*
Inferius: CHRISTIANUS NATUS XXVII Junii MDCXCVII.

Principum istud consummati amoris par & exemplar, nunquam satis dilaudandum & venerandum, prima numi pars exhibet, fausta acclamatione imbi repetita, ut illis sit *Concordia Æterna*, posteritati propagandæ & nostræ felicitati continuandæ jam prospicientibus. Aversum itaque si inspiciamus numi latus, habuimus hic pro quo vota cœlo etiam solveremus gratiasque referremus, quod thalamum eorum Principum ea exhilaraverit foecunditate, tantumque amoris castissimi pignus benigno sinu in nos effuderit, dum die 27 Junii Anno 1697. ex Serenissimâ Principe Megapolitana, Domina *Ludovica*, Principem *Christianum* Hæreditarii Daniae & Norvagiæ Celsissimi Principis *Friderici* Primogenitum nasci voluit. *Felix* ergo inscribitur hic *Danorum Genius*, naturæ Deus humanæ. At cum nihil ab omni parte beatum sit, Princeps primogenitus his terris vix ostensus anno proximè sequenti vivis quoque excessit d. i. Octobris! Commutare saltem nobiscum voluit bonus ille Deus hoc Trionum decus & delictum, cum expirantis jam sæculi Anno 1699. d. 30 Novembris singulari cœli munere Celsissima Princeps, jam Regina Daniae & Norvagiæ exoptatissima, feliciter iterum enixa sit Principem Hæreditarium, cui avitum illud impositum nomen CHRISTIANI. Deus Ter Optimus Maximus nobis hunc sceptrorum Augustum Hæredem sospitem & saluum servet quam diutissime, ut aliquando ex eo generentur Rêges & Principes, qui

F

Avum

Avum Regem *Fridericum Quartum* & Aviam Reginam *Ludovicam*, imò proavum & proaviam venerabuntur, quò regnis æterni sint suo de sanguine Reges! Numus est quoque oppidò pretiosus, pondere suo quatuor uncias fere æquans.

TAB.

XXXIX.

No. 9.

CHRIST. V. D. G. DAN. NOR. V. G. REX. CHARLOTTA AMALIA REGINA. *Vultus Regis atq; Reginae se invicem aspicientes.*

In postica.

Dania & Norvagia statua, inter duas gemas super aram igni accensam tenentes clypeum, in quo:

DE SEX LUST. CON. CHRIST. ET CHARL. AMA. 25 JUN. 1697. FEL. ABSOL. *Altare est tribus his literis VOT. signatum. Infimo demq; loco: GRATUL. quod sic legendum censemus: De sex lustris conjugii Christiani & Charlottæ Amaliæ 25 Junii 1697. feliciter absoluti vota gratulatoria. Quibus omnibus inscriptio hac votiva adjungitur: ADHUC SEX LUSTRA SUPERSENT.*

Vota tricennalia Dania & Norvagia in postica numi parte ad altare solvunt de sex lustris conjugii Regis *Christiani V.* & Reginae *Charlottæ Amaliæ* die 25 Junii 1697 feliciter exactis, suscipientes tot tantaq; vota inter gratulationes in hoc die festivas, votiva nempe hac acclamatione: *Adhuc sex lustra supersunt.* Habemus certe, pro quo vota solvamus cœlo, quod Optimo Patri Patriæ *Christiano V.* non optimam tantum junxerit Matrem *Carolottam Amaliam* sed & tam obsequioso & longævo Regium hoc Par beaverit conjugio, cuius longævitatē superare nullis Regibus, stemmate Oldenburgico satis, antea contigit, nisi *Christiano* & *Johanni* Primis, quo & Augustissimum hoc septentrionis delictum amplissimos felicitatis publicæ fructus in nos quam gratiosissime contulit. Est itidem numisma non minus splendidum, ferme ejusdem ponderis & magnitudinis atq; proxime præcedens.

No. 10.

CHRISTIAN. V. D. G. REX DAN. NOR. V. G. *Regius ejusdem vultus.*

Et parte altera:

* Hiob. 37. 22. VON MITTERNACHT KOMT GOLD. KONIGSBERG Am 1 DEC. 1697. H. C. *decussatum duo mallei. M.*

Quamvis dictum Scripturæ ex parte numi averfa, secundum fontes Hebræos eum non patiatursensum locoq; auri ponendum esse fulgorem accuratiores fontium sacrorum indagatores sentiant, attamen appositam hic *Lutheri* versionem nil minus censemus: **Von Mitternacht komt Gold.** h. e. *Ex septentrione venit aurum,* cum & in rem nostram apprimè faciat. Quibus & addimus sequentia Jobi verba: *Et ad Deum formidolosam laudatio:* orbi quippe jam notum est, quam divite penu amplissimum Norvagiæ Regnum sub asperis montium jugis argentum subministrat, ut etiam auri fulgor ex fodinis hisce sese subinde diffundat, propterea & Deum

Deum omnipotentem cum Jobo venerabundi laudamus, qui amicum illud soli metallum in ultimis & frigidissimis etiam septentrionis oris nasci adeò clementer concedit. Ex auri enim minerâ, argento admixtâ & duas marcas pendente, quæ ex diu deferta & denuò apertâ fodinâ Norvagica Regiomonti, **Die beständige Liebe** dictâ, Anno 1697. diruta & per ignem depurata 8½ semuncias auri, argenti verò 7½ suppeditavit, numus hic aureus aliq; ejusdem typi & ponderis ducatum valentes, curâ Nobilissimi & Generosi *Schlaenbusch*, argenti fodinarum Regiomonti in Norvagia Præfecti summi, die 1 Decembris anni ejusdem percussi sunt, quorum ἀρχέτυποι ad Monarcham nostrum anno eodem ab eo transmissi. Exstat etiam in Muséo hoc Regio minera ejusdem farinae, quæ ex fodinâ Regiomontana, **Braunschweig** vocatâ, Anno 1630 avulsâ huc allata est. Hinc post quatuordecim annorum moras itidem major auri vis sub rigidis tractus Necnæensis montibus sese in Norvagia exseruit, cujus rei testem fide dignum afferimus incomparabilem D. *Th. Bartholinum* in suis *vindicis pro Medicinâ Danorum*: *Auri*, inquit, *quod ferax est eadem Norvagia, cujus minera A. C. 1644 ex tractu Necnæensi prope portum Arendalensem & curiam Barlo* (Archivis Regiis rectius est ad portum *Marede* & prope *Bareboe* in eodem tractu) *allata igneq; probata ex pondere centenario præbuerunt auri puri marcas triginta octo, & alia vena ex libra una auri puri dedit drachmas sex, ex accurata annotatione Olai Wormii lib. I. Musæi sect. 3. c. 2. Aliæ mineræ talcosæ & multis granatis refertæ inde ad nos missæ fuerunt, aurum condere paratæ, quarum particulas in musæo servo. Ex harum minerarum auro in rei pretiosæ memoriam Rex Daniæ inclutus, Divus Christianus IV, ducatos aureos cum paropis cudi mandavit, quemadmodum & nos antea fol. 86. Musæi hujus meminimus, addita hac inscriptione: VIDE MIRADOMI.*

TAB.
XXXIX.
Nº. II.

UTINAM NON POSSET MORI! *votum est, quod ambit gloriosam Regis Christiani V. iconem in numi hujus facie. Inferius additur M.DC.XCIX 15 Aprilis, qui Regis est natalis.*

In latere averso:

HAEC CURA, HOC VOTUM. *Pietatis, vincta ad aram, accenso igne, libantis statua, dextrâ capedunculam tenens. Sigla aræ eidem incisæ Christianum V. Daniæ Norvagiæq; Regem exprimere volunt, quibus subjunctum est Monetarii nomen.*

Monarchæ Gloriosissimo d. 15. Aprilis 1699, quinquagesimum & tertium ætatis annum superanti votivum hoc numisma devotè admodum obtulit Illustrissimi Proregis *Guldenlovii* filius, Comes de Lawerwigen, Regis ejusdem viribus jam morbi gravioris diuturnitate defluentibus, cælum hoc voto mille millies sollicitans: **Utinam non posset mori!** Tam probum Ezechiam, cujus annis tantum quatuor, & quod excurrit, menses postea sunt additi, senectutis limine vix salutato, mortuum esse quidem dolemus; At dum bene vivitur, diu vivitur, & quem sui raptum gemuere cives, hic diu vixit! Ex averfâ numi parte Pie-

tas velato habitu conspicitur, Deo votum pro incolumitate Regis vovens, quæ cura etiam sit nostra nostrumq; votum. Hoc enim bonum & acceptum coram Deo, fieri obsecrationes, orationes & postulationes pro Regibus & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, Scripturâ Sacrâ sic admonente. Numisma est eò nitidiùs, quò exactiùs vultum Regium ex auro uncialis exprimit, quem & exquisitissima artificis industria commendat.

TAB.

XXXIIX.

No. 12.

CHRISTIAN. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis ejusdem effigies.*

In aversâ:

GLORIÆ IMMORTALI REGIS OPT. BENE MER. *Sub hac epigraphe exstat icuncula Regis, stylobata, monogrammate regii nominis signata, imposita, quam Pietas & Justitia coronant. Infimo loco (dans l'exergue dicunt Galli) CURSU COMPLETO D. XXV. Aug. MDCIC.*

Meritò in postica numi exsequalis parte *Gloria immortalis* tanti Regis, cujus triumphum laureas tot vigiliis, periculis & fortibus ausis partas nulla tamen exedet vetustatis caries, monumentum hoc positum est, *cursu* fideris tam salutis Anno 1699. horâ post meridiem mediâ quintâ, diei XXV mensis Augusti *completo*, quod Anno 1646. die 15. Aprilis horæ quadrante post decimam antemeridianam (in Flenopolitana arce) clementis coeli inclinatione exorians per tres annos, & quod excedit, supra quinque decades suis perquam benignè affulsit, & diffusis hinc inde eminentissimæ gloriæ virtutumq; radiis, inclaruit orbi toti, perfectissimam *Pietatis* & *Justitiæ* imaginem præprimis in eo demiranti. Demeruit igitur *Optimus* ille Rex, quòd *Pietas* & *Justitia* triumphalem ipsius imaginem in numi averfa fertis redimiant suis, meritissimò acclamantes:

Quot tua, Rex ingens, pensabunt facta corona!

Numus est aureus, pondere quatuor fermè unciarum, qui, funere, Regio Divi CHRISTIANI V. Hauniâ d. 2 Novembris Anni 1699. apparatu solenni Roëskildiam educto, procusus bene meritis ab Augustissimo Monarcha nostro FRIDERICO IV., Genium & Majestatem Parentis induto, est distributus.

No. 13.

CHRIST. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regius vultus.*

In posticâ:

MEMORIAE AETERNÆ OPT. PRINC. *Supra pyramidem cum imposita urna sepulchrali; monogrammate Regii nominis signata, ipsi vero pyramidi insculptum legas. N. 15 APR. 1646. OB. 25 AUG. 1699. REGN. AN. 29. h. e. Natus 25. Aprilis 1646. obiit 25. Augusti 1699. regnavit annos 29. Infimo deniq; numi loco exstat E. C. D. 2 NOV. quod legendum putamus. Et Condebatur Die 2 NOVembris.*

Numi tales per plateas in pompa insigni, quâ Potentissimi quondam, memoriæ gloriosæ, Regis CHRISTIANI V. funus Regium ducebatur,

tur, inter populum Hauniæ d. 2 Novembris 1699. vespera eadem sunt sparsi, æternam Optimi Principis memoriam inculcantes. Coeteros funere Regii apparatus splendidos uberius descriptos dabit Diarium Regis ejusdem Germanicè conscriptum & Hauniæ Anno 1701. impressum, quos breviter *Nova Literaria Mar. Balt. & Septent. Ann. 1700. pag. 45.* delineant. Exsequialis hic numus, qui minoris est moduli, pondere unius unciae quadrantisque constat.

Antiquissimis Danorum & Norvagorum numismatibus, classi II. hujus Musei fol. 110. & c. insertis accedunt hæc seriùs inventa, quæ unà cum antea allatis, præprimis Regis Canuti II. & III., eadem serie, quâ advenire, cum senium & discrimen eorum, præsertim quæ Canutorum tenui & tenera signata sunt facie, difficilius sit dijudicatu, æri incisa hîc illustrantur.

REGUM CANUTI II. seu Magni & CANUTI III., quem Scriptores HardeCanutum vocitant.

TAB.
XXXIX.

No. 1. ✚ CNUT REX ANG. *Vultus Regis, cujus caput galea prorsus Regiæ ornatum est, capillis in nodum ad cervicem coactis, quemadmodum ex humeris apparet pallium Regis pomposum, & dextrorsum eminet sceptrum florigerum.*

In adversa:

✚ ASVA. MO. LINCOLN. *Cruce, quæ in quatuor partes numum dividit.*

2. ✚ CNVT REX ANG. *Regis Eadem icon, cum baculo, cujus apex tribus globulis præmunitus est.*

✚ LEOFVIG ON LVNDE. *Cruce eadem.*

3. ✚ CNVT REX ANGL. *Eadem Regis icon, instructa ornatu eodem.*

✚ RICHVLF ON NOR-DE. *Eadem cruce.*

4. ✚ CNUT REX AN. *Regis vultus, more ferè eodem exornatus, nisi quod præstius capilli ejus sub caside simplici ad cervicem relegati sunt in nodum rotundum.*

✚ HILDOLF. MOE. O. ER. *cruce.*

5. ✚ CNVT REX ANGL. *Regis icon cum caside eadem, cervicem uberiùs tegente.*

✠ VI-DRIN M-OE. RY. *Crux solita.*

Numi primores tres in antea parte ejusdem ferè sunt typi, alius verò posteriores duo, conveniunt tamen in eo, quòd eorum icones omnes sint galatæ & denarii ex puro puto argento, quorum 140. pondo unum æquare, solidum autem Anglicum, qui libræ vicesima pars est, duodecim continere, *Gvilhelmus Lambardus* in *ἀρχαιονομία* computat. *Joh. Spelmanus* in vita *Ælfredi* ad numos *Saxonum* Tab. II. hos denarios vocat communes, à majoribus ipsius *Penegas* / jam *Pennias* appellatos, & ponit calculos exactiores: *Eorum unus tribus nostris ferè æquatur. Eorum quinque solidum unum, sive scilling valebant, 48 verò solidi sive scillingas h. e. 240 Penigas / libram unam conficiebant, nostrorum (Anglicorum) denariorum 720, h. e. scillings 60 præter propter. Quare, cum quadringentas libras Ælfredus noster dotem filia sua statuisse dicitur, è nostris 1200 dedit. Tandem addit: Danici verò, quos habemus (Canuti sc. Haroldi) sunt ejusdem cum Saxonis formæ & magnitudinis. Numi majoris moduli per aliquot ejusdem temporis sæcula, quod sciam, promiscuè non sunt usi, quia inde ab imperio Valentiniani (ni fallor I) prout *M. le Blanc des Monnoyes de France* pag. 40. memorat, quicquid auri vel argenti percussi à populo censuale fuit exactum, depuratum & non recusum in thesauris imperantium asservabatur, quomodo subditi argentum & aurum suum deinde custodiebant, vide *Cod. Theodos. libr. 3. de ponderat.* Et ita in Galliis usque ad tempora *Philippi Pulcri*, nempe annum 1285 observatum nobis quoque *M. le Blanc* l. c. tradit, cui sic assentire videtur *Gregorius Turonensis: Nec Aurum neq; argentum* (scilicet Regis *Clodovæi* & sobolis ipsius tempore) *sicut nunc est, in thesauris habebatur.* Quos verò *J. Spelmanus* l. c. numos aliquantulum majoris moduli ex cimeliis protrahit, rarissimi sunt, in usum populi promiscuè non percussi. Hinc nostri minutuli numi, Græcis τὰ λεπτά ἀργύρια i. e. minuti argentei vocati, iisdem sæculis procusi sunt, civibus in minutis & quotidianis rebus commercandis & distrahendis sufficientes, qui nostratibus exinde pulcherrimo vocabulo *Stille-Wynt* / id est, monetæ, ut ita dicam, *separatoria* vocabantur, quòd faciliè per eas cives separarentur. Res itaq; quæ magni erat pretii, libris aut selibris, auri vel argenti, & quod excurrerebat, minutulis rependebatur, ut summa pretii justè suppleretur: Germanis etiam numi hi minutuli *Scheid-Münk* dicuntur. Emicant in nostris, secundum epigraphen, CNVT REX AN. ANG. & ANGL. *Canuti Grandævi*, Magni *Daniæ* Regis, hic autem simul *Angliæ*, icones pro eo tempore rarissimæ, quippe in aliis regnorum monetis regnantium imagines non ubivis tum obviæ. Et rescertè in Galliis admodum singularis fuit in numis circa tempora eadem imperantium vultus procusos videre, quemadmodum laudatus *M. le Blanc* de numo *Philippi* I. anno 1060 regnantis pag. 150 profitetur: *Chose, inquit, tres rare en ce temps là, que de voir des testes sur les Monnoyes.* Signum enim Imperatorium quondam erat ora vultusq; Principum in numis conspiciere, & Imp. Justiniani tempore Regibus Francorum primum concessas fuisse icones suas in numismatis aureis percussas, prædictus *M. le Blanc* Procopium nobis autorem pag. 44. affert. *Historia Ecclesiastica Adami Bremensis* Regem nostrum ubiq; *Chnut*, *Encomiastes* verò *Emmæ Cnutonem* vocat: In historia patria idem est secundus ejusdem nominis, qui nomen hoc gentilitatis sortitus est à *Cnutone Primo* & expositio, nostratibus etiamnum funde*

fundne Knud cognominato, hic enim, prout *Sturlesoni Chron. Norvag. Dani-
ce edita pag. m. 112.* referunt, cura *Gormonis* Regis Daniae, paganorum more ba-
ptizarus est nomine **Knud** / & nodo cum infante illo reperto, in quo cre-
pundia five *γυαλίσματα*, quæ tres erant anuli aurei, connodata erant, quem-
admodum nodus etiamnum Danis **Knude** vocatur. Respectu verò filii cog-
nominis, qui tantum duos annos novemq; dies ad Angliæ gubernacula, ad
Daniae verò septem seu novem sedisse computatur, habuit senis seu Grandævi
agnomen, unde & **Gammel Knud** in *historia gentis Dan.* ab *Erico Pomerano*
Rege Daniae, ut creditur, concinnatâ denominatur, quemadmodum & Dives.
Nec vix alia de re, quam de vultu hæc & sequentia *Canuti Grandævi* numis-
mata agnoscuntur, quia & Monetariorum five Monetalium Comitum æta-
tes, quorum nomina in postico exstare videntur, indagare non contingit,
nec aliis inscriptionibus in antico numi hi discriminantur ab ejusdem Regis
filii cognominis numismatibus, quæ promiscuè eundem præ se ferunt titu-
lum. Et quamvis junioris Canuti numi alibi exstare videantur, qui a Patris
numulis prænomine HORDA seu HAUDRA dignoscuntur, eos tamen, eo
vivente, procusos fuisse vereor assentiri, quia in nullis ejusdem aut proximè
sequentium sæculorum numis Regum prænomina aut cognomina multò mi-
nus, quæ aspera censebantur, addere unquam in more positum fuit. Hinc
& *Polydorus Vergilius* lib. 7. pag. m. 176. repræhendit Anglicos Scriptores, *Ca-
nutum* hunc ex Emma natum, inepte *Harde-Canutum* vocantes. Grandævi
itaq; Principis *Canuti Magni* vultum & corporis formam M. S. historia Island.
„ **Knytlinga Saga** dicta, sic. cap. 20 delineat: Hann var manna mest vexti
„ oc sterkr, at afli manna friduzter, nema nef hans var punt oc eigilagt oc
„ nackvad biugt. hann var lioslitadr, fagrhar oc mick herdr. huerium man-
„ ni var hann betr eygdr. bedi fagreygdr oc snareygdr. i.e. *Magnâ corporis sta-
tura fuit roboreq; fortis, omnium formosissimus, præter quod nasum haberet tenuem,
eminentem & aquilinum, facie virida, capillo decoro & prolixo, oculos elegantis-
simos habuit, claros nempe & acres.* Eodem modo quoq; in numis proximè se-
quentibus quasi ad vivum conspicitur sculptus & procusus, præsertim no. 6,
7 & 15, qui suum idèo magis commendant artificem. Præterea ob rerum
gestarum magnitudinem adeptus est Magni nomen, & *Magnus* certè *Gran-
dævus* illè *Canutus* fuit Rex, qui sex florentissimorum Regnorum Daniae, Nor-
vagiæ, Sveciæ, Angliæ, Slavorum & Semborum gloriosus possessor effectus exi-
mio sui fulgore etiam Romanum illustravit imperium: Generum quippe
Henricum Nigrum ejus nominis Imperatorem III. Italica consternatione percul-
sum, pristinae fortunæ, pressa rebellium conspiratione anno 1036 restituit,
Româ quinquennium antea reversus & ab ejusdem *Henrici* Patre Imperatore
Comrado Saliquo multis muneribus honoratus rebusq; singulari artificio elab-
oratis, ut palliis & vestibus maximi pretii donatus, id quod
patet ex epistola ad *Ælnothum* Metropolitanum & *Alphricum* Eboracensem
Episcopum ab ipso Rege scripta & *Pontani Rer. Dan. historia lib. V. pag.
158.* inserta. Palliatum itaq; incessisse Regem *Canutum* exinde quoq; colligi-
mus, cujus testis etiam est laudatus *Encomiastes Emma*, ejusdem Regis Regina:
*Tandem, inquit, à suis ei imminenti sua porrigebatur oblatio non mediocris, nec quæ
aliquo clauderetur in Marsupio, sed ingens allata est palleoli extento in gremio,
quam ipse Rex suis manibus altari imposuit, largitor hilaris.* Et more Imperatorum
fui

fui temporis palliolatum se amictum præsumimus amasse, quemadmodum *Eginardus* pag. 102 describit *Carolus Magnus* sæculo 8 imperantem in festi-
vitatibus veste auro texta & fibulâ aureâ sagum astringente, & sæculo nono *An-
nales Fuldenses* anno 876 memorant, *Carolus Calvus de Italia in Galliam
redeuntem* novos & insolitos habitus assumpsisse, *Omni enim consuetudinem Re-
gum Francorum contemnens, Græcas Glorias optimas arbitrabatur.* Nostratibus
sæculo decimo & undecimo tale corporis tegumentum *Pelz skickia* vocatum
est, quod interpretes historiæ M. S. *Hallfrodi Vandradsfaldi* nobis explicuit
trabeam seu pallium e panno pretioso *Antiq. Dan. Th. Bartholin.* lib. 2. cap. 10.
quod cymelius, ibidem *Gripper* dictis, annumeratur. Pallium ergo, ut vi-
detur in numis bene purpureum, segmentis rectis ei adtextis & aureis clavis,
sive *σημαίσις*, in limbo acu pictis, ex utroq; humero eleganter fibulatum *Canu-
tus* gestavit, tunicam indutus plicatam & paragaudiam h. e. loris aureis in cir-
cuitum prætextam & ad guttur usq; ornatam: Rectas quippe purpureas anti-
qui dixere vestes, quæ segmenta purpurea recta haberent, uti ex pallio hoc
regio in numis nostris patet. *Festus* rectas vult, quod in altitudinem & a stan-
tibus texuntur, vetus enim fuit texturæ ratio sursum versum texere, præter *Ægy-
ptios*, qui ex diametro oppositam texturæ formam sequebantur sedentes, à
quibus hodie nobis texendi modus per Græcos & Romanos &c. manet. Sæ-
culi igitur luxu crescente, prorsus nulli dubitamus, quin Rex hic, qui relatu
Svenonis Agonis hist. compend. Reg. Dan. pag. 86 & 140. ab ultima *Thyle* usq; ad
Græcorum ferme imperium, virtute multiplici, circumjacentia regna suo aggregavit
imperio, amictu partim imitatus fuerit ævi sui Imperatores, quem & *Pontanus*
noster, vindicato sibi tanto Dominio, Imperatorem extitisse memorat. Pa-
trios tamen mores juxta non adeo oblitus est, quin suos sibi quoq; reserva-
verit *Faldones* i. e. vestes plicatas, quas promiscuè laneas *Helmoldus Chron. Sla-
vor.* pag. 2. circa annum 1140 abolitas conquiritur. Casside itidem acumina-
ta, singulari artificio, præ primis in primoribus numis elaborata & gemmis
distincta Rex ille conspicitur munitus. Quemadmodum *Liuthprandus* lib. 2.
c. 7. diadema Imperatoris *Conradi* gemmis pretiosis non solum ornatum sed
etiam gravatum describit. Idem quoq; tegmen capitis in numis videtur
pyramidale, Orientalium Principum pileis haud dissimile. *Andronicum*
quippe Orientis Imperatorem observat *Nicet. Choniates* p. m. 276. anno
1182. gestasse pileum ad instar pyramidis desinentem. Et quid mirum,
Orientis Imperatores sic imitatos esse Præpotentem & Magnum illum Re-
gem *Canutum*, qui regna Græcis ferè contermina possedit, totq; ab hi-
storiographis Anglicanis memoratur forti manu conquissivisse regna,
quot in septimana numerantur dies? Cum & magnificum & pyra-
midale hoc capitis tegmen præfatus *Nicetus Choniates in Alex. Max.* con-
fiteatur, Græcos à Barbaris five exteris mutuū habuisse, denominando
id *πῖλον βαρβαρικόν*, quod ab *Acropolite* c. II. eminenter vocatur *πνεύς*, nec ante
Comnenorum sobolem, quæ anno 1059 in Oriente imperare coepit, ejusmo-
di tegmenti capitis mentionem *Nicetus* injicit, in usu ibi fuisse. Regium ergo
rectius in numis hîsce censetur Anglo-Saxonum capitis tegumentum, quod illis
antiquitus dictum est *Rynhelme* i. e. *Cassis Regia*, quippe vix alia Reges septen-
trionales ante & aliquandiu post acceptam Christianam Religionem usurpasse
in capite Majestatis insignia, ex historiis patriis satis dispalescit, ubi eximia illa
capi-

capitis tegmina sæpius occurrunt, *Gylta Hialm* & *Hialm allsryðan* / i. e. *cassides aurata* & *valde venusta*, quam & Reges Norvagiæ Hagæum Athelstanum & S. Olauum Canuti hujus *σύνχερον* portasse *Sturlesonius Chron. Norvag. p. m. 84. & 301.* enarrat, qui pag. 487. nec ante annum 1049. in Dania & annum 1164. in Norvagia coronatos Reges memorat. In Anglia itaq; post Reges etiam coronatos ex appellatione Anglo-Saxonica coronam seu diadema Regium nomen antiquum *Cynhelme* obtinuisse, nobis est persvasissimum: Nam etiam si Regem *Guilhielmum* Conquæstorem anno 1067. aliosq; ante eum Angliæ Reges coronatos legimus, attamen de *Guilhielmo* in *Chron. MS. Anglo-Saxon.* quæ in Bibliotheca Bodlejana Oxoniæ exstant, narratur: *Thriua he bar his Cynhelme alc geare swa oft he wes on Englalond, on Easton he hine bar on Wincestre, on Pentecosten on Westmansstre, on Midwintre on Glauceastre.* h. e. Ter „ quolibet anno, quoties in Anglia erat, gestavit suam cassidem Regiam, „ in festo Pascatos portavit eam Wincestriæ, in festo Pentecostes Westmonasterii, adulta vero hyeme Gleaucestriæ. Coronatum quoq; fuisse *Canutum Magnum* 1017. ex historiis Anglicis constat; At cum ex annalibus iisdem illucescat, potentissimum hunc Regem, post expertam in littore Suthamptoniæ maris inobedientiam, nunquam postea sustinuisse auream gestare coronam, sed eam capiti imaginis Christi crucifixi in fronte summi altaris in ecclesia cathedrali Wintoniæ imposuisse, id quod Chronographi anno 1028. seu 1029 factum esse supputant, haud incredibile est, eum, prout in numis apparet, postea voluisse obtinere antiquum capitis tegumentum regium *Kynhelme*, quod pro temporis luxu vario ex se genuit varia capitis tegmina illustria, (quemadmodum in numis sequentibus videre est,) quæ vel promiscuè nomen *Kynhelme* sortita fuere. Nec minus vero consentaneum, *Canutum Grandævum*, gentilitatis nomen *Cnut* perpetuò retinentem, qui alias *Lambrecht baptizatus* erat, (quemadmodum Scholiastes antiquus *historiæ Eccles. Ad. Bremensis edit. Andr. Velléio lib. 2. cap. 36* observat) mores patrios adamasse, nec sibi comam vel barbam tonderi, potentiorē jam factum, permisisse mediis regni annis, cum & *Svenonem* singulariter barbatus habuerit patrem exinde *Twive-stæg* h. e. admorsæ seu furcatae barbæ, denominatum. Præterea capitis & comæ in primis cultui septentrionales Principes & Primores maximè intentos fuisse historiæ & poemata patria ubiq; dilaudent. Tritum est illud in septentrione nostro de *Haraldō* Rege Norvagiæ cognomine *Haarfager*, quod à capillis pulcerrimis ipsi adhæsit, narrantq; historiā *Chron. Norvag.* in ejus vita, quomodo cognomine illo donatus sit, nimirum eum capillos diu nexos ac implicatos sub tegmine capitis tenuisse, dum hostibus debellandis intentus fuerat, illis tandem victis, crines solvisse, lavari curasse & explicasse, tuncq; pulcerrimos & nitidos omnibus apparuisse: Heroes enim nostrates ad prælium quondam capillis suis comptissimis exeuntes varia generis tegmina capitis induebant, ne pulvere vel pluviis circa humeros fluitantes corrumpere nec impedimento essent. Ita Rex *Canutus*, Heros bellicosissimus, in numis hæc capillos sub galea Regia quoq; in nodum rotundum summa cura ad cervicem religatos voluit, ut ab injuria aeris tutos & tectos servaret in theca & more patrio festis deinde diebus elegantiores exporrigerentur, quemadmodum ex more hodierno comas additias thecis inserimus, ut ad cervices dependant, & fastum aliquem præbeant singularem. Neq; enim diffusos capillos

per scapulas Germani principiò finebant, sed plerumq; victos & renodes habebant, quòd itidem hæc coma in bellis aptior hostibus terrorem aliquem incuteret, seq; ipsos sine impedimento melius constitutos viderent. Unde *Seneca Ep. ult.* *Quid capillum ingenti diligentia colis? cum illum vel effuderis more Parthorum vel Germanorum more vinxeris.* Svevos, Germanorum soboles, *Tacit. in Germ. cap. 38.* sæpe in ipso solo vertice religare capillum & nodo constringere, Principes & ornatorem habere, meminit. Nodus igitur primus in vertice erat, quamdiu veteres nudo capite in prælia descendebant. Suidas, vel is, quem compilavit, vocat *πλεξίδιον* i. e. capillū in nodum coactum, vel implexum comæ. Postquam verò galeis uti didicerunt, aliisq; tegminibus, nodus capillorum ad cervices erat. Eodem quoq; modo fortissimus Rex *Canutus*, qui bellicis titulis tam latè inclaruit, & in *Knytlingorum historia* M. S. cap. 20. describitur, nutritivisse capillos decoros & prolixos, comâ ad cervicem renodi incedere amavit. Imberbis verò Rex hic in numis ubiq; conspicitur procusus, non quòd adeo juvenis toto dominatus tempore exstiterit, cum per 20 annos vel ut *historia Knytlingorum* M. S. supputat, 24 annos) in Anglia rerum summa potitus fuerit, nec quòd imbarbescentem, penitus rasò mento & absq; barbitio, eum incedere voluisse, credamus, cum *J. Spelmanus* quoq; l. c. Tab. V. & senem & juvenem *Canutum* plenè barbato in numis producat, sed ex genio sculptorum & Monetariorum hoc factum putemus, quos imberbes esse optarunt. Quem admodum in numis Romanis, præsertim *Hadriani* observabis, qui primus inter Imperatores barbam alere cœpit, nec Tribunos aut comites alios, nisi barbato, voluit, vix tamen in numismatis ejus eum barbato conspicies, quòd Monetarii & sculptores illud indecorum & contra morem Augustei ævi esse judicaverint: Et idem mos aliquot post sæcula adeo invaluisse videtur, ut pictores & sculptores credere exinde juberent Imperatores & Reges, esse rusticum, horridum & barbarum minusq; Majestatis in vultu ipsorum apparere, si cum barba pingerentur aut sculperentur, artifices enim hi nil in arte sua decorum judicaverunt, nec etiamnum de se prædicabunt, nisi quòd ex præscito Romano effectum. Quo etiam factum esse creditur, quòd Rex nostras non tantum imberbis, sed etiam tandem aliquando rasò capillitio in publicum prodierit, prout in numis sequentibus perspicue satis videbis. Tandem in numis his ad Regii vultus dextram sese exerit splendidum illud gestamen, sceptrum liligerum, id quod nos nec dum certiores facit, seculo hoc dextrâ tantum gestatum fuisse regium hoc decus, quod læva quoq; antiquitus occupatum sic refert *Silius Italicus de Syphace Africano cap. 16.*

— regniq; insigne vetusti

Gestat lævâ decus —

Cum etiam in numis utriusq; *Cnutonis*, quos alibi inspicere nobis contigit, Regum eorundem læva, brachio ibi exerto, armata aspiciatur scepro, quod in nostris ubi vultus Regum pectore tenus apparet, dextrorsum eminens descriptissimus, nisi maluerimus id incuria sculptorum esse factum, adeo ut quicquid dextrorsum typis inculperint, id sinistrorsum procusum conspiciatur, & vice versa. Promiscue interim utraq; manu versata fuisse hæc gestamina regia animadvertimus. Qua verò ex materia scepra *Canuti* constabant, dictu difficile videtur. Sceptrum illud, quo *Carolus Magnus* seculo 8. usus esse fertur, conflatum ex argento leviter inaurato asserit *Wagenseilinus de off. cap. 10. v. 3.*

at

at Marq. Freherus *φιλοπονημ.* de *statua Carol. Magn.* p. 631. enarrat, *Carolus* hunc festis diebus solenniter gestasse sceptrum aureum. Nihil itaq; ob stare videtur, quo minus quoq; statuamus, Trionum Monarcham *Canutum Magnum*, tot post secula, luxu mundi imprimis crescente, gestamen de rutilante metallo manu sua versasse, an verò idem seculi prædicti *σκηπέχων* Regum sceptrà, quæ relatu *Freheri* prælonga & staturæ gestantium ferè paria plerumq; erant, longitudine sua æqvaverit, dijudicatu difficilior. Sceptrà enim illa longa cum Aquila apud Romanos, cum lilio apud Constantinopolitanos & Francos aliosq; rarissimè visuntur. Et constat ex numis sequentium seculorum Regia hæc gestamina devenisse breviora, & rara quoq; cenferi numismata Francorum Regum, *Caroli Pulchri* & *Philippi Valesii*, Gallis *Royals* vocata, in quibus sub initio seculi 14 liligero & prælongo sceptro, staturæ ipsorum haud impari, Reges hi procusi conspiciuntur, quemadmodum *M. le Blanc des Monnoyes de France* pag. 205. & 206. numos eosdem aureos affert. Deniq; ad significandas res varias, animis imperantium, dum ante oculos perpetuò versabantur hæc illustria gestamina, eò validius imprimendas, variè exornata fuere sceptrà: Primum, quod in numis his apparet, est liligerum, eodem modo quo *Stephanus Baluzius* in *Tab. & nota. ad capit. Reg. Franc. tom. II.* annotat, Reges Francorum hoc illustre virtutis pignus in lili formam desinens manu versasse. Româ, creditur, artificem hoc ornamenti genus in Galliam adduxisse, quippe lilium seu flos fermè à primordiis imperii Romani in numismatis singulare spei reperitur esse hieroglyphicum. Spei typus illic manu lilium tenebat, illic & flos aut lilium super quadrigas *Titi* triumphantis collocabatur, ad denotandam Reip. spem in armis *Titi Vespasiani* victricibus positam fuisse, & exinde quoq; manus Francorum Regis, ad instar typi publicæ spei, liliis repletas in numis seculi 12 & 13 æri incisis *M. le Blanc* pag. 159. 168, 180. nobis offert. Angli itaq; ex eodem more Regum sceptrà voluerunt adornata, nec illi soli, sed & Germani tandem Imperatorum sceptris in apice lili apposuerunt figuram; nam quamvis Dnus. *Wagenfeilins* l. c. *Caroli Magni* sceptrum, prout dicit, *paupertinum, incomptumq;* & cui solum argentum leviter inauratum est, cujus summitas glandem quercneam foliis cinctam repræsentat, graphicè admodum describat, sponte tamen confitetur ex libro rarissimo *Historia Constantiensis*, Augustum illud imperii decus tandem liliatum extitisse, imò & lili voce καὶ ἔσχον tempore Imperatoris Sigismundi nuncupatum. Alterum quod in numismatibus Regis *Canuti Grandævi* eminet gestamen & globulis tribus præmunitum conspicitur, diversum certe est à priori, quamvis eadem videatur versari manu, quâ prius & *Bromptonus* æque ac *Walsinghamus* tradant, antiquos Anglorum Reges lævâ tantum gestasse virgam justitiæ, in coronatione *Richardus I.* ab illis primum observatam.

Pictoribus enim quemadmodum & Sculptoribus quidlibet audendi æquam hic fuisse potestatem, credimus, quo factum est, quòd Regis dextra modò sceptro, modò baculo hoc, exornata conspiciatur, ideoq; nec dubitandum, quin prisco more, quo magni illi Principes mundi sunt Reges creati, Rex nostras fuerit consecratus. Laudatus *Baluzius* *Tom. II. pag. 1267.* *Carolus* Calvum seculo nono imperantem in sedè Regis exhibet, lævâ simplicem tenentem baculum, qui superius in globulum, inferius verò in acumen terminatur, & *Lotharius* in folio ibidem visitur, sed dextrâ baculo longo innixâ,

eiusdem pene formæ cum illo *Caroli Calvi*. Hinc & splendidum illud Regum insigne utraq; manu portatum esse observamus, in quem verò finem, satis solidè nobis detexit *Menardus in ordine ad coronandum Regem* edito, ubi ad baculum Regi Francorum dandum hæc inaugurationis adhibita sunt verba: *Accipe baculum sacri Regiminis signum* & in codice M. S. Senonensis ecclesiæ, referente *du Fresne*, sic jacent verba: *Sub hoc baculo commendamus tibi gubernandum Regnum Francorum, ut populum justè regas. & ecclesias sanctorum bene disponas.* Eodem more in numis hisce illo *Canuti Magni* baculo ter in apice conglobato trini regiminis sacri, præcipuè in Dania, Anglia & Norvagia, curam sibi commendatam denotari, bona cum venia antiquiorum censemus, qui è Nervæ numis triplicem globum Africam, Asiam & Europam significare commemorant. v. *Gretser de S. cruce. tom. I. l. 2. cap. 44.* & *Becmann. de notit. dig. pag. 105.* Huic accedit, quòd sæpe laudatus *J. Spelmanus* ad numos Saxonum baculum hunc Regium esse formaturæ pedi Archiepiscopalis denotareq; gestamen supremi Ecclesiæ Gubernatoris, utpote qui non ab hominibus sed à Christo crucifixo solum auctoritatem suam acceperit. Fuit enim *Canutus* ille grandævus Rex magnus, & fortitudine & sanctitate instructissimus, cui curæ & cordi fuit non minus religionem quàm regna proferre. Templà, cœnobìa is in Dania, Anglia & alibi terrarum partim ipse exstrui curavit, partim sumptibus verè Regis locupletavit, cujus rei testis etiam in Gallia fuit Episcopus Carnotensis, nomine Fulbertus, qui in Ep. 97. fol. 92. ad hunc ecclesiæ Dei instauratorem sic anno 1032 inter alia scribit. *Quando munus tuum nobis oblatum vidimus, sagacitatem tuam ac religionem paritur admirati sumus. Religionem verò, quum te, quem Paganorum Principem audieramus, non modò Christianum, verum etiam erga ecclesiæ Dei servos benignissimum largitorem agnoscimus.* Et Autor flor. historiæ Angl. sub anno 1025. *Canutum Grandævum* his laudibus extollit: *Iste Canuto Rex vetus monasterium Wintoniense civitatis tanta munificentia decoravit, ut aurum & argentum splendorq; gemmarum animas intuentium terreret advenarum.* Quibus addunt *annales Wintonienses Angliæ Sacre inserti*: *& dedit Ecclesiæ Wintoniensi candelabrum argenteum cum VI. brachiis, & II. signa.* Romam anno 1030. seu 1031. per Flandriam & Gallias iter pedibus faciens omnes in via malas exactiões, quæ thelonia transversa vocantur, datâ pecuniâ suâ diminui fecit, & hospitium ibidem instituit, quo omnes Danicâ lingvâ loquentes noctu exciperentur, vide *Hist. Island. M. S. de sôbole Canutina Rnytlinge-Saga dictam cap. 17.*

Ex inscriptionibus CNVT REX AN, ANG. vel ANGL. quæ in numis his stant, evidenter apparet, quod omnes in Angliâ sint cusi, cum tantum CNVT REX ANGLORUM præferant, quamvis & Daniæ & Norvagiæ aliorumq; populorum ille Rex fuerit. Quæ nos admonere, imò persuadere volunt, nondum eo tempore nec in Dania, multò minus in Norvagia, cæterisq; ejus regionibus numos proprios hæc regna habuisse cusos, & si quos Dania habuerit, certè perpaucos, quia ex rerum gestarum monumentis satis clarè constat, quòd longo tempore, in hac aliisq; regionibus numis Anglicis subditi sint usi, etiam postquam proprios numos procudere cœperunt: *Statuta enim convvii corporis Christi in nomarchia australi Laalandiæ*, quæ sub anno 1388. in membrana conscripta adhuc in archivis ibi asservantur, etiam tradunt, grossos (Angli

(Angli vocant *Groats*, teste *Hardingo, Eduardi IV.* tempore primum cūſos) pro emendis ſolutos fuiſſe, item ſolidos Sterlingorum. Alias etiam inter tot numos, qvi producti conſpiciuntur, aliqui apparerent ex moneta iſtarum regionum, quas *Canutus II* ſub imperio ſuo tenuit, qvos tamen hætenus neq; in his neq; in aliis, qvi producti ſunt, reperire licuit, ſed omnes, qvos videre contigit, plures certè vidimus, Anglorum Regem commonſtrant, nec in averſa numorum parte Virorum Monetaliū eorūq; ædium loca & nomina, niſi Anglicana reperiuntur: Credere ergo perſuademur in Anglia ſedem veluti monetæ, Rege hoc imperante, fuiſſe, negare autem non ad eò contendam, tempore ipſius Regis ab eo Monetarios in Dania proprios conſtitutos, qvi monetam Danicam percuſſerint, ex Anglia illuc delatos & Roëskildæ non minus atq; Londini Scanorum primos, de qvorum officiis & numismatis Saxo *Gram. hiſt. Dan. libr. 12. pag. m. 216.* ferè ſub anno 1080 tempore *Canuti Sancti* ſeu *III. E. libr. 14. pag. m. 281.* circa annum 1157. regnante *Valdemaro I.* haud obſcura produxit teſtimonia: Et privilegium M.S. monaſterio *B. Mariæ Virginis de Eſrom*, ordinis Ciſtertiensis, à *Valdemaro* eodem de villâ *Steinholt* datum, luculenter admodum mentionem injicit *Stubæ* (i. e. hypocauſti) *Gerhardi Monetarii*, in qvo Roëskildæ id conceſſum fuit,

Sed manum jam de tabula hac, vertimus hos numos & in averſa parte omnium deprehendimus crucem, veræ religionis Chriſtianæ ſignum, Angli averſum horum numorum latus adhuc vocant *the Krosſide* i. e. crucis latus. Sed qvia crux hæc numos in quatuor partes æquales dividit, non minus rectè ii cenſere videntur, qvi ſtatuunt crucem hanc ſimul eſſe ſignum juſtæ diviſionis numi. Iſdem ſic aſſentitur *Hovedenus*: *Ante ſua tempora* (putat *Henrici I.*) *cum obolum vel quadrantem vellent, denarium in binas vel quatuor partes diruperunt.* Nam *Henricus* ejus Nominis in Anglia primus Rex, primus qvoq; imperavit, obolos & quadrantes fieri rotundos,

Averſas horum numorum facies ſi penitus inſpexerimus, in primi numi adverſâ exſtare legimus: † ASVA. MO. LINCOLN. h. e. *Aſva* *MONetarius* *Lincolniensis*, *Lincolne* qvippe urbs una eſt ex 28. nobiliſſimis, qvibus regio Britannica, prout *Girardus Cornubiensis de geſtis Britonum* refert *lib. 1. c. 8.* qvondam fuit inſignita, qvæ priſco ſermone vocata *Caer Ludecote* i. e. urbs *Lincolnia*, qvemadmodum in numi ſeqventis averſa urbs *Lunde*, qvæ *Tacito lib. XIV. Annal. c. 33.* *Londinum* eſt & copia negotiatorum maxime celebre, vetuſtâ Britonum gentiliū lingvâ *Caerleud*. h. e. urbs *Londinum* eidem *Girardo* in *hiſtoria majori Winton. Th. Rudborne lib. I. c. 2.* dictum eſt. Apud hiſtoricos vero Anglicanos ſeculis ſeqventibus *Lundomæ* urbs hæc appellata eſt. Nulli dubitamus, qvin merè Danicum & Celticum ſit nomen: Danis enim *Lund* ſignificat *nemus*, & Angli noſtrates nemora præprimis antiquitus eligebant, in qvibus domicilia figerent, qvòd etiam ante Anglorum adventum veteres Britones obſervarunt, ut in locis nemoroſis & ſylveſtribus ſe munirent contra hoſtium inſultus, ſicut ex *J. Caſare*, qvi primus Romanorum Britanniam ingreſſus eſt, *lib. V. pag. m. 163.* conſtat. Qvibus ſic aſſentitur *Strabo*: *Urbium loco ipſis ſunt nemora. Arboribus enim dejectis, ubi amplum circulum ſepierunt, ipſi caſas ibidem ſibi ponunt.* Hinc *Londinum*, qvòd nunc appellatur, autoribus numisq; his teſtibus, nil niſi nemus qvoddam initio fuiſſe patet, &

LVND propterea dictum, & ON LVNDE in nemore καὶ ἐξοχὴν significare manifestum esse, puto, adeo ut rectius LVNDEN scribi deberet, quam LONDON aut *Londinum*, ad quam pronunciationem tempora, quæ *Canntum* Magnum præcesserunt & diu secuta sunt, indigenas deduxerunt. Dani enim quoque & Germani non aliter hodiernum pronunciant, quam *Lunden* & *Lund*, quomodo & *Lund i Skaane* i.e. *Lundinum Scanorum*, suum adeptum esse nomen, credimus.

In Secundi adversa videmus:

† LEOFVIG ON LVNDE. i. e. LEOFVICUS in *Lunden*.

In tertii parte postica:

† RICHULF ON NORDE. h. e. RICHULFUS in *NORDEfolck*.

In quarti numi postico:

† HILDOLF. MO. E. O. ER. h. e. HILDOLFUS *Monetarius*, Eorl On *ERefort*. Comes de *Herefort* erit.

In quinti latere averso lege

† VITHRIN. M. E. OF. RY. i. e. WITHRINUS *Monetarius*, Eorl, forte *OF RYchvin*. Erit Comes *Richviniensis*.

Reges enim Septentrionis nostri suos habuere Comites, quos secum ut fiduciarios sub honoris titulo *Jarler* in Angliam adduxerunt & ibi constituerunt, quorum præclara mentio fit in historiis patriis, præsertim Norvagicis, Titulum eundem postea *Eorl*, jam *Earl*, hinc Anglos sibi à Danis reservasse, *Henricus Spelmanus* confitetur in Glossario suo pag. m. 242. Hos comites aut Duces provinciarum constitutos etiam curam monetæ sub nomine Regis gessisse ex horum numorum averfa parte satis perspicimus. Eodem modo & Comites sub imperio Romano publici negotii causa exorti sunt: Primi ordinis Comites dicti fuerunt *Sacrarum Largitionum*, qui, referente ex Cassiodoro *Henrico Spelmano* pag. m. 175. thesaurus, vectigalia imperii & cudendam monetam curabant. Rem luculenter admodum illustrat antiquissimum Imperatoris *Ludovici Boni* statutum, quod Attigni anno 823. sancitum *M. Le Blanc* des Monnoyes de France pag. 105. laudat, ubi verba sic jacent: *Sicut in capitulis, quæ de hac re illis Comitibus dedimus, in quorum ministeriis Moneta percipitur, constitutum est.* Itaque Monetarii titulus, qui Comitibus in numis nostris apponitur, non monetæ cuforis officium denotat, sed Dominum monetæ, Galli dixerunt *Maître de la Monnoye*, quemadmodum relatu *Lucæ Dachæri* sæpe prædictus *le Blanc* pag. 79. *Gofwinum* fratrem Præfecti arcis *Tornacensis* Monetarium vocat, quia erat Dominus Monetæ *Tornacensis*. Nomina quippe Comitum, qui censores & curatores monetarii erant, adiciebantur, ut caverent populo de bonitate, pondere & valore numi, jure verò numos cudendi Domino cujuscunque loci reservato. *Regibus nostris*, inquit *J. Spelman.* ad tab. II. de numis Saxonum in vita *Ælfredi*, plures erant ades monetariæ sicut & nonnullis Magnatum, præcipue Episcoporum in urbibus illustrioribus flandi & feriundi numos privilegium indultum erat. Sunt, qui exinde in ea persistunt sententia, per nomen viri in averfa numorum parte & sequentes litteras M. O. E. cum nomine loci denotari Monetarium cujusdam Episcopi, cui jus eo in loco indultum erat numos cudendi, & literæ E. omiffa, Regis vel Magnatis monetam seu Monetarium indigitari, qui monetæ jus habebat. Sed quia

quia ex præcedentibus fatis superq; illucescit, quibus monetæ cura demandata & concredita erat & per quos Dominium hoc Imperatores & Reges voluerunt exerceri, nulli dubitamus, quin eodem modo in Anglia hoc regale fuerit exercitum, cum vi antiqui juris Regii Angliæ Reges cudendæ monetæ, materiam, formam, modum & pretium pro arbitrio variare *Bath. in Elench. mot. Angl. lib. I. pag. 4.* narret. & *Bromtonus* inter alias hanc legem celeberrimæ Regis Athelstani, qui in Anglia ab anno 922. ad gubernacula fedit, afferat p. m. 843. *Placuit nobis, ut una moneta sit in toto Regni imperio, ut nullus monetæ extra portum.* Nec monetæ cuforis est cavere de bonitate numismatis, quod viris monetilibus incumbit, in quem finem numos eorum nominibus insignitos esse nobis persuasissimum est: Et si Episcopi numismata sua de his literis agnosci voluerint, quidni & Reges, qui jus monetæ eminentiori possidebant modo, quod tamen nullibi, quod sciam, invenitur. Tales monetæ custodes Reges Daniæ postea habuisse in Dania, *Matth. Parisiensis p. m. 59.* nobis aperuit, ibi occurrit Anketillus Anglus Aurifaber, qui vocatus ex Anglia ad Danorum Regem contendit, *ubi per septennium moram continuans Regis præerat operibus aurifabrilibus, Monetæ custos & summus Trapezita.* Quantum ex annalibus illis colligi potest, Nicolai Regis Daniæ temporibus & ab anno 1123. circiter Anketillus in Dania monetam Regiam curavit, quando *Gausfridus Abbas* monasterii *S. Albini* fuit. Is præfuit monasterio dicto ab anno 1119 ad annum usq; 1146. *Anketillus* autem ex Dania reversus in hoc monasterio monachus feretrum *Albani* arte sua mirificè illic exornavit, quod ibidem legi potest.

Tab. XXXIX.

No. 6. †. CNVT REX. *Regis vultus, caput mitrâ indutum, quam ambit diadema, tenis ad cervices hinc inde dependentibus, pallio quoq; amictus Rex sceptrum dextrâ tenet.*

†. LANDFER MONET. *crux solita.*

No. 7. †. CNVT RECX. *Idem Regis vultus.*

†. BLACANAN ON S. N. *Eadem crux.*

No. 8. †. CN—EX. *Rex iidem sceptrigerus, mitratus & palliatus.*

†. LIFV—ON OXFRD. *crux simplicior.*

No. 9. CNVT RECX A. *Regis idem vultus.*

†. ELFVARD ON HEST. *crux eadem.*

Priores duo planè ejusdem ex antica parte videntur esse typi, in quibus vultus mitram indutus est regiam, cui circumdatum est diadema pretiosum aurò & unionibus, ut apparet, venustè distinctum. *Paschatius coronarum lib. 9. pag. 622.* hunc ornatum capitis regium inde vocitat diadema galeatum sive galeam diadematam, utpote diademate quodam redimitum. Majoribus nostris sæculò eodem aliquod capitis seu frontis ornamentum seu ligamen vocatum est *Gullhlad* passimq; circa tempora eadem in historiis Islandicis hæc locutio obvia: *Hann hæfði Gullhlad um emi.* i. e. Aurea

„ Aurēa fasciā frontali evinctus erat. Ex auro quippe redimiculum fuit acupictum, quo Septentrionis Magnates capita olim cingebant, prout sagacissimus Antiquarius nostras *A. Magnus* id interpretatur. Tortilis fuit illa fasciā, quā & Persarum Reges tiaram seu pileum cingebant, eodem modo, quo & Alexander causiæ i. e. pileo Macedonico cidarim seu fasciam, in eorum mores deflectens, circumponebat. Eiusdem formæ in numis nostris est mitra seu galea, quā Orientis Imperatores caput suum exornari gavisi sunt, appellata *κυάδιον*, i. e. umbellum, quia umbraculo erat præmunita, ut faciem ab injuriā aeris solisq; calore tutam fervaret. Meminimus ex Annalibus Fuldenf. anno 876. *Carolus Calvus* Francorum Imperatorem, *omnem consuetudinem Regni Francorum contemnentem optimas arbitratum esse Græcas glorias*, quas Canutum Magnum seculo suo etiam adamasse ex numulis nostris satis dispalescit, cum & *Adamus Bremens.* lib. 3. cap. 33. in apurum proferat, Imperatorem Occidentis, *Herricum Nigrum*, *Canuti Magni σύνχερον* & carum confederatum *Græcos ἔῃ habitu ἔῃ moribus imitatum esse similiaq; Regi Franciæ ἔῃ aliis mandasse*, More Imperatoris, ut videtur, Lotharii, cujus capiti *Sugerus* in Lud. VI. memorat, *Frigium, ornamentum Imperiale, instar galeæ circulo aureo concinnatum, impositum fuisse*. Utriusq; ex diademate mitraq; ad cervices dependent tæniæ superbæ, quemadmodum Occidentis Imperator *Mich. Palæologus* Constantinopoli, aliiq; Orientis magni Principes in numis diademati cum tœniis margaritifera conficiuntur. Capitis regium videtur hoc ornamentum ad Gothorum quodammodo accedere, quorum Reges aurium ligulas crinium subjacentibus flagellis operiebant, prout Sidonius seculi 5ti Scriptor de Theodorico Gothorum Rege Ep. 2. lib. I. meminit, additq; *morem Gotthica gentis implexa crinium flagella in aures ac terga dimittere*. *Isidorus* eadem flagella appellat *Grænos* non a sparsione, sed a forma, quā in annulos & quasi granorum rotundorum faciem in fine flectebantur. Sic grandes uniones Græci vocarunt *κόκκας*, quo nomine unionum cepas etiam Latini appellarunt. Itaq; instar Gothorum *Canutus* sua ex mitra gestavit *πλεξίδια* & tænias, in terga refugas, quæ Gothi ex crinibus ita in nodos coactis conficiebant. De Athelstano Rege scribit Malmesburienfis, illum fuisse staturâ justâ, corpore deducto, capillo flavo filis aureis pulchrè intorto. Quare & illud videmus ad curam singularem veterum spectasse, ut capillos flagellis involutos haberent, *Eustathius*, *κάλυκας* explicans, quod reperitur inter dona apud Homerum *Iliad.* 2. etiam *σύεργας* interpretatur, nam fistulis ac canalibus his cincinnos indebant, ne circumvolitarent; sed terga molliter flagellarent, prout Martialis ait:

————— *molesq; flagellant*

Terga coma —————

quales *κάλυκας* seu *σύεργας* observare quoq; licet in numis Gothorum. In humeris Regis pallium paulo elegantius atq; in primoribus acquiescit, clavis purpureis, seu potius aureis utrinq; inoculatum. More itidem Græcanico, quod in humeris nexum sedebat pallium & utrumq; humerum advelabat in rugas formatum. Strictam quoq; tunicam indutus conspicitur, quæ Græcis dicitur *ἡ σολιδωτή*, à rugis, quas Græci *σολίδας* vocant, sic denominata: & dextrorsum ad icones regias in numis hinc quoq; effulgentia, illa regia gestamina liliis in apice exornata apparent.

Verſis

Verſis deniq; his numis illico ſe offerunt nomina virorum, ut nobis perſuaſiſſimum eſt, monetaliū. In ſexti ergo adverſâ legimus: LANDFER MONET. i. e. *MONETarius*, provincia ſeu urbe planè omiſſâ, cui in publico hoc negotio tanquam Dominus monetæ loco Regis præfuit. In ſeptimi latere poſtico: BLACHAN. ON. SN. *forte monetalis Vir ejus nominis erit in Sidney*: In averſa parte octavi exſtat: LIFYINE ON OXFRD i. e. *LIFVINus in OXFORD ſeu Oxonia*. Ejusdem ferè nominis, Regis *Canuti II.* tempore, in Anglia fuit Abbas Elienſis, Leofvinus qvi vocabatur, conſecratus ab *Alwyno* Elmanenſi Epifcopo, tam Rege *Cnutone*, qvàm toto conventu id petente. *Thom: Elienſis in hiſtoria Elienſi*. Tandem in noni poſtico leges: ELFYARD ON NEST., ſeu potius HEST. Diſcernere enim in tantum non licuit, qvàm provinciam numus indicet. Puto tamen, *Hastinga-ceſtre* vel caſtrum indicari, ut *Brumtorus* nos edocet, cujus locus de monetis in Anglia, valdè ſingularis, ideoq; huc pertinet. Nam ex Athelſtani legibus, qvi in Anglia ab anno 922 celeberrimus fuit & Rex potentiffimus, earumq; artic. 19 p. m. 843 hoc adducit: *Placuit nobis, ut una moneta ſit in toto regni imperio, & nullus monetet extra portum &c.* In *Cantuaria ſint octo Monetarii*: Regis quatuor: Epifcopi tres: Abbatis unus: in *Roceſtria* tres: Regis duo: Epifcopi unus: In *Lewes* duo: In *HASTINGEſTRA* unus. In *Sheaſtsbyri* duo. In *Exoma* duo: & in aliis burgis. Huc apprimè etiam facit locus *Joh. Spelmani* in *Ælfredi* Regis hiſtoriæ annotationibus ad Tab. 2. *Regibus noſtris*, ſcribit, *plures erant ades monetaria, ſicut & nonnullis Magnatum, præcipuè Epifcoporum, in urbibus illuſtrioribus flant, feriendi numos privilegium indultum erat.* *Æthelſtanus Rex* (qvi ſeculo X. vixit) *dicitur habuiſſe Londam ejusmo: i domos octo: Wintonia ſex, Leviſia, HASTINGIS, Hamtonia, ſingulis duas: Ciceſtria, unam: Rhoffa tres, binas Rex, unam Epifcopus: Cantuaria ſeptem, Rex quatuor, Epifcopus duas, Abbas unam.*

Tab. XXXIX.

No. 10. †. CNVT RECX. *Ejusdem Regis ſceptrigeri vultus cum tegmine capitis & pallio elegantiori.* In averſa numi:
† LEODMER ON RIIC. *Cruce ſolita.*

Numus hic notam meretur ſingularem ob habitus Regii in antico numismatis latere ornatum elegantiorē. Rex enim hic incedere videtur tiarâ ſeu potius pileo *πρεσβύτιον*, in anteriorem faciem incurvo & faſciis tortilibus ſeu loris circumſcincto: Ligamen hoc Heſychius vocat, *σπόκιον* atq; ita interpretatus eſt vocem *κίδαριον*. Ad aurium ligulas ex tegmine hoc dependent ſegmina qvædam, genas regias exornantia, qvemadmodum ad cervicem crines apparent renodati & ſerico involuti: Ferè eodem qvoq; capitis ornamento *Carolum Calvum* in publicum prodiſſe, *Annales Fuldenses* circa annum 876 ſic memorant: *Capite involuto ſerico velamine ac diademate deſuper impoſito Dominiciſ & feſtis diebus ad eccleſiam procedere ſolitus fuit*: Acquiſcit deinde per fibulæ elegantioris morſum in humeris Regis pallium abundantius clavis aureis ex utraq; parte inoculatum: Nam veſtium oræ non ſolum apud veteres fimbriatæ erant, ſed etiam mediæ ab utraq; ſcilicet parte, ubi veſtes aperiuntur & fibulis ſtringuntur, hinc & Trebellius *mediam* dixit *fimbriam*. Variis itaq; figuris ſive ſignis, qvâ rotundis, qvâ quadratis veterum luxuria luſit in veſti-

bus & fimbriis hisce auro purpurave illustrandis. Quæ rotundæ erant, ut in pallio regio hîc videre est & in circulum flexæ, plumas vocitarunt Latini, & plumarios, qvi eas in modum plumarum rotundas in vestibus acu pingebant. Interdum etiam clavos appellarunt, clavorum enim capita rotunda, unde ἀσπιδίσκος Græci vocant: Dixerunt & oculos, & inoculatum exinde nostrum in numo dicitur pallium, & clavi hi tam aurei, quam purpurei, vestibus inferebantur atq; insuebantur. Quemadmodum de his *Salmasius* plura in apicum profert in *comment. ad Hist. August.* Pallia hæc & faga virilia in humeris, ut mulierum in pectore antiquitus retinebantur fibulis, quas Græci exinde accuratiùs distingvere sciverunt, ut πέρωναι sint humerales & virorum, πόρπη autem mulierum & vestem ad pectus stringat. Ut plurimum ex gemma mulierum fibulæ conficiebantur, teste *Claudio*,

— ὦ *fulva nodatur jaspede pectus.*

Nec minus quoq; virorum fibulæ gemmæ aut gemmis stellatæ fuere, quemadmodum & *Vopiscus* narrat de Carino Imperatore, eum fibulâ usum non esse nisi gemmâ, nam gemma plerumq; unica fibulæ vicem præstabat, quomodo numus in tabula hac ordine quartus satis clarè indigitat, etiam Regem *Canutum* Magnum in publicum prodiisse & in numo 25, 26 & 27 TAB. XL non minus hic apparebit: quemadmodum & in numismate, quod hic considerandum venit, fibula humeralis, quæ pallium regium ad humerum necit & constringit, instar floris efficta videtur, quæ in medio gemmâ est stellata.

In postico tandem observandum.

† LEODMER ON RIIC. *Quod erit nomen viri monetalis LEODMER in RIICHwin, seu RIICHwinensis.*

TAB. XXXIX.

Nº. II. †. CNVT REX ANG. *Regis icon itidem sceptrigera, caspide ovata ὦ pallio singulari.*

In postico:

†. LVEFYNE ON DOF. *Cum cruce solita.*

In numis antea allatis vidimus, quantum ab illo subinde mutatus fuerit regius ille *Canuti II.* habitus, in quo decor non minus servatur, qvi ex more venit, ut mos ex opinione est, quæ pro gentium & personarum diversitate mutat, ac varios habitus inducit, quemadmodum & Rex hic in numismate hocce aliter amictus in antico eminet atq; in primoribus numis. Casside apparet Rex ἀσπίδῃ i. e. ovata planè, qualis est ovi per medium secti minus rotunda pars, quæ forma fertur olim fuisse pilei Castoris & Pollucis, quos Romani *pileatos fratres* vocitarunt. Laconibus iidem pilei ovati in præliis quoq; in usu fuere, qvi Apulejo *ovata caspides* dicuntur. Sub galea hac capilli aliquantum passim nullisq; vinculis intexti inter segmenta quædam ad cervices prominent. Numus itaq; rarò obvius, septentrionalibus quippe nostris modus religandi capillos ab antiquo fuit constantissimus, utpote ne illis, qvi bellis semper intenti erant, capilli, quos studio summo nutriebant, impedimento essent, quodq; hæc coma connodata aptior hostibus terrorem aliquem incuteret. Rarò ergo solvere & circa humeros fluere sinebant, nisi cum festa

solemnia

solemnia & splendida adessent. Tunc enim nodos & vincula capillorum elegantium solvi curabant, eosq; bene lotos & nitidos effectos, absq; nodis, flagellis aliisq; vinctis, quibus illos religaverant, per humeros elegantissimâ pompâ liberè fluere sinebant, ut illis & illorum adspectu nil jucundius esset, aut elegantius. Hinc & *Haraldus* ille Rex Norvagiæ, ut antea meminimus, *Pulcriconi* cognomen fortitus legitur in Chronicis Norvagicis. Idem numisma habet *Joh. Spelmanus* in *Ælfredi* Regis historia de numis Saxonum Tab. VI. No. 31. at capillitio Regio elegantius, atq; in numo nostro procusum est, effictio. Pallium hic portat Rex paulò laxius, quàm in numis cæteris, circa cervices admodum studiosè in rugas dispositum, fibulâq; in humeris congregatum & strictum.

Aversa numi pars cruce solita insignita est, quam ambit nomen viri monetæ LVEFVINE ON DOFRre. i. e. LVEFVINus *Dubriensis* vel *DOFRinensis*.

TAB. XXXIX.

No. 12. †. CNVT REX ANGLO. Regis ejusdem coronati vultus, capillis sub coronâ ad cervicem usq; serico velamine involutis.

†. LVOFRIC ON LVNDE. i. e. LV'OFRICus Londini nempe vir monetæ. Inscriptio hac ambit crucem elegantiore.

De facie Regis tenui atq; juniore, æque ac in antecedentibus de vultu deductiori, senium numi agnosci subsentimus. Regiminis sui ab initio fulgido isto Majestatis insigni, quo hic conspicitur eum redimitum fuisse, nulli dubitamus, quem maximâ pompâ adeo juvenem coronatum atq; consecratum anno 1017. legimus, cum & illa Regiæ consecrationis insignia Regibus Angliæ statim post acceptam Christianam religionem in usu fuerint. *Joh. Spelmanus* in vita *Ælfredi Magni* l. 3. c. 158. coronam hanc sic depingit: Coronam dico non ejusdem formæ fortassis, quæ hodie discriminis gratia dicitur Imperialis, formæ tamen augustioris atq; Imperio dignioris, quam quæ hætenus uspiam in his regnis usurpata fuisset. Etenim in arcuata cella ad peristylum *Westmonasteriensis* cænobii, ubi vetera decora & insignia hujus Regni asservantur, in operculo pyxidis (quæ antiquissimæ coronæ capsula est) habetur inscriptum ad hunc modum: Hæc est principalior corona, cum qua coronabantur Reges: *Ælfredus*, *Edwardus* &c. Ipsa verò corona (quod hunc in finem observatu dignum) operis fuit *Archaici*, diducta in flores, ocellatura gemmarum, pro sæculi captu non adeò curiosa. Ovum ovo nullum similius esse potest, atq; corona hæc anademati venusto Regis nostratis in numi anticâ hic procusi: Priscum quippe ibi pellucet opus *Archaicum* in flores studiosè diductum, quod Scriptores *Bysantini* *κενώνια* vocitarunt (*Asser Gall.* p. 252. & 253) utpote liliis *τρυφύλλοις* exornatum. Cynicò ferè more quoq; potentissimus Rex hic palliò involutus videtur, partem ipsius fibulâ in humero dextro tantum stricti sinistrorsum rejiciens.

Posticum numi LUOFRICI Monetarii Londinensis nomen illustrat.

No. 13. †. CNVT REX ANGLORV. Regis itidem juvenis & coronati icuncula palliata.

†. COLGRIM. M. O. E. O, i.e. COLGRIMus MONetarius Eorl seu co-
mes Oxoniensis, prout sigla denotare videntur, quæ ambiunt crucem.

TAB. XXXIX.

No. 14. †. CNUT REX ANGLORV. Ejusdem Regis vultus juvenis, eodem mo-
do redimitus & amictus.

†. ARNCETEL. O.E.O. Erit ARNKETLLi MONetarii nomen, Earli seu co-
mitis itidem Oxoniensis, circa crucem solitam.

Matthæus Parisiensis ejusdem ferè nominis pag. m. 59. habet Monetarium
& monetæ custodem, quem *Anketillum* vocat, ad Danorum Regem ex An-
glia circa annum 1123 evocatum. Sunt, qui hos & proximè iis præceden-
tem insequentesq; numos, ex quorum antico latere gratiofus Regis vultus
juvenis admodum prominet, junioris seu *Harde-Canuti*, vel potius, uti hi-
storiæ Islandicæ eum nominant, *Hauddra Canuti*, à provincia, in qua educa-
tus erat, monetis æqvè posse annumerari censerint, dubitant enim aspero præ-
nomine aut agnomine numos ipsius, eo vivente, aut aliorum Regum seu Prin-
cipum unquam sic percussos fuisse, sed simpliciter junioris æqvè ac senioris
Canuti numismata absqve agnomine procusa esse autumant, ideoq; hic pa-
tris filiiq; numi eò difficilior discriminantur, præsertim in numismatis, quæ ju-
venem quidem utriusq; repræsentant faciem Regis, cum cognomines & admo-
dum juvenilis ætatis ad gubernacula in Angliam federint, Canutusq; junior Rex
Angliæ admodum juvenis in fata concesserit, biennio, & quot excedunt dies,
regni Anglicani tantum completo: calculis namq; exactioribus secundum
Annales Norvagicos positus, *Hauddra Canutum*, quem juniorem quoq; respec-
tu patris, historiæ nostrates denominant, patre haud multum provectionis
ætatis imperii Anglicani clavum arripuisse, deprehendimus. Anno quippe 1009
annales hi computant, patrem *Canuti* senioris *Svenonem fuscata* seu *fissa barba*
mortuum esse, cui assentitur historia *Knytlingorum M. S. cap. VIII.* hoc addens:
„ *Knutr. Konungr var þa a barns alldri*: h. e. Tunc temporis Rex Canutus, erat
„ puerilis ætatis, seu decennis, & paulo post: *Konungr. sat III. ueti Danmorku*
„ *sitan harn tok Konugdom*, Rex idem, postquam gubernacula regni in Dania
„ assumpserat, triennium ibi remansit à patris morte, priusquam in Angliam
trajecit, tredecim ergo annos natus imperium ex parte in Angliam auspicatus est,
quem verò anno 1017 prius non totius regni Regem inauguratum esse anna-
les Anglicani tradunt. Unde sponte colligitur deletio Edmundo, octodecim
annorum juvenem coronatum in numis hîsce procusum fuisse, *Ethelredi* Re-
gis uxore *Emma* in matrimonium postea ducta, ex qua suscepit *Canutum* ju-
niorem seu *Hauddra Canutum*, cui Regnum Anglicanum, mortuo Haraldo,
vix viginti annos nato, anno scilicet salutis humanæ 1040 contigisse, anna-
les nostri subindicant. De *Canuto* enim *juniore* Regno Daniæ & *Magno Bo-*
no Norvagiæ jam admotis ex *Snorronis Sturlæ* Hist. Norvag. constat, Reges
eosdem anno 1036 pueritiam vix excessisse. *Konungarnir*, inquit Snorro, vo-
„ *ro badir bernskir oc ungir*. i.e. uterq; Regum puerilis seu rerum parum expertus
„ & juvenis erat. Quoniam itaq; ex præcedentibus satis liquido sequitur, Re-
ges hosce & cognomines & juvenili ætate ferè æquales regno Anglicano præ-
fectos in numis procusos, eos vix cernere licet, nisi secundum aliqualem Ca-
nuti senioris faciei dispositionem & ideam, quam *Knytlingorum* historia nobis

bis antea cap. 20. exactè quidem dedit, sculptores verò typorum partim hic rudi inciderunt Minervâ. Proinde togæ imperatoriæ involutus in numorum antico juvenis Rex coronatus hic apparet, & quasi pugnam moliturus, sinistrorsum conjicit ricinium, per humeros collum versùs perfusum. Sed, qvî fit, qvòd raso capilitio diadematus hic procuditur Rex, cùm historia *Knytlingorum M.S. cap. 20.* maximè sic commendet ipsius cæsariem: *Hannar fagr har oc mik herdr. i. e. capillo decoro & prolixo erat.* Bona ergo cum „ venia præsumimus dicere, aut sculptores voluisse eum more Romano rasum habere caput, quemadmodum & in omnibus, quos contigit ejusdem Regis videre, numis eum etiã adultioris ætatis, imberbem effinxerunt, aut Regem sacris Christianis ab initio Regni sui initiatum & adscriptum in mores fratrum seu clericorum, qvî tonsio capilitiò incedere tenebantur, aliquvandu deflectere adamasse. Quibus Scholiastes hist. eccles. *Adami Bremensis lib. 2. cap. 36.* assentire videtur, dum utrũq; Regem & patrem & filium orationibus fratrum Bremensium commendatum libroq; fraternitatis Bremensis inscriptum narrat. Præterea extra omnis dubitationis aleam positum esse credimus, quemadmodum in ipsius numis antiquioribus videre est, eum comam postea aluisse longam, ut patrio more subtringeret, & flagellis ad cervices coerceret eam, qvòd diu in more Angli exinde positum habuere, usq; ad *Wilhelmi 2. Regis Angliæ tempora*, cujus rei testis est *Wilhelmus Malinesburiensis. Sub ipso*, inquit, *fluxus criminum*, h. e. coma fusa, *inolevit* primum in Anglia, cùm antea comâ renodi & flagillis coercitâ plerumqve uti solerent.

TAB. XXXIX.

No. 15. †. CNVT REX ANGLOR. *Regis ejusdem coronata icuncula—.*

†. YVLEMER. E. O. O. D. *Erit forte ValDEMaRus, qvòd nobis adhuc contractè est Bolmer. Sigla sequentes non a deo liquide, atq; hic insculpta sunt, apparent in archetypo circa crucem—.*

No. 16. †. CNVT REX ANGLOR. *Regis vultus eodem fere modo coronatus.*

†. DVREERD. M. NOR. h. e. DUREERDus forsan Monetarius NORfolcensis seu NORwicensis, crucem ambiens.

Prioris numuli sculptor, quemadmodum sexti, septimi, noni & duodecimi, ob artem suam eò magis hic commendatur, qvòd faciem Regis *Canuti Magni* adeò exquisitè expresserit nasumq; quasi ad vivum formaverit eminentem, qvòmodo & *Knytlingorum Saga M.S. i. e. Cnutiadum* historia, Regiam hanc faciem cap. 20. suo depingit penicillo: *Nef hanns uar þrunt. i. e. „ nasum habebat tenuem, eminentem seu aquilinum prout in numis No. 6. 7. 12 & 15. partimq; No. 8. 9. 17 & 18. aspicitur.* Præterea notam meretur diversa in numis diadematis Regii seu coronæ liliacæ forma, cœteris paulò elegantior, corona enim serico segmento seu capitis operimento imposita videtur, qvòd redimiculo sub mentum in numo posteriori ad instar mitræ Phrygiæ religatur.

No. 17. †. CNVT REX ANGLORVM. *Regis icon singulariter coronata—.*

†. ELFR—MO. D. E. O. *Numus est fragilis, in quo sigla sunt valde obscura*

scura. Erit. ELFRICI Monetarii nomen, Eorl seu comitis Oxoniensis, circa crucem.

TAB. XXXIX.

No. 18. CNVT REX ANGLORV. *Regis coronati vultus.*

†. LODVIG ON LVNDE *LVDOVICI Monetarii Lundensis nomen, quod crucem ambit.*

Tab. XL.

No. 19. †. CNVT REX ANGLORV. *Regis coronati vultus.*

†. ELRIC ON SEFTESBR. *Crux solita, quæ ELRICI SEFTESBURGENSIS (jam Sceaftburienfis) Monetarii nomen circum se habet.*

No. 20. †. CNVT REX ANGLORVM. *Juvenis admodum hic apparet Regis coronati facies, ephebis quasi vix excessisset.*

†. YVLFRIC ON LVNDE ††† WULFRICUS *Londini circa crucem.*

Notam moretur triplex illa post nomen monetarii crux in numi postico, in faustum omen addita, quod fortasse sit primus numus Regis juvenis primò coronati.

No. 21. †. CNVT REX ANGLORVM. *Regis coronati vultus.*

†. SELVIN ON DEOTFO. SELVINI THEOTFORTENSIS *cenfetur viri monetæ nomen, circa crucem, cui affentitur Joh. Speelmanus in Ælfredi Magni vita.*

No. 22. *Idem Regis vultus titulusq; in antico numi latere.*

In postico verò

†. OVDGRIM MO E. O. F, i. e. OUTHGRIMUS *Monetarius Eorl seu comes Oxfortensis.*

Alium ex figlis non mihi datur extricare sensum, cum ab oræ præfixa cruce lectio in numo sit instituenda, quamvis politioris doctrinæ vir non hanc, sed aliam, atq; à cruce inceptam amaverit lectionem.

D. G. R. IMMO. E. OF. XOY. *quam sic explicare voluit Dei GRATIA IMMO Earl OF XON.*

No. 23. †. CNVT REX ANGLORVM. *Juvenis vultus Regis ejusdem.*

†. ZVNEGOD. MO. LIN. h. e. SUNEGODUS *Monetarius LINCOLNIENSIS.*

Vir hic, qui monetæ Lincolniæ fuit, binominis esse videtur. Nomen prius adhuc in Fresia minori, Anguliæ nostræ conterminâ, viget, Fresonibus istis *Sunef* appellatum, quod nostratibus planè dicitur *Sune*. Passim quippe occurrunt apud *Saxonem Gram. lib. 14.* Viri magnæ virtutis atq; profapiæ *Suno Ebbonis, Petrus Sunonis & Andreas Sunonis &c.*, agnomine verò GOD bonum denotante virum. Huic nominis compositioni assentitur alibi historia patria, potentissimum Daniæ Regem *Frothonem III.* cognominans *FREDEGOD*, prout numus hic habet nomen *ZVNEGOD*. Et *Chronica Norv. pag.*

m. 202. *Torgod Skarde & p. 248. Snoregod Regis Olai Sancti ieu Crasfi Purpuratum.* Germani verò, conversis nominibus, adhuc suis Godefredi imponunt nomen.

Tab. XL.

No. 24. †. CNVT REX ANG. *Juvenis etiam Regis est vultus.*

†. BRVNTA. — LIN. Erit BRVNTAN Monetarius LINcolniensis.

Numi fragilitas vetat, quò minus exactè assequi poterimus averfæ inscriptionem, nomen tamen fermè idem monetarii cujusdam legitur, in averfo latere numi, regnante *Haraldo Notho*, Regis *Canuti Magni* filio, procusi. *Joh. Spelmanus* eundem habet numum in vita *Ælfredi Magni* Tab. VI. de numis Saxonum No. 9., ubi Monetarius in averfa BRVNSTAN vocatur. Satis celebre in Patria habuimus stemma nobile ULFSTANORUM, quorum primas nomine ULFSTAN insignitus fuit, quem & Dano-Anglicanæ fuisse originis inde suspicamur quòd in Anglia circa annum 866. Velt-Saxonum Regi *Ælfredo* ejusdem nominis fuerit de tractu septentrionis fidus relator, qui ULFSTAN of *Hasheby*, (jam *Slesvigâ*) vocatur. *Vide Joh. Spelman. Append. VI. ad vit. Ælfredi Magni.* Nam quemadmodum nobiles nostrates, antiquæ profapiæ extincto masculi generis ultimo, emortuæ ejusdem stirpis nomen gentilitium loco nominis proprii in gratam agnatæ familiæ memoriam suæ interdum imposuerunt proli masculæ, ita etiam à familiæ antesignani nomine proprio, profapiæ gentile nomen subinde cœpisse, subsentimus. Græcanico quidem more nobiles nostrates nomini suo patris nomen proprium diu postposuerunt, usq; dum uno eodemq; antesignani nomine aut agnomine posterius longa serie constanter salutari amaverint ob ingentia Primatis sui merita. Plura de Nobiliis Danorum nominibus & cognominibus sagaciùs suppeditat celeberrimus *Wormius lib. 3. Monum. Dan. fol. 165 &c.* Sicut & eventus varius ULFSTANO nostrati majoribusq; nostris stemmatis illustria indidit nomina, cognomina aut agnomina. Cujus rei testis pro eo tempore nobis erit *Saxo Gram. hist. Dan. libr. 7. fol. m. 73.* ubi Vesetus fortissimus ille Athleta & Dominus Scaniæ narratur *absq; vulneris inflictione fuisse quassavisse buccam Regis Haraldus III, ut binis eam dentibus vacuificaret. Quorum jacturam postmodum insperata molarium eruptione sarciebat. Hic eventus HTLDETAN ei cognomen imposuit, quod eum quidem ob eminentem dentium ordinem affectum affirmant.* Quomodo & Rex Daniæ *Haraldus* ejusdem nominis VI. BLATANi, i. e. nigridentis nomen est sortitus: Quæ enim nigra sunt, veteribus *Blaa* dicuntur, ut *Blaamend*, Nigritæ, Mauri. *Black* Anglis adhuc niger est ex nostro sermone & *Tan* seu *Tand* nobis est dens.

No. 25. †. CNVT REX ANG. *Rex sceptriger ☞ palliatus cum caside ovata.*

†. FARÐEIN. MT. O.EOF. Erit FARTHEINus MonETarius On i. e. in EOxFort.

No. 26. †. CNVT REX ANG. *Idem Regis vultus.*

†. CRINAN M.—OE.OFR. h. e. CRINANus MonETarius OxFoRtensis.

No. 27. †. CNVT REX ANG. *Eadem Regis icon.*

†. ZVNOLF M.—OE. OF. SUNOLFus, est MonETarius OxFortensis.
De-

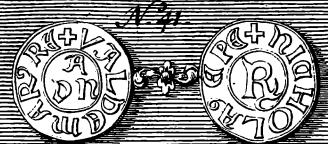
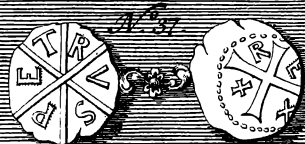
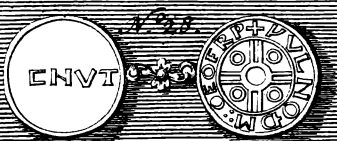
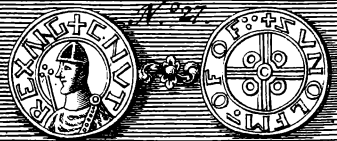
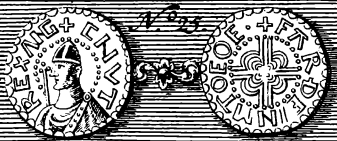
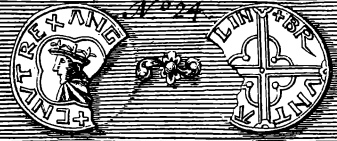
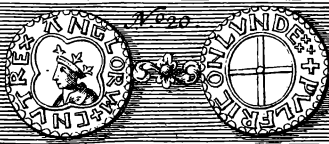
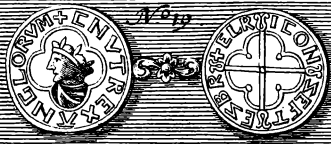
Deductioris quidem faciei in numis hisce apparet Rex, at macilento ore, naso mentoq; acutiori, quàm in numo tabulæ proximè præcedentis num. II. ubi casside eodem modo ovata & quodammodo fusâ comâ, hîc autem capite mentoq; naso incedit. Itaq; ex faciei habitu dispositioneq; tutò divinare licet, Regem adultioris ætatis & fermè decrepiti corporis fuisse in numis hisce procusum. Nam ultimis etiam Regni annis Româ redux vitæ morumq; talem inivit rationem, quæ verè poenitentem approbaret. Quemadmodum & in epistola ipsius ad Ælnothum Metropolitanum anno 1030. perscripta & Pontani rerum Danic. historia libro V. inserta, supplex confitetur, se Deo devovisse vitam suam à modo in omnibus reformare. Quippe & eum reliquam ætatis partem morbo, aurugini haud absimili, afflictum trivisse, enarrat *Knytlingorum M. S.* historia, ideoq; mores suos in melius relaturus, piè & religiosè capiteq; hîc naso subditis præesse voluit, cujus Reginaq; ipsius Encomiastes eum his quoq; extollit laudibus: *Amicus verò & familiaris factus est viris Ecclesiasticis, adeò ut Episcopis videretur Coepiscopus pro exhibitione totius religionis, Monachis quoq; non secularis, sed cœnobialis pro continentia humillima devotionis.* Tonsus ergò adulta ætate amicè in eorum mores quoque deflexus baculum seu gestamen regiû sacri regiminis in numis hisce manu tenuit, qui Rex tantæ magnitudinis fuit, ut ante eum (inquit *Radulfus de Diceto*) nemo vixerit in Anglia talis. Mortuus est anno 1036. d. 12. Novembris, ætatis suæ 37, regni verò Daniæ, ut supputant annales nostri, 27, Angliæ 24 & Norvagiæ septimo.

Tab. XL.

No. 28. †. CNVT. In numi quasi rasa tabula nomen hoc Regium procusum.

†. YVLNOÐ M. OE. OFRY. Erit VULNOTHUS MONETARIUS in Ox-FORD, five ut alii legunt MONETARIUS EARL OF RYCHIN.

Numus interregni hic censetur, quem *Vulnothus Oxoniensis* seu *Richwinnensis* monetæ custos in gratiam Regis *Cnuti* procudi curavit, cujus verò *Canuti*, senioris ne sit, an junioris, haud facile est dijudicatu, in bivio ergo numus hic cum cœteris ponendus est. Quod verò interregni fuerit numus, inde conjicimus, quòd Vir, qui monetalis hic fuit, non ausus sit in numo addere titulum *Cnuti* Regium, quem tunc temporis Regem Angliæ unanimo populi consensu vix declaratum fuisse, suspicamur. Ut deniq; etiam constet de *Canuti III.* seu junioris prænomine, prout apud historicos & in numis quibusdam durum & asperum supponitur, ideoq; minus credibile, vel etiam meliori significatu, eo vivente, adhibitum fuisse, cum nec Patris nec aliorum ejusdem sæculi Principum agnomina aut prænomina vel gloriosa vel ignominiosa in numis vix unquam fuerint addita, quamvis in historiis sic cognominentur; suum itaq; certò *Canutum* hunc sortitum esse censemus prænomen à provincia quadam, in qua vel natus erat, quem, inquit *Sveno Aggonis* Compend. hist. Reg. Dan. cognomine *Durum* vulgò nominabant, non quòd *austerus* vel *crudelis* exstiterit verùm inde, quòd tale provincie nomen exstiterit, ex qua natalem duxit originem, vel potius ab ea provincia, in qua enutritus, legitur enim in historia Norvag. *Sturlai pag. m. 272.* Comiti *Ulfoni*, nomine Regis *Canuti* senioris tunc Daniæ Protectori, anno 1026. educationis ergo in regno eodem traditus. Quemadmodum enim Islandicum illud monumentum *M. S. Flateyabok,*

bok, i.e. Annales Flateyenses. Regis *Sigardi Angvioculi* filium vocarunt *Haurda Canutum*, qvi Nobili rerum Norvagarum Historiographo *Torffao* in historia sua M. S. est *Sarboe Knut*, à Jutiæ provincia *Hardynfel* sic nominatus, ita vel in eadem provincia *Cnutus III.* bellicosissimi *Ulfonis* vel alius comitis cura creditur educatus & innutritus indeq; prænomen provinciale adeptum post *Cnutum Sigardi Angvioculi* filium regessit: meminit enim Pontanus rerum *Dan. histor. lib. V.* ibi locorum ex Lymico sinu fuisse brevissimum in Angliam transitum, eidem qvippe sinui, etiam *Cnutus IV.* classem suam, Angliam recuperaturus, invehi curavit, hodie arenarum mole difficiliore & navigiis ideo minus pervio. Tandem *Verelius* in not. ad *Hervarar Sagam* p. 185. hoc prænominis *Cnutorum* addit *εὐνοῦς*, in familia Danorum Regia soboli masculæ, quæ non erat nata in arce Regia, sed extra eam in regni aliqua *Haurda*, *Horda*, *Har-da* vel *Herreda* i.e. provincia seu nomarchiâ, prænomen hoc appositum fuisse. Et quicquid demum sit, durus adeo & asper non fuit, Rex Daniæ aut Angliæ, qvi ob sibi ereptum & jure hæreditatis relictum Angliæ regnum illatamq; sibi & matri *Emma* injuriam fratris *Haraldi Nothi* corpus exhumatum, capite amputato, in profluentem Thamefin de jici justus vindex curavit; *Homo etenim*, inquit, *Polydorus Vergilius*, *Angl. hist. lib. 8. p. 176.* & 179. *suapte naturâ mitis & liberalis erat, quem Anglici scriptores ineptè HardeCanutum vocarunt.* Anno 1042, relatu *Bromtoni*, infra 9 dies post secundum in Anglia coronationis annum, in Dania verò regni septimum vel nonum juvenis adhuc in convivio quodam apud *Lamhithe* juxta Londonias, cum stando hiberet, VIII. Idus Junii feria tertia miserabili casu ad terram corruens & aliquandiu mutus permanens animam exspiravit.

REGIS CNUTI IV. seu SANCTI,

Martyris Othinienfis.

Tab. XL.

No. 29. †. CNVT REX. *Vultus ejusdem Regis mitrati seu coronati, colobium induti & dextrâ gladium strictum tenentis.*

†. VLKIL IN ODC vel ODC. ULKILus erit in OX, i.e. OXonia, vel OTHE h. e. OTHEnsea, circa crucem in area numi parvam.

Numus est itidem argenteus, at planè diversus à cœteris, quos licuit videre, numis, *Cnutonis* nomine inscriptis, & cum antecedentibus minoris sit formaturæ & ponderis, ita quoq; vilior est. Anno 1698. hic submisè oblatu est Gloriosæ memoriæ Regi *Christiano V.* à Purpurato ipsius Trollio & mihi comitum Regis extremo quam gratiose in arce Rosenburgo traditus, ut à me explicatus in Gazophylacio Regio deinde asservaretur. Primo itaq; intuitu in numi facie deprehendi CNVT REX Regisq; iconem, quam juxta cœteros *Canuti Magni* filiiq; numos ponens certè aliam vultus habitusq; Regii dispositionem observavi. Itaq; nullius nisi *Cnutonis IV.* martyris Othinienfis numulus hic esse poterit, cum *Ælnothus* monachus in vita ipsius subindicet, Regem hunc *Cnut* seu *Cnutonem* in consecratione ipsius fastisq; Sanctorum *Canutum*, ex illorum temporum more, fuisse tandem quodammodo transnominatum, quo nomine reliqui ejusdem nominis Daniæ Reges tam in numis quam rerum gestarum monumentis constanter posthac insigniti leguntur.

Cui accedit, quòd hætenus in coronis *Cnuti Magni* & Filii cognominis ex lamina tantum confurrexerint lilia coronam apertam indicantia, jam verò Rex diademate clauso, instar coronæ, mitrâ intus obductâ, videtur, quam supernè in medio, tum in utraq; coronæ extremitate uniones occupant, quarum series occipiti etiam hæret & mitram quasi sustentat. Opulentus & operosus est ille Augustorum ornatus, solis Principibus absoluti dominiū sepositus, qui ad Anglorum nostratesq; Reges à Constantinopolitanis Imperatoribus haud dubie derivatus est, indeq; vocatus imperialis, quod frequenter à Græcis Imperatoribus hæc anadema fuerit usurpatum. Ad instar tanti diadematis *Saxo Grammaticus lib. II. fol. m. 115.* enarrat, *Cnutonem* redimitum fuisse coronâ, arte impensa, operosissime elaboratâ, quam in Fabricæ sacrarii Roëskildensis ornamentum dicavit. Eodem modo sequentes in numis cavis Daniæ Reges splendide diademati conspiciuntur, qui tanquam summi Imperatores in regnis suis sunt habiti. Statuimus ergo in numulo hoc eminere Gloriosissimum Regem, Martyrem Othinensem, *Cnuthonem IV* sive Sanctum, Principem, quem breviarium Slevicensè commendat, fuisse acutum ingenio, specie decorum, armis & animâ strenuum, mentisq; industria & oris facundia redolentem. Ad exemplum Ecclesiasticorum Patrum duram exercens vitam, tonsus quoq; in numo hoc aspicitur. Porro amictum se colobio quodam voluit esse, tunica nempe manicis destituta, ut bellicæ virtuti addictissimus eò melius aliquando sese in bello constitutum videret, gladiumq; ingentem, quem hic dextrâ tenet strictum, expeditius vibraret. More itidem Romano, Principibus enim Romæ erat dedecori, in publicum prodire cum tunicis manicatis, prout *Lampridius in Commodò & Heliogabalo* notis hunc detexit ritum. Veteres amictum hunc appellarunt saccum & saccineam tunicam, quia sacco haud absimilis erat. Deinde in numi latere postico crucem parvam hæc ambit inscriptio: VLKIL IN ODC aut ODC- i. e. *Oxonia* seu *OTHense*. Ð enim denotat apud Anglo-Saxones TH. Literæ sunt, quæ æruginè partim excæ oculos quidem fugiunt, & adeo exactam non suppeditare possunt lectionem, persuasissimum tamen nobis est, numulum hunc potius esse typi Danici, quam Anglicani, cum *Saxo Grammaticus* nobis *lib. II. f. m. 115.* quoq; prodât, sub hujus Regis imperio Londini Scanorum monetariam fuisse institutam officinam, constetq; ex serie *I Episc. Othin. M. S. Cornelii Hamsfort, Cnutonem Magnum* 1020 in Daniam misisse Reinerum, ut Fionos doceret religionem Christianam. Negare ideo timemus, Regem hunc potentissimum in Dania una cum religione Othinæ seu Othense, quæ *Adamo Bremensi* suo tempore fuit *Odanse, civitas magna*, quoq; monetarios & monetæ custodes, æque ac in urbibus Angliæ fuerunt, constituisse & monetariæ rei apprimè expertos viros ex Angliâ huc delatos esse, Quamvis in historiis patriis de ea re altum sit silentium nec hujus monetæ indicium existare sciamus, nisi quòd Anglo-Saxonicum nomen proprium Monetarii ULKIL averfa numi pars nobis hoc præbeat & *Arnoldus Huitfeld. Chron. Episc. Dan. p. m. 99.* Arhusiensis Dioeceseos II Episcopum ULKILD numeret anno 1102 sedentem, quorum utrumq; nominis sui originem ex Angliâ traxisse, nulli dubitamus: animadvertimus enim nomen hoc in Angliâ claruisse, *Cnutone Magno* Londinum sibi subjugante, dum ope comitis *Erici* juxta Londinum debellavit Magnatem ULFKIELD *Smilling*, à quo totus ille tractus in campo Ringmarch the suum sortitus erat nomen,

men *Ulfkielandsland*, prout nobis retulit *Snorro Sturlans Chron. Norvag. pag. 186. E^o 187.* Anglicanum hunc esse numum & Oxoniæ procusum exinde quidam quoque sentiunt, quòdque in adversa numuli parte legere gestiant ULKIL IN ODC, tum etiam aliud ejusdem signaturæ dari numisma, ex adverso sibi inscriptum habens nomen monetæ viri AILNC Ð IN RO. Erit fortean AelNOTHus IN ROchester. Denegare illis hoc quidem non aveo, modo nobis concedant, fuisse cognomines viros in utroque regno, quemadmodum & illos produximus, aliquosque eorum *Cnutone* hoc regnante, hic & illic extitisse, qui curam flandi feriundi que numos habuerunt, de quibus haud dubia attulimus testimonia, adeo ut ab iisdem non minus in Dania, quam in Anglia procusi fuerint numi in gratiam Regis, Angliam jam jam recuperaturi. Cui tandem accedit, quòd *Joh. Isaaci Pontanus rer. Dan. hist. libr. V. p. 197.* etiam referat, tantam in Dania anno 1085., Rege hoc imperante, fuisse frequentiam Anglorum, qui in Daniam tadio Normannicæ dominationis profugi, ut quotidianis quasi in comitiis ad arma adversus Gulielmum, Regni Angliæ violentum infessorem, capeffenda Cnutonem hunc sollicitaverint atque adeo numis etiam opem Regis eblanditi sint.

Denique ex latiori & stricto gladio seu spatha *χρυσενδετω*, *Snorrone Sturlao Chron. Norvag. p. m. 300.* *Guldbialtin* dicta, quia capulo aureo clausa sive vineta erat, quam Rex erectam hic præfert, suspicamur, eum pugnam contra *Gulielmum*, injustum illum Angliæ possessorem, moliturum sic se procudi voluisse, Monetariosque seu sculptores illos eum sic typo inculpere amasse: Nam non dolebat solum Patris indultu Angliam amissam, sed & votis reposebat affiduis, donec classe instructa jacturam tanti imperii vi reparare ex finu Lymico, fide fraterna tamen frustratus, tentaret. Ex quo pietatis zelo magis accensus, ob decimas frugum plebi in usum sacrorum indictas in Fioniam usque à malevolis subditis persequutus & Othenseæ in templo S. Albani precibus insistens die 10 Julii anno 1086 obtruncatur, Daniæ septennis Rex, cujus vitam sanctam & severam gloriæ & celebratis fructu opulentissimam splendidum in fastis obtinuisse locum *Saxo Grammaticus* satis deprædicat.

SVENONIS GRAATHE five III

Tab. XL.

No. 30. SVENO REX. Caput Regis ferme imberbis, corona seu mitra Regia insignitum, pectore, ut apparet, chlamydato.

Amisâ Angliâ, non uno quasi impetu immutatam credimus Danicæ Monetæ faciem, nam si quos inde Daniæ Reges habuerint monetæ viros, uti vero consentaneum est, Romanæ artis residuum nitorem ex Anglia secum delatum non adeo perditum iri eos permisisse, ut bracteatos cuderent numos, persuademur. Itaque numos percuti voluerunt solidos & ab utraque parte signatos faciem quidem Regis dimidiam ostendentes, ut in Anglicâ fieri assolebat monetâ, tenues autem & ferè bracteales, prout *Joh. Spelmanus Tab. 2. de num. Sax. in Ælfredi Mag. vita* Anglo-Saxonicos describit. Danicos deinde numos more Anglicano fuisse cufos facile concedimus, ut numos penitus Bracteatos & concavos non diu post amissum anno 1042 Angliæ regnum in Dania percussos fuisse timeamus statuere, cum Angliam, quod sciam, planè nullas ante *Henrici I.* tempora, Germaniam verò, quâ viâ etiam ejusdem monetæ ty-

pos ad nos pervenisse sentimus, non aliquos ante seculum XII. edidisse numos bracteatos & cavos admodum exactè observaverit Polyhistor nostras *D. Otth. Sperlingius* in Ep. de num. cavis pag. 22. & 42. Prohibet igitur numorum jam prolata ætas, ut ad superioris seculi in Dania Reges *Svenones* aut *admosa barba* aut *Esfhrita* filium numos hosce concavos & bracteatos trahamus. Proinde erit numus *Svenonum* ultimi, qvi in Daniæ regno ad imperii clavum ab anno 1148 usq; ad 1156 una cum *Canuto* filio *Magni* & *Valdemaro I.* ad qvem deinde regnum solum rediit, sedit. Regem eundem à campo *Graathede* inter pontem *Veirumbensem* & *Vibergam* in *Jutia* sito, ubi 1156 cœsus est, historiographi nostri cognominarunt. *Graathe* & *Graathehede*, cujus juvenem vultum, numus hic purissimi metalli argenteus & concavus in medio continet, capite mitra regia, cujus meditullium & extrema unionibus insigni magnitudine sunt conspicua, evincto, eandem & lamina lata & continua margaritis seu gemmis artificiosè distincta ambit. Diadema opertum est, æque ac *Canuti Sancti*, formæ tamen, præsertim in lamina, aliquantò elegantioris, haud dubiè à civitate qvadam huic *Svenoni* addictissima signatus esse hic numus censetur, quemadmodum insequentes civitatum numi suum qvodq; professi sunt monetæ nomen, addito vultu Regis anonymi, quem eadem civitas suo fortè prosequebatur amore: Qvippe de summa rerum *Svenoni* huic cum *Canuto* filio *Magni* & *Valdemaro* primo summa erat contentio & hinc dubia Danis opinio, quem ex his præficerent imperio. De vultu igitur in numis his, qvi præ se ferunt Regias icones & anonymas, agnoscere Reges ob officinarum & hinc inde facierum varietatem penitus desperarem, nisi qvilibet numus aliquo modo suum commendaret artificem, & *Saxo Grammat. lib. 14. fol. m. 139.* nos de Regis *Svenonis* vario habitu corporisq; cultu certiores faceret. *Spreto*, inquit de eo *Saxo*, *Danico ritu, Germanicum emulatus est. Nam & cultum Saxonum sumpsit militumq; studia ad similis vestis usum adduxit.* Petore proinde chlamydato & militarem habitum referente hinc incedere voluit Rex. Ut ergo *Cimbriæ* urbes suum in Regem, cujus imperiò stare desiderabant, ostenderent amorem, ejusdem vultu, nomine verò suo numos hosce insigniri curarunt. Primum sese hinc offert

Tab. XL.

No. 31. RANDROSIA. oppidum est egregium territorii *Arhusiensis*, ad *Gudium* flumen in *Chersoneso* nostra situm *Randers* appellatum.

Numisma hoc concavum præterea habet Regem diadematum ἀδριανῶνα, qvi plena barba mentum operit, capillo reflexo. Deinde

No. 32. HERINGA. Vetus illa *Dioeceseos* in *Cimbria Alburgenfis*, olim *Borglumenfis*, civitas est, comitiis *Vendelicis* qvondam præclara sedes, nunc *Hirringa* dicta. Numo hoc eadem civitas suam qvoq; exserere voluit fidem erga Regem eundem, qvi mitra Regia seu corona operta pellitus apparet. *Pelluceos* enim & egregiè vestitos eo seculo, qvò Rex *Sveno* vixit, majores nostros habuisse Reges, Principes & Magnates, nobis *Helmoldus*, qvi seculo eodem circa annum 1140 vixit & scripsit. *Chron. Slavor. lib. I. cap. I.* autor est, de *Pruzis* sic lovens: *Pellibus abundant peregrinis, quarum odor lethiferum nostro orbi superbia venenum propinavit, qui ad marturiam vestem anhelamus, quasi ad summam*

mam beatitudinem. Itaq; partim prisco more amictum se hic voluit Rex, cujus majores, quemadmodum adhuc Laponες exterius pellium pilos gerunt, glabra parte interius obversa, quomodo frigus longè melius arcebant majores, naturam pellium in his secuti & sua commoda, qvi. Christianis jam factis, arte pellionum tantum in patagiis & fimbriis exterius pellium hirsutam partem obversam gestabant, interius verò pelles in totum inverso ordine, vestimento, uti nunc fit, subductas voluerunt, quomodo Regem hunc, vestitum fuisse credimus.

Postea in Regem eundem suum quoq; contestata est amorem numismate hoc.

Tab. XL.

No. 33. ALABURGA, quæ urbs in Cimbria ad Lymicum sinum est celeberrima, Dioeceseos ejusdem caput conspicuum, Aalburgum nunc vocatum, ex cujus monasterii agro prope urbem eandem numi hi omnes bracteati & concavi superiore anno sunt eruti & partim à me perquam submissè huc allati. Dioecesis hæc olim Borglumenfis usq; ad annum 1536 fuit denominata à sede Episcopi, quæ cœnobium erat Borglum: Anno quippe eodem Stygotus Pontificiæ Religionis Præsul ultimus Episcopatu renunciare coactus fuit, cui ad vitam monasterium hoc fuit concessum, unde, qvi eum secuti sunt, repurgatæ religionis Episcopi Aalburgū inhabitare cœperunt, quod Dioecesi huic deinde suum indidit nomen. Regiè mitratus est Rex idem in numo hoc immissa barba & capillis itidem flexis, annulos & nodos quodammodo exprimentibns. Patrio more deinde amictus exstat pallio plicato, vestimenti genere, quod majoribus nostris dicebatur *Faldones*, à plicis, nobis *Folder* & Germanis *Falte*, sic denominato, quemadmodum & hujus Regis *σύντονος* scriptor *Helmoldus Chron. Slavor. lib. I. cap. I.* circa annum 1140 enarrat: *Pro lanceis indumentis, quæ nos appellamus Faldones, illi (Pruxi) offerunt tam pretiosos martures.*

No. 34. SVENO. Nomen est Regium, quod crux in numo hoc concavo angulatim habet & nisi me omnia fallunt, etiam numus hic ad *Svenonem Graat-hede* referri interq; numos civitatum annumerari debet, utpote insequentibus numis à civitatibus procusis simillimus.

No. 35. RAND. In crucis angulis numus habet literas, quas interpretari mihi aliter non contingit, quàm RANDrusium: opidum in Chersoneso nostra territorii Arhusiensis amœnum, ad Gudium flumen Arhusiâ borealius est situm & ad peninsulæ hujus ortivum littus vergens Balthicum mare vicinum habet. Fuit quondam urbs propugnaculis firmissimis cincta, narrat enim *Joh. Isaacius Pontanus rerum Danic. hist. lib. VII. pag. 488.* *Futis rebellionem anno 1359. moventibus Valdemarum IV. aliquot suorum in Futiam misisse, qui Randrusium arietibus, ballistis, aliisq; belli machinis oppugnationi destinatis circumquaq; incingerent, sed obsessi, priusquam reliqua manus accederet, eruptione tentata profligarunt obsidentes.* Nec usq; adeo hujus urbis vires fuerunt deinde attenuatæ, quin jussu regis navem bellicam, quæ tunc temporis inter maximas censebatur, 80 viris armisq; bene instructam ope urbis Arhusiæ anno 1531. in aciem emittere potuerit.

Tab. XL.

No. 36. ARAS. Sunt literæ, quæ crucem in numo hoc ambientes conficiunt, nomen urbis in Cimbria Episcopatu nobilitatæ, quæ chorographis nostris Arhusium sive Arhusia appellatur, & tractu superiori Lysbergico circa annum 1102 ad litus proximum translata, quemadmodum *Hvitfeld. Chron. Episc. Dan. pag. 99.* memorat, plane maritima est facta, ortivam Cherfonensi nostræ partem in ora ipsa Balthici maris tenens. *Knytlingorum* historia M. S. urbem eandem nomine prisco etiam ARAS cap. 20. insignivit, ad littora ejusdem urbis maritimum conflictum inter Reges Magnum Bonum & Svenonem Esthritum ponens.

No. 37. PETRVS. *hasce sex literas crux sexangularis in numo angulatim habet.*

Ab altera parte:

†. REX *in angulis quadratæ crucis extat.*

Numulus hic solidus rubigine absumptus videtur, quod literæ in prima ipsius facie exesæ ideoque à sculptore punctatæ indicant, ferreus est indeque vilis, nobis verò rarissimus. *Julius Cæsar de bell. Gall. lib. V.* quidem memorat, Britannos suo tempore *usos fuisse ferreis taleis ad certum pondus examinatis pro numo*, numulis verò nullis ejusdem farinæ, quos Græciæ urbes primùm produxerunt. Et quamvis puros putos ferreos Româ nobis *Sarvot* afferat, alios tamen non suspicamur, quam denarios Romanos bracteâ quadam argentea quondam obductos, Galli vocant eosdem *Medailles fourrées* & mediæ ætatis Latini eos dixerunt *numos forratos*, quæ nobis sunt **foerede Benge**, voce illis natâ ex Danica & Germanica lingvis, cum & Germani hos vocitent **gesütterte Psennige**. Numi scilicet hi ferrum tegebant, sub argento, quod terræ, in qua tot delituere annos, acrimoniâ & rubigine ferri adeo abrosum est, ut planè devenerint ferrei. Pace ergo antiquariorum recensemus, numum nostratæ exstitisse ejusdem formaturæ, vi autem rubiginis laminâ tenui, quæ argentea fuisse creditur, exesâ, quia *Svenonis Graathe* tempore ars cudendi numos concavos non solum in Dania & Germania, æque ac olim Romæ ferrum argentò obtectum cudebatur, viguit, sed etiam ex artis monetariæ præceptis ferrum bracteâ quadam argentea obductum signare ejusdem temporis monetarii facillè sciverunt. Proinde perquam rarus hic nobis est numus, quemadmodum & de Romanis *La science des Medailles* Amstelrodami 1693 impressa censet: *Lorsq; les Medailles fourrées ont une teste & un revers curieux, elles sont ordinairement rares & d'un plus grand prix que celles, qui sont de bon alloy.* Nostratæ diximus & ad Regem Danicum pertinere nulli dubitamus, sed cum Regem nullum inter Danos hoc nomine habeamus, quid de illo tandem statuendum proferam: Ecclesiastici, quos numum hunc procudisse nobis persvasissimum est, SVEIN & SVENONIS nomen adeo barbarum existimarunt, ut licet in numis aliquando reperiatur, illud tamen in numis, quos cudi fecerunt, ferre nequiverint. Exemplum nobis erit *Cnuto* ille Magnus Daniæ, Angliæ &c. Rex, cujus nomen uti in baptismo ita & in fastis sacris mutarunt in *Lambrichti*, quemadmodum *Scholiasies Adam. Bremensis, edit. Velleo, lib. 2. c. 36.* in margine indicat, sentiebant enim Ecclesiastici nomen CNVT esse ethnicum & barbarum, prout Norvagi gentiles contra detestantur Christianum nomen *Jacobi Regis Olai Digre*, i. e. crassi, filii, qui cum Regem constituentes nomine ethnico *Amund* insigniverunt. *Chron. Norvag. Snorro. Sturlæi pag. m. 232*

m. 232. Regem igitur *Svenonem Graathe* Ecclesiastici PETRI nomine ex ea causa donarunt, ne etiam barbarum & gentile ejus nomen SVEN five SVEIN inter illorum sacra pronunciaretur. Testes hic nobis erunt *Otho Frisingensis* & *Abbas Trithemius*, ex quibus *Joh. Isacius Pontanus* in *chorograph. Dan.* p. 766. hoc attulit & roboravit, unde Ecclesiastici, qui jus numos cudendi habebant, illos etiam sub nomine PETRI ex coenobio quodam prodire amarunt. Alii aliam addunt mutati nominis rationem, haud vero absolum esse dicentes, Regem hunc in Saxonia per biennium, & quod excedit, exulem & ordinum omnium auxilia ibi flagitantem fraternitati cuidam se sub PETRI nomine associasse, de quo scriptores externi eum agnoverunt, sed res ferme eodem recidit. Cujusnam verò Abbatis aut coenobii numulus hic noster sit, omnimodo nos fugit, & nisi scriptores laudati hoc Regis nomen observassent, planè quid PETRVS ille Rex in Danica historia significaret, nos in æternum lateret.

CANUTI V. seu MAGNI FILII.

Tab. XL.

No. 38. CANUT REX. *Ejusdem Regis vultus gratiosus, coronato vertice.*

No. 39. ARHUSIA. *Regis ejusdem icon coronata.*

Braçteatos illos & concavos numos nullius esse autumamus, quàm *Canuti Magni filii*, quem historiæ numerant quintum ejus nominis Regem, nepotem *Nicolai* Regis è filio *Magno*, percussore *Canuti* Regis Obotritorum. Illius enim, præ *Canuto VI.*, *Valdemari I.* filio, numos hos esse persequimur, tum quòd Anti-Regis *Svenonis Graathe* simillimi sint, & numerum formaturâ & vultus positurâ. Nec ad priores *Cnutos* eos referre audemus, quoniam Reges illi cognomines & in numis & historiis patriis semper vocitati sunt *Cnuti* & *Cnuthones*, & *Ælnothus* antea laudatus etiam narrat *Canutum IV.* quem S. & Martyrem Othiniensem vocamus, ante apotheosin tantum vocatum fuisse *Cnuthonem*, qui postea in Sanctorum fastis, precibus Ecclesiasticorum, sub nomine CANUTI commendatus splendidum primò obtinuit locum. Erit itaq; ille numus, ut memini, *Canuti Magni filii*, Regiæ juventutis in Dania Principis, qui vario Matre cum *Svenone Graathe* de dominatione, quamvis etiam Confobrini *Valdemari I.*, S. *Canuti Obotriti filii*, societate corroboratus, certaverit, eum tamen adeò fortiter urfit, ut *Sveno* in exilium actus demum post biennium rediens *Canuto* huic & *Valdemaro I.* aliquas regni lacinias; ut reliquas in pace possideret, cedere coactus fuerit. Ob talem imperii sui diminutionem in convivio quodam Roëskildiaë coedem, utriq; intentatam, in *Canutum* solum peragere ipsi contigit, qui eum anno 1156 vigilis Sancti *Laurentii* ibidem trucidari curavit, fugam *Valdemaro I.* feliciter capeffente. Juniores item *Svenone Graathe* hunc fuisse *Canutum* ex sede honoratori, quam *Joh. Isac. Pontanus* memorat *Svenonem* ob ætatem occupasse in eodem convivio, constat; quomodo etiam vultu majestatis pleno, capillis reflexis & coronâ elegantius opertâ redimitis, pallio in humero dextro duplicato & fibulâ stricto, admodum juvenis in numis hisce aspicitur. Utrosq; *Arosiæ*, cujus in Cimbria positum ad numum sub Num. 36. hujus tabulæ descripsimus, procusos esse, ex posterioris numi facie certò conjicimus. Deniq; & illud in hoc numo observari meretur, quòd urbs hæc, quæ in numo sub No. 36. *Aras* est vocitata, hic *Arhusia*, uti & *C. Lyschandro* in *Synopsi Hist. Dan.* postea com-

po-

positionem, quasi *domus remorum*, exhibenti, & ex eo Chorographis corruptè dicatur, quam vetustiores membranae numiq; *Aras* vel *Aros* rectius ubiq; nominant: denotat enim nobis *A*, seu *Aa*, adhuc amnem, & *Os* seu *Aaos* antiquis profundum amnis ostium fuit, unde *Aros* seu *Aaraoos*, contractius *Arosia*, secundum oppidi situm concinnius resultat, quemadmodum & compluribus oppidis ex eadem causa impositum fuit idem nomen, ut *Nidarosia* nobili Tranden-
sium urbi, ad ostium amnis *Nid* fundatae, id quod postea fufius demonstrabi-
mus. *Arenim* est gignendi casus antiquus nominis *A* seu *Aa*, quod nobis flu-
men seu amnem esse diximus.

Tab. XL.

No. 40. †. HORS. Cavus hic Regis *Valdemari I.* numus itidem Regis caput præ-
se fert imberbe, sed alia vultus dispositione, quam solent esse *Svenonis Graa-*
the aut *Canuti Magni filii*, numi, qui aut macilentam aut tenuem exhibent fa-
ciem, ita ut tutò alius Regis numum dicere hunc liceat. Et quoniam eorun-
dem Regum tempore inter Daniae subditos erat contentio magna, quem ex
tribus sua fide prosequerentur Regem, hincq; in cujuslibet Regis amorem, et-
iam omisso nomine ejus, suos cudere numos amarunt. Non est ergo, quòd
dubitemus, etiam in Regis *Valdemari I.* de imperio concertantis gratiam ali-
quos ab urbibus fuisse cufos ejusdem formaturae numos, quemadmodum
hic urbs HORSnesium, Cimbriae oppidum, quod ab *Arosia*, capite Dioece-
seos ejusdem conspicuo, secundum & australius *Pontano in Chorograph. Dan.*
ponitur, ad Chersonesi ejusdem littus ortivum vergens, suo nomine Regis
ejusdem faciem gravem & amplam, pulchrè exporrecto & regie adunco naso
in numo hoc forsitan exprimi voluit. Mirari hic satis licet, tam paucos tanti
Regis superesse numos, qui anno 1157. *Svenonem Graathe* aperto opprimens
Marte lacerum Daniae Regnum sub unos colligavit fasces, multa (per 25 annos
imperii) restituit & restituta ampliavit, quomodo etiam teste *Saxoniae Gram-*
mat. hist. Dan. lib. XIV. fol. m. 148. statim ab initio imperii numismatis Regii ad-
ministrationem Roëskildiae habuit. Huic adstipulatur privilegium ejusdem
Regis M. S. Monasterio Beatae Mariae Virginis de Efrom, quod ordinis Cisterci-
ensis fuit, de villa Steinholt datum, ubi mentio injicitur *Stubæ* (i. e. hypocau-
sti) *Gerhardi Monetarii*, in qua Roëskildiae id concessum fuit, traditum verò in
castro per manum Domini *Absolonis*, sanctae, ut dicitur, Roëskildensis Ecclesiae
Episcopi & Svenonis cognati ipsius. At cum pristinae bonitatis numos ipsius
fuisse legamus, credimus non minus eos, quam coeteros recusos fuisse.

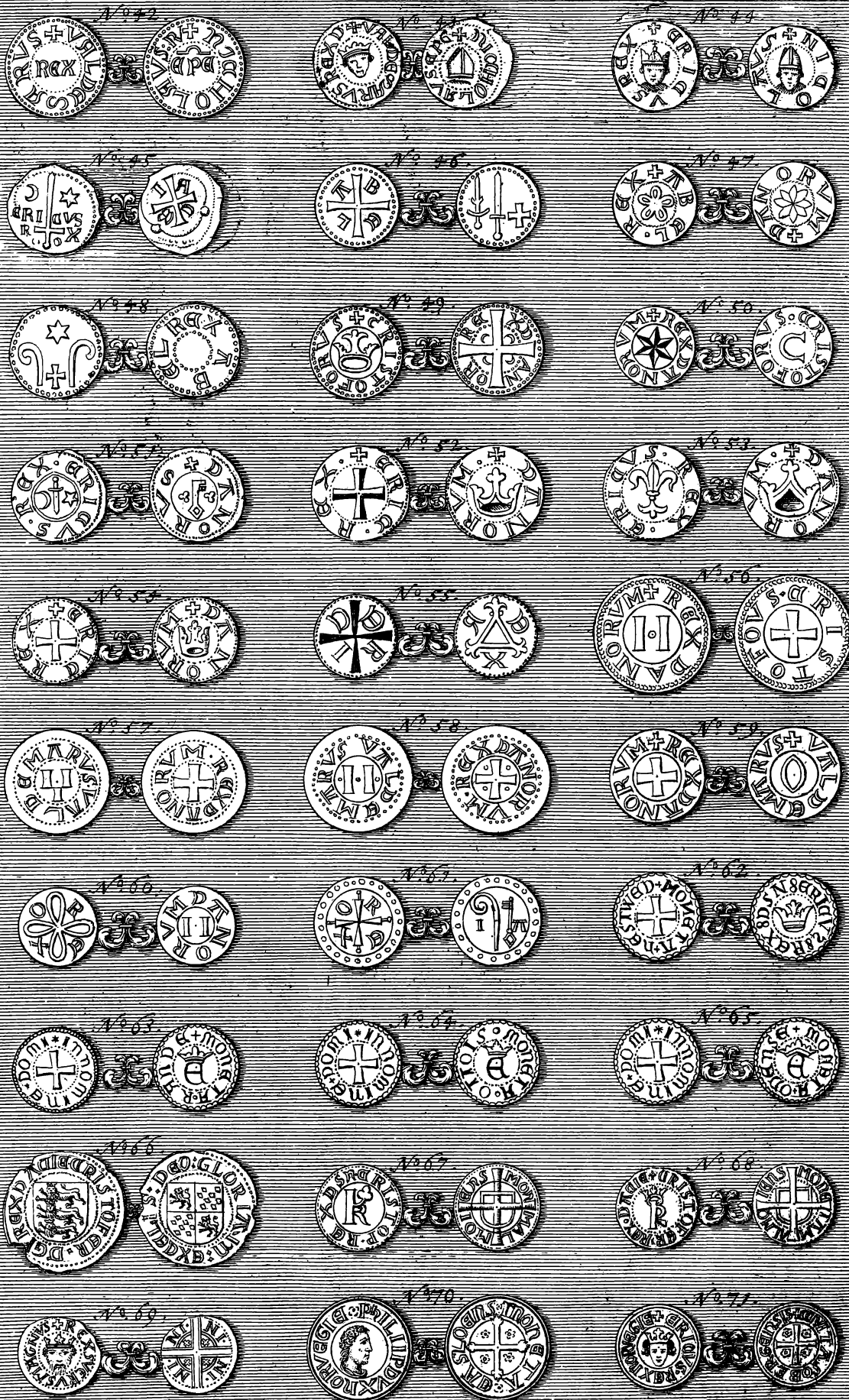
VALDEMARI II.

Tab. XL.

No. 41. VALDEMARVS REX. in area numi DAN.

† NICHOLA9 EPE. In intermedio R.

Ex numis præcedentibus satis clarè patet etiam regnantibus in Dania *Sve-*
none Graathe, *Canuto V.* & *Valdemaro I.* manum Romano-Gallicam in numis
præcelluisse, itaq; conjectura haud dubia hic datur de numi hujus antiquita-
te & cujusnam *Valdemari* sit ille solidus & ab utroq; latere literis, ut dicunt,
rotundis seu monasticis partim signatus numus: quippe à tempore Regis
Valdemari II. paulatim in numis desuetudine viluisse characteres illos Roma-
no-Gallicos, per Doctores Gallicanos, relatu *Ingulfi fol. 518.* in Angliam *Elfre-*
do Magno ad gubernacula sedente & hinc in oras nostras cum omnium li-
tera

terarum doctrinâ traductos in numis antecedentibus vidimus, æque ac in Gallis ex numis Regis *Philippi Augusti, Valdemari II. σουλχεύης*, literas easdem partim in monasticas quoque mutatas primum perspicimus, cujus rei etiam autorem habemus *M. le Blanc in tractatu suo historico de monet. Franciæ gallicè conscripto*, ubi ejusdem monetæ typos pag. 159 depromit, literis in numis *Valdemari II.* simillimis signatos. Colligimus igitur exinde characteres eosdem in terras nostras circa eadem tempora in vectos, cum magnum nostratibus sub Rege hoc fuerit literarum commercium cum Gallicanis Doctoribus. Ex adversa numi parte inscriptum legitur: NICHOLA9 EPE. & in medio character hic R, quibus NICHOLAUS *Stygotus*, Abbati Sorensi *Martino Petro in catalogo Episcop. Roëskild.* cognomine *Lung* dictus, Episcopus Roëskildensis denotatur. Eadem inscriptio & nos quoque certiores facit, nullius nisi *Valdemari II.* hunc esse numum, quod Episcopus nullus ejusdem nominis sub quoquam Rege *Valdemaro* Roëskildie federit, nisi sub *Valdemaro II.* Sunt qui sinistro ordine literas in prima numi area ob ipsius spatium angustum sic positas APN legunt AND iisque indigitari fatagunt Andream in Dania olim miraculis clarum, aut Slaglöfiensem aut *Andream Sunonem* Archiepiscopum Lundensem, at nos dextrè recensuisse putamus, si has literas dextrorsum, incipiendo à litera D. legerimus DAN. quia *Valdemarus* idem REX DANORVM fuit insequentesque numi Regum eandem præ se ferunt titulum.

Tab. XLI.

No. 42. ✚ VALDEMARVS. *Intermediarii numi occupant Literæ REX.*

✚ NICHOLAVS R *in medio EPE. i.e. Nicolaus Roëskildensis Episcopus.*

Quod *Nicolaus Stygotus*, præmisso nomine & titulo Regis in numi primo latere, suum hic ex adverso, ut in præcedenti, adjunxerit nomen & titulum, haud dubiè nobis indicio erit, Episcopum hunc ex antiquo jure aliquam pro officio partem monetæ Regiæ, quæ Roëskildie erat, possedisse, seu certos ex ea redditus: Regii ejusmodi beneficii, Lundensi Præsuli collati, memor quoque est *Saxo Grammat. hist. Dan. lib. XI. fol. m. 115.* ubi narrat Daniæ Regem *Canutum S.* Lundini Scanorum in eade *Laurentiana* prima dedicationis die solemniter altaria veneratum esse. & quartam Regii numismatis portionem ei, qui pro tempore loci Antistes existeret, numeris loco perpetuo jure possidendam concessisse. Præmittebatur igitur nomen regium, ut constaret, à quo Episcopi potestatem cudendi numos haberent, quam sibi Ecclesiæ nostræ Præsules indultu Regum hinc & illinc diu reservarunt. Eodem jure quoque Pontificis Summi Nuncius *Isarnus* Archiepiscopo Lundensi contra Regem *Ericum Menvedum* anno 1299. adjudicavit tertiam monetæ partem, quæ Scanorum Lundini exstabat. Numus hic è metallo puriori est & literaturæ politioris, quæ pro eo tempore suum valdè commendat artificem.

No. 43. ✚ VALDEMARVS REX. D. *In medio numi caput Regis coronatum.*
In adversa parte:

✚ NICHOLAVS EPE. *Aream adversa occupat mitra Episcopalis.*

Numulus hic ex utroque metallo mixtus facie Regia signatus rarerè occurrit, ideoque perquam carus censetur, primores verò nominibus tantum Re-

gis *Valdemari* Episcopi; *Nicolai* Roëskildensis insigniti non rarò obviū sunt. Noluisset Regem hunc, Episcopum Nicolaum effigiem suam in numi adverso apponere nomini, exinde suspicamur, quòd tantum mitram, episcopale illud decus & illustre tegmen, hic ausus sit addere, qui tandem quoque eò auctoritatis provenit, ut, mortuo *Valdemaro* & filio ejus *Erico* habenas imperii capessente, vultu mitrato numos suos signatos habuerit, quorum exemplar mox delineatum præbebimus. Proclive itaque est, ex hoc, sequenti & præcedentibus numis certius colligere, Præsuli huic, qui nomen, titulum & officii insignia imò iconem numorum adversæ insculpi curavit, partem numismatis Regii concessam fuisse & eum facie, nomine tituloque regio in antiquorum esse professum, à quo potestatem cudendi numos habuerit.

REGIS ERICI cognomine *Þlog-Þenning*/ aliàs SANCTI.

Tab. XLI.

No. 44. †. ERICUS REX. *Facies Regis coronata*.

†. NICOLAVS. *Episcopi mitrati icon*.

Sunt, qui dubitant, cuinam Regum eo nomine hunc adstruere numum debeant, ex utroque metallo mixtum. Nobis persuasissimum est numis *Erici Þlog-Þenning* i. e. ex quovis aratro censum exigentis, qui filius fuit *Valdemari* II. annumerari debere, quoniam sub utriusque regimine patris scilicet & filii, *Nicolaus Stygotus* Roëskildie Episcopus sedit nec sub quoquam istorum Regum ejusdem nominis Præsulem sedisse legimus, inque numis *Valdemari* II. tempore cussis Episcopum hunc suum apposuisse nomen & titulum satis exposuimus, quod aliàs nulli Episcoporum Daniae, nisi huic in numis sic contigisse observare nobis adhuc licuit, multo minus, quod suum quisque ex adverso numi vultum mitratum procudi fecerit, sed siglis quibusdam diu postea nomen tantum exprefferit. Fuit Nicolaus ille vir, nobili *Lungorum* stemmate prognatus & in ecclesia Septentrionali Episcopus celeberrimus, qui multis & magnis Regni negotiis adhibitus, etiam nomine Daniae, præside Pontifice Innocentio IV. Lugdunensi concilio anno 1244 interfuit, indeque eò processit, ut non tantum *Valdemari* II. tempore nomen explicitum sed & vultum gravitatis plenum, *Erico* filio *Valdemari* regnante, in numis cudi curaverit. Dehinc, orta similitudine inter Regem *Ericum* & *Nicolaum* hunc, ex concilio Othinienfi, ubi Daniae Præsules secundum Pontificum edicta in ecclesiae prædatores, cujuscunque status, anathematis fulmen vibrarunt, redux in Norvagiā 1245. secessit & inde navi conscensa in Gallias Claravallam abiit, ubi anno 1249 Bernardini ordinis gravis socius & sodalis in fata concessit. Nec immerito numus hic rudiori percussus Minervā turbulentis illis accensetur annis. Coepit tunc pristinae Danicae monetæ bonitas & decus temporum immanitati penitus succumbere: Et coepit quoque, ni fallor, Episcoporum effigies & tandem nomen in numorum typis extirpari, cum Rex idem statim à secessu Episcopi totius Dioeceseos redditus suum in fiscum redegerit & usque ad annum 1249. retinuerit, quo eos *Jacobo Erlando* non sine certa conditione tradidit. Hinc tandem anno sequenti Rex ex itinere in expeditione sua contra

tra Holfatos à fratre *Abele* Slesvigam amicè invitatus improvisò constringitur & navi impositus ad brevissimum trajectum fluminis *Sliæ* securi obtruncatus est vespera *S. Laurentii*, ætatis suæ 34, regni verò nono. Corpus ipsius deinde in flumen *Sliam* projectum & à piscatoribus demum inventum Slesvigam translatum est, ubi in templo Divi *Petri* prope chorum est sepultum. Obmiracula, quæ credebantur contestari injustam ipsius cædem, apotheosi in Divos relatus est, cujus brachium, credulæ turbæ à monachis toties ostensum, tantum æris ac pecuniæ corrasit, ut amplissimus, qui adhuc exstat, templi ambitus inde exædificatus sit. Quanam autem Rex hic fuerit vultus specie, quoque habitu, numulus hic pro eo temporis artificio pectore tenus quidem delineat, ulteriora verò dat statua Regis ejusdem lignea, cujus, in domo capitulari Slesvigæ olim inspectæ, descriptionem affert *Cypræus Annal. Slesv. lib. 2. cap. 6.* *Vir, inquit, corona redimitus, facie pallidâ & lividâ, capillis passis, barbâ nigrâ ———— tunicâ oblongâ ad talos usq; demissa, calceis acutis & cornutis, prout eo tempore mos fuit, baltheo aureo per medium palla talaris infra lumbos cinctus.*

Tab. XLI.

No. 45. ERICUS. *Ensis oblongus in medio harum literarum inter solis stellam lunamq; crescentem sursum mucrone se vergit, ad cujus capulum R. X. i. e. Rex.*

In latere averso:

Crux quadrata, quam angulatim ambiunt literæ hæ: IACOB.

Verò hoc numo, qui ferè æneus est, satis conspicuè comperimur, eum quoque esse Episcopalem, legitur enim ibi circa crucem nomen *IACOB*, quod aliud non erit nomen, nisi Episcopi *Roëskildensis Jacobi Erlandi*, quoniam nullus ejus nominis Præsul sub quoquam Regum *Daniæ*, nomine *Erici*, nisi sub *Erico Bleg-Penning* & *Erico Glipping* vixit. Alterutrius ergò Regis tempore proculsum hunc numulum esse oportet, quemadmodum & facies numi his literis *ERICVS RX* inscripta numum ulterius illustrat. Nobis est persuasissimum, eum, Rege *Erico Blegpenning*/ ex officinâ monetariâ, quæ *Roëskildæ* erat, unacum cæteris ejusdem farinæ profluxisse. Etenim non dubitamus, Episcopum hunc sub Rege eodem, commendatione præcipuâ Pontificis *Innocentii IV.*, cui à sacris & in concilio *Lugdunensi* familiaris erat, ad sedem Episcopalem *Roëskildæ* anno 1249. promotum & favore ejusdem Pontificis fretum omnia jura Episcopalia exercuisse, nisi quod ejus titulum, effigiem & insignia, æque ac Antecessor ipsius *Nicolaus Stygotus*, in numis nomini suo non addiderit; Fuit tamen homo spiritus perquam fastosi, ideoque multæ inter Reges ad clavum imperii postea sedentes ipsumque exortæ fuere similitudines, qui Rege *Christophoro I.* non salutato, solâ auctoritate Pontificis Romani ad cathedram Archiepiscopatus *Lundensis* anno 1254 evehctus omnia, invito Rege, immutare conatus est, nullum nisi Pontificem judicem obtendens suum. Hinc & Rex *Christophorus* Archi-Episcopum *Jacobum* in prædio suo *Gisleburgo* captum custodiæ Castri *Hagenschovien-*sis in *Fionia* anno 1259 tradi jussit, ubi vinculis constricto Rex *Ericus Glippingus* procerum suasu, ut inimicorum multitudine paulatim levatus imperii auspicia faciliora redderet, *Lundensem* Dioecesin anno 1261. redere voluit; Verum enim verò *Jacobus Erlandus* tantâ tumebat arrogantia,

ut Dioecesin capeßere noller, prius quàm de causâ Pontifex cognovisset. Dimissus ergo Sveciam continuo & dehinc statim Romam petiit, ut sibi illatam injuriam quæreretur apud Pontificem, qui in concilio Lugduni in Galliis anno 1274. deniq; decrevit, ut Præful hic apud Regem *Ericum Glipping* in gratiam reciperetur nomineq; damni & expensarum argenti marcas 15000. acciperet. Nec eo decreto *Jacobus Erlandus* contentus in Rugiam se contulit, ubi monachus anno eodem d. X. Martii diem obiit suum. Ex quibus omnibus dispalescit, Archiepiscopo huic, & in vincula coniecto & exuli, reditus, qui ad Dioecesin Lundensem spectabant, à Regibus *Christophoro I.* & *Erico Glippingo* ademptos fuisse & hinc quoq; potestatem cudendi numos, quàm muneris loco Londini possidebat, tunc non fuisse concessam. Igitur sub nomine horum Regum, quos sibi offensos habebat, hunc Antistitem, qui spiritus erat superbissimi, numos voluisse procusos, non est quod credamus. Certissimum proinde erit, numulum hunc sub nomine Regis *Erici Bloppenning*, *Jacobo* hoc Roëskildie sedente, percussum fuisse. Anticum verò numi latus, gladio inter lunulam solisq; stellam exornatum, Clarissimus *Th. Brod. Bircherod. specim. antiq. rei monet. Dan. pag. 106.* putat, repræsentare patria tunc Regum Daniae insignia, quemadmodum ibi & hic quoq; in numis Regis *Erici Glippingi* videtur. Primus deniq; hic est numus, quem adhuc reperire nobis licuit, *Cruciatâ*, ut dicunt, signatus, quæ tessera fuit, sub cujus præsidio *Erici* hujus pater *Valdemarus II.* tantas & tam pias in barbaras Livoniae gentes suscepit expeditiones, utpote quæ à Pontificibus Romanis ad instar Palladii *Valdemaro* huic primùm collata legitur. Constituit itaq; *Ericus Bloppenning*, parta cum fratribus pace & Episcopo *Jacobo Erlando* ad sedem Episcopalem Roëskildie promotus, parentis exemplo, in Livoniam cum classe & milite anno 1249. religionis ergo trajicere. *Tenebatur præterea*, inquit *Joh. II. Pontanus p. 333.* Rex hic *Pontificis summi mandato ad promovendum veri Dei cultum & orbis Christiani limitem dilatandum, ideoq; Pontifices olim Romani parenti suo CRUCIATAM, ut vocant, contulerunt, quam & regni insignia in solo rubeo ostentant*, latius in sequentium Regum numis, præsertim *Christophori Bavari*, eiq; splendidissimo ordine succedentium, se expandentem.

REGIS ABELIS, FILII VALDEMARI II.

Tab. XLI.

No. 46. ABEL. *Crux quæ literas easdem habet angulatim.*

Enses duo, quibus crux dextrorsum in typo est addita.

No. 47. ✚. ABEL REX. *In medio nudi rosa.*

✚. DANORUM. *Aream occupat stella.*

No. 48. ABEL REX. *Numuli intermedium est rasum. Ex parte averfa:*

Crux inter duo pedes episcopalia, quibus superius affulget stellula quadam.

Clandestino *Abelis* nutu nefaria *Erici* cæde à satellite ipsius Lagone *Gudmundo* peracta, Dux *Abel* omni conatu ad diadema Danicum adspirabat & nulla superstite *Erici* prole, *Valdemari* filius ille tunc natus maximus, hæres regni legitimus à Daniae populo calendis ipsis Novembris proximè à cæde fratris

tris

tris insequentibus, proclamatus est, ne & bella tumultusq; plures cieret, ducatusq; Slesvicensis a regno separaretur. Statimq; ex ordine equestri XXXIV. autoritate præcipua viros sibi adjunxit & una cum iis jure jurando parricidii purum se populo excusabat. Hinc & in Comitibus Roeskildia ab Archiepiscopo Lundensium in natalitiis Domini postea insignitus est diademate regio, sed biennio, & quod excurrebat, imperii tantum completo & certamine cum Frefiis Eidorstadensibus inito, die Petri & Pauli anno 1253. trucidatus est. Mirantur ideo quidam, tantam numorum copiam, quæ hic alibiq; depromitur, sub Rege hoc tam brevi tempore imperii ex officinis monetariis profluxisse; At si monetæ diversitatem temporumq; rationem consideraverimus, vero haud absolum credimus, multos numos ex arbitrio eorum Præsulum esse percussos, quibus ex parte potestas quædam fuit cudendi numos, quemadmodum Archiepiscopo Lundensi inde à Regis *Canuti S.* tempore ad quartam usq; monetæ partem fuisse concessam & sub imperio *Erici Menvedii* ad tertiam adauctam & auctam ex historiâ patriâ percepimus, nec minorem numorum copiam urbium officinæ produxerunt: Scivit enim Rex *Abel* urbes & Episcopos eorumq; ædes in sua desideria inescare, ut se suosq; certiores de imperio redderet. Hinc multa urbibus & monasteriis indulgit, quæ tempore fratris *Erici* quasi desita atq; antiquata, in usum & commodum eorundem reduci non tantum permisit, sed & sub gratiæ & pietatis fictæ specie varia ipsis contulit beneficia. Freqventes ergo sunt numi ejus ex utroq; metallo, argento scilicet & ære, qui hinc Regis nomen & titulum signatum habent, illinc verò duo pedes episcopalia, quorum intermedium crux sub stellula occupat. Alii dantur, quorum latera postica gladios repræsentant duos, dextrorsum in typo addita *Cruciatâ*, Christianæ religionis tesserâ, forsan expeditionem, quam bis contra Frefios Eidorenses suscepit, ejusq; apparatus denotantes, cruce in bonum adjunctâ omen. Freqventiores autem numos esse experti sumus, qui hinc rosam illinc stellam exhibent cum inscriptione hac ex utroq; latere: ABEL REX DANORUM, quemadmodum No. 47. Tab. XLI. videbis. Effigie vultuq; autem Regis aut Episcopi nec præsulis ullius nomine, prout tempore Regum *Valdemari II.* & *Erici Plogpenge* in numis signatum intelleximus, numulos hosce nusquam insigniri, singularem status subesse rationem suspicamur. Exincta enim, ut prædiximus, in typis numorum *Nicolai Stygoti* & *Jacobi Erlandi* fastuosorum Præsulû memoriâ, tenaces sui juris cudendi numos Dania Reges exstitisse credimus. Et quamvis Rex *Abel* ab initio regiminis sui, omnia, quæ antiquitate desita erant, urbibus & monasteriis indulgisse dicatur, attamen Episcoporum, qui monetam nullibi integram & sui juris, sed certos alicubi ex ea redditus habuerunt, nomina & effigies in typis numismatum deleras voluisse ex hac numorum congerie satis colligimus. Quemadmodum & diu posthac effigies Regias Episcoporumq; nomina in numis omissa percipimus, donec tandem Præsules hi seculo XIV. figlis in numis exprimi fecerint nomina, prout fol. 110. *Mus. Reg. part. II. Sect. V.* & inferius No. 61. Tab. hujus videbis, & seculo XVI. Archiepiscopi Nidrosienses *Ericus* & *Olaus* nomina unacum insignibus gentilitiis explicatè apposuerint. Quippe magna Antistitum & ordinis Ecclesiastici in regnis his, aspectu Romani Pontificis, autoritas erat, hinc tanta inter Reges Episcoposq; diffidia intestinæq; simultates exortæ fuerunt, putabant enim Dania Reges injustum, Ecclesiasticos viros

eorumq; Antistites potiozem Regnorum partem possidere eamq; quasi ex jure sibi vindicare. Tenacissimus exinde sui juris cudendi monetam factus videtur Rex *Ericus Menvedius*, qvi etiam fratrem germanum *Christophorum* Ducem Hallandiæ anno 1307. constitutum noluit, si monetam cuderet ullam, prout *Hvitfeldius Chron. Dan. part. 3. fol. m. 334.* memorat.

REGIS CHRISTOPHORI I. FILII VALDEMARI II.

Tab. XLI.

No. 49. ✚ CHRISTOPHORUS. *Medium nummi Corona apertâ insignitum est.*
REX DANORUM. *In areâ nummi crux.*

No. 50. ✚ CHRISTOPHORVS. *C. in medio.*

✚ REX DANORVM. *In intermedio apparet stella.*

Jam fese, ut censemus, offerunt numuli Regis *Christophori I.*, qvi ex testamento Patris Laalandiæ & Falstriæ Dux, neglectâ a populo Daniæ Fratris *Abe- lis* sobole mascula, in natalitio festo Christi anno 1252. solenniter creatus est Rex & una cum conjugē *Margareta Sambiria*, Pomeraniæ Ducis filia, consecratus. Fuit Rex, qvi Episcopis aliisq; viris Ecclesiasticis maximè infensus erat, & jus regium paulo tenacius sibi vindicaturus cum Archiepiscopo Lundensium, *Jacobo Erlando* fermè aperto delitigavit Marte. Hinc & inter cæteras, quas Archiepiscopus idem contra Regem hunc habuit querelas, de re numaria fuit illa, qvôd Rex monetæ puritatem præprimis in detrimentum Clericorum Daniæ, qvi in Academiis exteris artes liberales colebant, depravaverit & literis ad *Johannem Monetarium* Roeskildæ prohibuerit Archiepiscopo solvere centum illas marcas puri argenti & ducentas veteris monetæ, quas Rex mutuas ab eo habebat. De cujus summæ solutione eidem Monetario mandatum jam pridem dederat. *Hvitfeldii Chron. Dan. part. 2. folio m. 249.* habent 100 *Mart Lødige Sølf* & 200 *Mart* ubi gamle Penninge. Ex quibus satis constat, Regem hunc Roeskildæ habuisse ædem monetariam variamq; fuisse Danorum monetam, quam in novam & veterem dispesci inde à *Canuti VI. & Valdemari I.* temporibus ex testamento Lundensis Archiepiscopi *Absolonis* M. S. retro legimus, qvôd ex meo antiquitatum penu, quamvis paupere, communicatum sagacissimus *Sperlingius* nostras doctissimis illustravit notis, in quibus pag. 55. 56. & 103. hos ponit marcarum & denariorum calculos exactos *Marca autem*, inquit, *argenti, quæ nobis est en Mart Lødie Sølf est sedecim semunciarum pondus argenteum, nostrâ monetâ octo unciales thaleros reddens: Alia erant marca denariorum, Mart i Penninge. Exstantq; inter marcas hæc marca denariorum Scaniensis moneta, alia Sialandensis, alia Jutensis seu Cimbrica moneta. Scanienses denarii & marca Regum Valdemari I. & Canuti VI. temporibus præ pollebant Sialandicis altero tanto & diu post etiam. Quatuor marca denariorum Scaniensium, octo verò marca denariorum Sialandensium requirebantur ad unam marcam argenti conficiendam, ita ut uncialis thalerus apud Sialandenses id temporis fuerit marca denariorum; Duo verò unciales apud Scanienses marcam denariorum Scaniensium reddebant: Et quia sedecim denarii faciunt marcam denariorum, vide-*

mus

*mus quemlibet denarium Scanienſem argenteum valuiſſe hodierna moneta ſex aſſes Lubecenſes, atq; ſic quondam æquales fuiſſe denariis Romanis; denarios verò Siælanticos dimidio minores. Cimbricam ſeu Jutenſem monetam Siælanticâ vi-
lioris item fuiſſe pretii exinde perſentimus, quòd Chriſtiernus Præſul Ripenſis tempore Regis *Erici Menvedii* in diplomate ſuo, anno 1312. feria ſecunda poſt octavas nativitatſ Johannis Baptiſtæ conſcripto, memoret, ſummæ alicujus numariæ ſolutionem Equiti *Heine* debitam, quam Siælanticâ & non Cimbricâ moneta ſibi fieri interceſſerat prædictus eqves, cujus citam in Dania rei numariæ ſcientiam Episcopuſ idem admiratur: nam quamvis legibus *Ericuſ Glippinguſ* anno 1384. conſtitutum voluerit unam eandemq; harum Provinciarum exſtare debere monetam, tamen ſatis hic & ubiq; liquet per Regum tempora varia provinciarum monetam diutius fuiſſe variam. No-
vimus, ait porrò laudatuſ D. O. Sperlingiuſ pag. 57 & 58. *veteres denarios, quâ priſtinæ bonitatſ erant, quoties novi cuderentur ſedulò conquiſitos fuiſſe & ad mo-
netam edictiſ ſeveriſ propoſitiſ redire debuiſſe. Sicut mirum non videatur tam pau-
cos numuloſ veteriſ monetaſ ſupereſſe, & qui ſuperſunt eſſe ex vilioribuſ, quòd præ-
ſtantiores argentariorum avaritiâ jam dudum unciſ manibuſ traxerit. Neque ta-
men exiſtimet aliquiſ, cum marcas argenti & marcas denariorum hic legit, unum a-
liquem numum cuſum tunc temporis fuiſſe, qui marcâ argenti & marcâ ponduſ
in argento repræſentaret, minime gentium. Supra denarioſ tunc nulli numi cudeban-
tur, cætera nomina numorum ponduſ erant, donec tandem civitateſ Hanſeaticæ, Lu-
beca, Hamburgum, Wiſmaria & Lüneburgum primæ anno 1506. Marcâ nomine nu-
mum produxerint marcâq; hanc denariorum ad peculiarem ſtatum redegerint, loco
denariorum Schillingoſ ſedecim marcâ huic tribuerint, ſchillingo verò cuiq; denarioſ
duodecim. Et quoniam hic erat STATUS MARCÆ LUBECENſiſ numo
eidem civitateſ prædictæ inſcribi etiam curarunt: STATUS MARCÆ LU-
BECENſiſ 1506. Plura videbiſ apud autorem eundem, rei numariæ peritiſ-
ſimum. At litigiſ inter Regem Chriſtophoruſ Episcopoſq; in Dania ſic protela-
tiſ & hinc inde exortiſ animorum motibuſ, tandem Rex idem non ad eò diffi-
cilem ſe viriſ Eccleſiaſticis præbuit in Cimbriam ſeu Jutiam trajiciens, Ripaſ,
ut infauſta iſta diffidia penituſ ſoporare valeret, ſe contulit, ubi è medio ſub-
latuſ narratur, ſeu dum apud Episcopuſ Arhuſienſem convivio poſtea exci-
piebatur, octavo regni ſui anno.**

REGIS ERICI cognomine GLIPPING, qui CHRISTOPHORI I. fuit filiuſ.

Tab. XLI.

No. 51. ERICUS REX, *Medium numi gladioluſ occupat inter ſoliſ ſtellam lunamq;
creſcentem.*

In adverſo latere.

✚ DANORUM. *Claviſ inter trifolia bina.*

No. 52. ERIC. REX *crux quadrata in medio.*

✚ DANORUM. *Corona aperta in numi arcâ.*

Tab.

Tab. XLI.

No. 53. ERICVS REX. *Lilium*.✚ DANORUM. *Corona majuscula*.No. 54. ERIC REX. *Cruce in medio.*✚ DANORVM. *Corona minuscula*.No. 55. ERIC. *Hasce quatuor literas quadrata cruce angulatim habet.*REX. *Litera eadem ambiunt trigonum, lilis ornatum.*

Tandem hic sese sistit numulorum quædam series Regis *Erici Glipping*, qui ab oculorum frequentiori nictatione sic in historia patria cognominatur. Princeps fuit ab ungviculis non minus ac pater ipsius ordine Ecclesiastico offensus, octennem enim imperio à patre destinatum Ecclesiæ Præsules coronare Otthinæ denegarunt, quem tamen anno 1260. ætatis suæ undecimo, patre mortuo, inauguratum legimus. Imperio sic admotus matris consultu gessit bella varia & juris Regi æquæ ac pater tenax sæpius anathematis fulminibus fuit expositus ab iisdem viris Ecclesiasticis, donec tandem, ut perhibetur, vitaverit nobilem faminam, cujus maritus Stygotus Marescallus conjuratiq; ipsius ipsa Cecilie nocte anni 1286. in Jutiæ pago Finderup prope Viburgum Regem hunc ab itinere seu venationibus festum & quieti deditum multis & magnis vulneribus interemerunt, septimo supra tricesimū ætatis suæ anno, imperii verò vicesimo septimo. Tanta rerum vicissitudine sub Rege hoc inde à Patre ipsius in Ecclesia exorta, nulli dubitamus, quin Rex hic, qui patrifando Episcoporum reditus attenuare conatus fuit, etiam in totum sibi vindicaverit numisma Regium, quippe Pontificis summi legatus Isarnus legitur Archiepiscopo Lundensi contra Regem *Ericum Menvedum Erici Glippingi* filium jure postea adjudicasse partem monetæ Lundensis, *Christophoro I. & Erico Glipping* regnantibus, utpote amissam. In urbium desideria exinde facilius fuisse videtur Rex hic, ex quarum officinis monetariis produsse creduntur numismata quàm plurima, quamvis Episcopalia quædam dari haud negemus, omnia tamen sub auspicio Regii nominis tituliq; præcusa: Noluist enim Rex ullam monetam, nisi modo hoc percuti, quemadmodum ex deprecatione *Valdemari*, Australis Jutiæ Ducis, eidem Regi Neoburgi in Fionia 1236. facta, constat, ubi Dux ille promisit, se nullam Slesvigæ procudere vellet monetam, nisi Regis ejusdem nomine & titulo percussam. Fusiùs de his vide *Joh. Isac. Pontani rer. Dan. hist. lib. VII pag. 372. § 373.*

Primum ergò in tabula hac sub No. 51. positi numuli facies antica nomine tituloq; Regio gaudet circa gladium, secundum literarum positum, inter solis stellam crescentemq; lunam mucrone deorsum vergentem. In adversa verò numi parte clavis unica eminet inter trifolia duo, quemadmodum in aliis numis sub ejusdem Regis nomine & titulo percussis, latus idem exhibet claves duas, qui exinde omnes censentur Episcopales: Protrahit enim *Pet. Resenius in descript. Insula Samsoæ pag. 37.* ex Archivis Hauniensibus Episcopale sigillum Præsulis *Petri Bangii*, Roëskildie sub Rege hoc, *Erico Glipping*, *Christophoro* item *I. & Abele* sedentis, clavibus binis ejusdem figuræ cum cruce quadrata signatum, quemadmodum & in numis Episcoporum, qui seculo 14. in Dania regno procusi habentur, siglis eorundem pedum Episcopale clavisq;

unica

unica additur. Exemplar videbis in tabulâ hac No. 51. Unicâ clave, quisquis ille fuerit Episcopus, sui forte voluit signari numi adversum latus, quod unum sit verbi Dei ministerium, quo peccata solvuntur & ligantur, & proinde una clavis est ad aperiendum & claudendum cælorum regnum, quæ pro diversitate objectorum itemq; & factorum duplex in quibusdam numis est, solvens scilicet & ligans, adeo ut etiam numis fastuosi illi Præsules tacitè anathematis fulmen in Regem hunc quoq; vibraverint, quemadmodum verbis id factum esse fusiùs in historia patria legimus.

Etiam in aliqua Daniæ civitate Episcopali numum, secundo loco sub numero 52. hic asservatum & cruce quadrata in prima facie signatum, cusum esse, non est quod dubitemus. Ex adverso latere numus idem habet regni insigne, coronam nempe, pro ejusdem seculi more, apertam. Nullos enim Septentrionis Reges eo tempore gestasse coronas nisi apertas, docet etiam numulus in tabula hac numero 71. sculptus, qui est *συνάρχων* Regis Norvagiæ *Erici Præstehadere* i. e. Clericorum osoris. Talem coronarum formaturam, splendido Regum succedentium ordine usq; ad *Christiam IV.*, Magni Regis, tempora durasse, ex numis & sigillis eorum quoq; intelligimus, nam ab eo tempore Patriæ illi Statores pristinas Daniæ glorias, quibus Majores ipsorum claruerunt, modo eminentiori instaurarunt.

Tertius, qui hic numero 53, emicat numus ex parte prima procusum habet lilium *τρίφυλλον*, seculo duodecimo in numis Franciæ à *M. le Blanc* primum observatum, quod Professor Gymnasii Otthinienfis *M. Th. Broderus Bircherod*, monetæ patriæ perquam peritus, *Specim. antiq. rei monet. Dan.* inde à seculo undecimo ad pag. 60. nobis depromit in sigillo urbis Otthiniae in Fionia, quæ *Adamo Bræmensi in Descript. Dan.* dicitur tunc temporis *urbs satis magna*: Urbs certè est insignis, elegans & civilitate grata, quæ ob amænum sui in Fionia situm insigne hoc pervenustum meretur. Quemadmodum & urbs Susa Phœnicibus dicta fuit: *ὑπὸ τῶν περιπεφυκότων κρίνων* i. e. à circummascentibus liliis, & *σῶσον τὸ κρίνον ὑπὸ φρυγῶν λέγεται* i. e. lilium vocatur susum à Phrygibus. quod Hebræis est *שושן*. Alii Ripis Phundusiorum cusum volunt numulum hunc, ubi in monte liliorum, qui adhuc exstat, primum Ripensis ecclesiæ templum alicq; ædes publicæ in vicinia olim exstructæ narrantur: Notum enim est ex legibus civitatis ejusdem, Rege *Erico Glippingio* in Dania regnante, in urbe hac extitisse officinam monetariam satis celebrem.

Pristinum monetæ Danicæ decus ejusdemq; valorem huic Regi ulterius curæ & cordi fuisse, etiam lex hæc, in concilio Nyburgensi in Fionia anno 1284. ab ipso promulgata, contestatur: *Then Wynth ther i Sielandt ær/scal wære so got som then ther i Jwotlandt ær.* h. e. ejusdem valoris & bonitatis debet esse moneta Sielandica atq; Jutensis sive Cimbrica; Regi verò huic, variis regni negotiis subditorumq; insidiis obruto, non diu postea superstiti, monetam pondere & bonitate coæquare, quod sciam, vix contigit. Scaniensi interim monetâ, utpote quæ cæteris in Regno Daniæ præpollebat, solutiones numarias in primis factas, in *Chronicis Dan. Huidtfeldii* ex stipulationibus ubiq; percipimus, nisi quod ibid. pag. m. 360. meminerit *Christiernus* Episcopus Ripensis, extitisse eqvitem nomine *Heine*, qui tempore Reginæ *Agnetæ*, quam *Ericus*

Glippingius duxerat, urfit, sibi alicujus summæ numariæ solutionem Siælandicâ & non Cimbricâ monetâ fieri, quas quidem coævandas Rex idem prædicta lege fancivit.

REGIS CHRISTOPHORI II.

Tab. XLI.

No. 56. CHRISTOFOVS. *Cruce quadrata*.

Ex adverso:

✚. REX DANORVM. *Dux columna, sigla seu numerus binarius.*

Nullis numorum, quod sciam, in musæo hoc repertis, qui sunt Regis *Erici VII.*, *Mendved* ob id dicti, quod cum quicquam assertum vel negatum vellet, verbis suis ut plurimum adjicere solitus erat: *Ja Mænd & Men Mænd* accedimus jam ad numulos fratris, qui in historia patria *Christophorus* ejus nominis est *II.* Hic Dux *Esthonia* & justus fratris hæres ad gubernacula Daniæ anno 1320. promotus ob denegatum censum, quem subditis usq; ad decimas reddituum omnium imperavit, ut fratris persolveret æs alienum, varias hinc similitudines inter se subditosq; suos ciebat, qui & exsul continuo est factus. Imperio deinde restitutus antiquum obtinuit, quæ de re tandem aliquando à subditis, vicinorum ope, conjectus est in vincula, quibus vix elapsus Nycopiæ in Falstria anno 1331 occubuit. Nec huic temporum immanitati rem monetariam in Dania penitus succubuisse, exinde colligimus, quod annales nostri, Rege *Christophoro II.* meminerint, ædes monetales & Londini Scanorum & Ripis Phundusiorum existisse perquam celebres: Scanoræ itidem & Londini tempore fratris ipsius *Erici Mendvedii* quoq; fuisse erectas officinas nobis etiam autor est *Hvidtfeldius* nostras pag. m. 405. quam Rex Londini, totâ Scaniâ Domino *Ludovico Alberti ab Eberstein* oppignoratâ, sibi reservavit & pag. 442. Rex *Christophorus II.* *Johanni* Comiti *Hollatiæ*, ob sibi in exilio latas suppetias indulgit privilegium fandi & feriundi numos Saxcopiæ in Lolandia. Tot & tantis in Dania fancitis monetis, magnam ejusdem Regis congeriem numorum, quamvis turbulentis temporibus, ex eisdem officinis profluxisse non dubitamus. Numus, quem hujus Regis sub No. 56. attulimus, est moduli conspici, qui major cæteris Regum antecedentium numismatis aliqualem sibi exinde acquirat splendorem, quamvis sit tantum æris Cyprii. Columnas in postico habet duas, eodem modo, quo posteri ipsius, Reges *Valdemarus IV.* & *Olaus V.* in numis eorum cudi curarunt, binis his numeris, nî fallor, numi pretium significantibus: Duas enim oras & leges Siælandicæ & Cimbricæ loco mulctæ sæpius ponunt; Antiquitus verò oram fuisse numisma computatitium & non cusum *H. Spelmanno* & *Sommero* quidem suffragamur, quomodo *Haquimus Magni* filius una cum *Magno Baerfood* seu *Nudipede* Rex Norvagiæ constitutus anno 1093. remisit *Norruagis Land-oram*. h. e. numariam quandam solutionem, quam incola quivis, regno egrediens,olvere tenebatur; Et in legibus Danicis, *Sagesalbs Ore* certam pecuniæ summam, 2½ unciales valentem, denotabat, sed eam non minus atq; marcam denariorum, à limitata denariorum summa sic denominatam, cum tempore existisse cusam nulli dubitamus. Hinc & *Ostersomus* nostras l. c. Oras dispecit in eas,

quæ

qvæ argenti sunt & qvæ denariorum numerantur, computatq; unam Oram argenti valere 2½ Oras denariorum, qvæ jam conficiunt 7½ asses seu schillingos nobis usuales, & calculis ita positis, duæ oræ denariorum facient jam Danicos asses qvinq;. Numulum autem nostrum hîc luci expositum tanti pretii, cûm mediocris sit bonitatis, vereor deputare, mentionem enim eodem loco injicit *Osterfomius* nostras vilioris numuli, *Ørtugæ* scilicet, quam distingvere videtur in novam & veterem & calculum ponit, novæ monetæ *Ørtugam* tantûm conficere duos albos Danicos, seu trientes, veteris verò monetæ *Ørtugam* sesquiasseles usuales Danicos, cujus pretii numisma hocce potius esse autumamus, nisi politioris doctrinæ lector maluerit, Regem hunc Oræ puritatem in tantum depravasse, ut eò citius fratris demortui persolveret æs alienum provinciasq; hinc oppignoratas regno restitueret, in cujus usum subditi ipsius censum impositum denegaverant, prout antea meminimus.

VALDEMARI IV., qvi filius est CHRISTOPHORI II. & cognomine ATTERDAG.

Tab. XLI.

No. 57. VALDEMARUS. *In medio numi.*

I I

In averfa :

REX DANORUM. *Cruce quadrata in numi averfa areâ.*

No. 58. VALDEMARVS. *In numi intermedio II.*

DANORUM REX. *Cruce item quadrata.*

No. 59. ✚ VALDEMARVS. *In medio numi O.*

✚ REX DANORUM. *Cruce eadem.*

Post obitum *Christophori II.* Dania suo exitio per septennium multas exantlavit ærumnas, dum provinciarum Dominatores potius ex pignore loculos ditare, quam hostes, regni lacinias hinc inde abscindentes, arcere voluerunt. Legitimum igitur Regis *Christophori II.* hæredem *Valdemarum*, qvi exsul aulam Imperatoris *Ludovici Barvari* non sine industriæ laude seqvebatur, ad Regni gubernacula Daniæ cives revocabant, ut sibi impositum excuterent jugum. Anno 1340. redux primûm Daniæ provincias in partes plures, veluti Penthei artus, disseccatas hostium manibus extorsit, qvas unacum oppignoratis, aut pecunia aut pactionibus à se redemptas, generoso animo in unum paulatim reduxit, omnes exterorum dominationibus exhaustas. Quomodo & Balthici maris ejusq; insularum dominium vindicavit sibi, præscribendo identidem Holsatiæ, Saxoniz, Vandaliz Hanseaticisq; urbibus easdem leges, qvas subditis Daniæ antea dare non sunt veritæ. Tandem in arce *Gurree*, cujus adhuc prope *Helsingoram* in *Siælandiâ* rudera ostenduntur, podagra laborans die *Crispini & Crispiani*, qvi fuit 25 Octobris, anno 1375. rebus humanis excessit, ipsius verò imperii trigesimo quinto.

Funeralis post celebratis in ædem cœnobii *Sorani* jussu filiz *Margaretæ*

translatum est funus, ubi sub tumba, ex marmore exstructa, quiescit. Regi huic ob tritum ipsius proverbium, quotidiano sermoni adhibitum *Utterdag*, cognomentum *Utterdag* hærebat, quo innuere voluit, iterum instare diem, nec omnes soles omninò occidisse. Cedebat tempori & plura consilio quam vigerebat, utpote qui egregiis dotibus undiqvæ; præditus erat, quæ industriam, vigilantiam atq; animi ejus adversus tot incidentes casus invictum robur declararunt, & hinc tempus diesq; ipsi, post tot exantlatas ærumnas diu ad clavum imperii sedenti, multa revelavit.

Monetarias res quod attinet, Rege hoc omni industriâ regnante, monetæ existere variæ. Anno 1355. Rex *Valdemarus* in arce Wrangstorp die S. Olai quædam instituit comitia, in quibus Historici nostrates meminerunt de re numaria decretum factum publicatumq; quod emendæ Regi, supremo judici, secundum leges patrias debitæ, duplicarentur, ut vel eo citius quoq; Rex hic provincias, Principibus exteris jam diu oppignoratas, redimeret. Cui bono etiam censemus, anno sequenti, eundem Regem monetam imminuisse novamq; cudi fecisse, quando *Hvidtfeldius* noster pag. m. 511. *Chronolog. Dan.* narrat, eum, ob æneam pro argentea substitutam, malè audiisse.

Primum ergo, qui sese hîc offert No. 57. quidam ex illis esse persentiant, qui ex metallo mediocri cusi, majorisq; pretii sunt deputati, quam cæteri, quare & trinis insigniti videntur columnis, numuli valorem fortè denotantibus, quemadmodum aliqui binis percussi habentur. Ex quibus monetam imminutionis & mutationis à Rege hoc factæ etiam arguunt.

Columnas duas, quibus numus No. 58. signatus in averfa sequitur, quodammodo illustratas videbis in numi *Christophori II.* descriptione, cætera ejusdem sunt tenoris, atq; proximè præcedens numulus. Nec aliud de columnis hisce, quibus numuli signati sunt, dicere in promptu erat, cui acquiescendum, donec se melior obtulerit illustratio, nisi quis maluerit deletâ jam Episcoporum memoriâ in numis, siglis his denotari nomen Monetarii cujusdam, sub Regibus *Christophoro II.*, *Valdemaro* hoc & *Olo* V. Roëskildie aut alibi in Dania degentis, cum in numis horum Regum eadem existent columnæ, justo tamen pretio numis deputato: *Johannem* quippe monetarium Regem *Christophorum I.* Roëskildie habuisse *Hvidtfeldius* pag. m. 249. narrat, quem ejusdem nominis juniorem postea sub Regibus his vixisse, haud refragamur. In aprico quidem est, nullos iis temporibus apud externos Reges duces aut populos, quod sciam, dari numos columnis his, pretii loco signatis, ne quidem in urbibus Hanseaticis, quæ, ut *Crantzius* in *Vandalia* sua c. 38. lib. 12. ait, uno pondere à longa memoriâ monetam habuere & quarum magistratus in fingendis & corrigendis numis, summa semper incubuerunt cura, Regesq; & Principes vicinos tandem exemplum sequi suum fecerunt. Nec hoc adeò obstare videtur, nam quemadmodum *Crantzius* loco citato subindicat, civitates has anno 1468. nec dum potuisse adducere Reges & Principes vicinos in eam sententiam, ut numos cudi facerent, in earum exemplum, & expressis ibidem dicit verbis: *Minoris semper fuere in vicinis provinciis argentei numi*, & paulo antea: *Sed non poterant, (urbes) occurrere malis, quæ prævenire cupiebant*: Ita quoq; exinde certò colligere licet, Reges nostros, cum quibus civitatibus his multæ tunc existere similitudines, in signandis numis earum mores antiquitus etiam

etiam non secutos esse. Nec *Magnus* Dux Megapolensis, quem vicini Principes secuti sunt prius quam initio seculi XV. *constituit æquare malleum suum, urbibus in moneta Lubecensibus concurrentibus*, prout laudatus *Crantzius lib. 14. cap. 22.* memorat.

Tertius, qui insequitur, æqvè ac proximè antecedens, fermè argenteus est, justiq; exinde censetur esse pretii. Præter solitam inscriptionem in latere primo, quod calcographi incuriâ hic inversum est, habet in medio O magnum seu monasticum, ex quo conjectare quidam præsumunt, numisma hoc sub Rege eodem procusum fuisse Otthinia in Fionia. Qui verò melius censere videntur, litera O initiali indigitari autumant Ortingiam, alias Vordingburgum, seu Oringborg, nobis antiquitus dictum, cum multum negotii fuerit Regi huic in loco illo, ob comitia & Regia statuta alias satis celebri: Arx quippe fuit Regum Daniae quondam munitissima, cujus tractus, autore *Hvudtfeldio* nostro p. m. 526. Regi *Valdemaro III.* adeò jucundus fuit, ut ibi commorari maximè amaverit, magnificeq; arcem hanc instaurari & ampliari fecerit, urbem amplissimam potius, quam arcem, exædificando, monetaria officinâ perdignam. At vidimus quoq; numulum hujus Regis ex adverso literâ *M* rotundâ seu monasticâ insignitum, qui præterea ejusdem est inscriptionis atq; cæteri, æri hic incisi. Qui rem hic acu tetigisse sentiunt, aliquo modo sursum vertunt literam hanc & ex ea formant E, quæ *Erici* Episcopi Otthinienfis, nobili Krabbiorum prosapiâ sati & sub Rege hoc Otthinia sedentis, nomen exprimere satagunt: Si verò penitus mecum inspexerint numulum, videbunt, lectionem in area ejus esse incipiendam secundum crucem ante literas in orâ ejusdem numismatis positam, quemadmodum in numis antiquis ubiq; lectio sic instituenda, unde litera monastica M. sese nobis hic sponte offeret. Et caractere hoc congruenter jam eruto, dijudicare non minus difficile erit, quid eâ monetarius voluerit indigitari, cum nec civitatis nec Episcopi cujusdam, jure cudendi numos gaudentis, nomen, à litera M. incipiens, *Valdemaro* hoc regnante, detur. Malmogiæ opidum, quod anno 1319, necdum cæpit radices agere eq; solo & fundamentis tunc primum fuit eductum, indigitari hoc caractere, vereor statuere, cum à Rege hoc *Valdemaro* eadem urbs anno 1360 tantum exornata legatur ea prærogativâ, ut ipsi per Daniae Regnum sua negotia immuni liceret exercere, & de monetâ ibi altum sit silentium. Igitur pace antiquariorum persuademur, mentionem gratam & gloriosam hic injici *Valdemari* filia, Regina *Margareta*, quæ hæres Regni Daniae anno 1353. nata, *Haqvino* verò Regi Norvagiæ anno 1359. desponsa, anno 1363. matrimonio ei juncta est, anno ætatis suæ decimo. Et quemadmodum ad numum *Valdemari* hujus literâ O signatum in *Musæi Regii* descriptione antecedenti dicitur, eâ indicari nepotem ipsius ex *Margareta* filia, quem successorem exoptaverat, quia in numis *Olai*, qui sequuntur, literâ O Regis ejusdem nomen certè innuitur: Eodem modo in *Margareta* numis ex literâ M Regina hujus nomen, uti & hic in numis ex literis O & M. *Valdemari* exoptatorum successorum nomina antiquarii nostrates cruunt, id quod etiam ex siglis Episcoporum in numis, *Olo* & *Margareta* etiam regnantibus, liquidò constat. Antefagire numis suis *Valdemarus* hic videtur, consummata virtutis sobolem hanc suam possessuram esse solum, qui aliquando considerans filia virtutes maximas, prolocutus est, in illa na-

turam aberrasse, faminamq; protulisse, postquam virum statuisset Nec procul à stipite pomum cecidit, cum *Olaus Margareta* ejusdem filius, etiam *Valdemaro* superstite, tantæ exstiterit indolis, ut utriusq; Regni, Daniæ & Norvagiæ per dignus censitus fuerit Princeps. Seqvuntur jam numismata

REGIS OLAI nomine V.

Valdemaro IV. mortuo in filiæ ipsius, *Margareta*, & *Haqvini* Regis Norvagiæ filium *Olaum* tandem post varia diffidia populus Proceresq; Daniæ consensere, quem decennem & quod excessit, die inventionis crucis, Slaglosiæ in comitiis suis anno 1376. Regem salutarunt, præsentibus *Olai* parentibus spectatissimis. Anno seqventi leges constitutionesq; suas, quibus se subditosq; teneri voluit Rex, Matris *Margareta*, Daniæ illius Semiramidis, consilio & ope circa ineuntem Junium Nyburgi in Fionia promulgavit, ut curam legum regniq; summam sibi fore testaretur. Præfuli Lundensi tum quartam partem culæ ibidem monetæ inter tot laticulas antecessoribus ipsius, ut antea narravimus, à Regibus demtam, attribuit, more nempe, ut in historia patriâ additur, dudum usitato. Exinde monetam vitam spiritumq; fortiorem sumpsisse, quæ ab hoc Antistite etiam corroborari cepit, nulli dubitamus, & ex eadem monetæ officinâ Metropolitanâ allati quoq; numi partim produsse videntur, qui ex medio five mixto metallo hic æri incisi exponuntur luci.

Tab. XLI.

No. 60. O. REX. *Crux ex quatuor foliolis, ut apparet, composita, quæ angulatim literas præcedentes habet circumscriptas.*

In averfâ:

DANORUM. *Ambiunt literæ hæc duas in medio columnas.*

No. 61. O. REX. *Quatuor sunt literæ, quæ angulos quatuor crucis singularis, quæ ex quatuor pugionibus composita, occupant.*

In latere adverfo:

I. A. *Inter siglas hæc litæ clavisq; Episcopalis eminent.*

Numulus, qui ultimo loco hic ponitur, nullius nisi Præfulis cujusdam sub Rege hoc sedentis esse, insignia episcopalia satis clarè indicant, nec ulli Episcoporum, aut in Dania aut Norvagia sub Rege hoc sedenti, secundum siglas, quod sciam, attribui poterit, quam *Jona Asloensi*, quem, Rege *Olo* regimini Norvagiæ inaugurato, anno 1381. susceptitem & præsentem fuisse narrant *Chronica Norvagica* pag. m. 850. Nec in quemcunq; Episcoporum Daniæ, Rege *Olo*, sedentem, characteres hi aptius quadrant, cognomen enim nomini suo in numis, sigillis aut diplomatis vix addere solebant Præfules illi, quemadmodum & *Nicolaus Stygoti*, qui *Valdemaro II.* & *Erico Blagpenning* regnantibus, Roëskildæ sedit, in numis nomini solum adjecit, cujusnam loci Episcopus esset, cognomine omisso, & *Jacobus Erlandi*, *Erico* eodem Rege, in numorum adverfâ parte nomen suum tantum procudi fecit, absq; cognomine aut muneris titulo, uti antea idem probatum dedimus. Et si quæ nominibus horum Antistitum additæ fuerint denominationes, illæ certè petebantur à sede metropolitana, ut: *Nicolaus* Roëskildensis, *Tycho* Ripensis, *Petrus* Ottho-

thoniensis & hîc *Jonas Asloensis*, scilicet Episcopus. Et sic per septennium postea Princeps hic supra ætatem prudens imperium utrumq; Danicum scilicet & Norvagicum pacis, justî atq; æqvi amans omni industriæ laude tractavit, qvi consilia Matris senatorumq; qvos comites plerumq; sibi habebat, perbenignè admittebat. Falsterboæ suum præmaturè obiit diem anno regni duodecimo, vitæ vicesimo secundo, longiore vitâ dignus: Viscera ipsius pro more ejusdem temporis Lundini Scanorum in æde Divi Laurentii, quam multis modis exornare gavissus est, deposita sunt, corpus reliquum verò in Soræ cænobium translatum ibiq; sub epicedio illustri consecratum jacet, cum qvo Regum Daniæ & Norvagiæ soboles mascula, antiquissimâ prosapia nata, defuit.

REGINÆ MARGARETÆ WALDEMARI Filiae

Numos qvòd attinet, ex annalibus patriis percipimus, eos, Reginâ hac ad septentrionis gubernacula sedente, in Daniæ provinciis interdum fuisse admodum raros, qvare & eo minus nobis jam obvii sunt. Proinde qvoq; in legibus, quas anno 1396. feria secunda proximè ante festum Conversionis: S. Pauli promulgavit Wiburgi in Jutia, teste *Hvidtfeldio pag. m. 7.* maximè conqvesta fuit monetæ Danicæ penuriam in Regni Provinciis, mandatq; ibi argentum censuale ex qvalibet domo, denarios scilicet grandiores octo (Angli *Grossos* seu *Groats* vocant) recudendos anno eodem in suppetias sibi ferri. Satis exinde etiam colligere licet ob monetæ indigenæ defectum, peregrinam tunc frequentius in usû fuisse, præsertim Anglicanam, qvâ res magni pretii coemptas in historia patria sæpius legimus: Gothlandiam quippe à Teutonicorum eqviturum potestate anno 1408. persolutis aureorum Anglicanorum novem millibus recuperavit Regina hæc, in Regnorum commoda perquam intenta.

REGIS ERICI VIII. seu POMERANI.

Tab. XLI.

No. 62. ERICUS REX D. S. N. Corona Regis aperta. Sigla D. S. N. denotant tria septentrionis regna, scilicet Daniæ, Sueciæ & Norvagiæ, quorum fuit Rex.

In adversa Numi:

✚ MONETA NESTVED. *Cruce quadrata.*

No. 63. ✚ MONETA RANDE. *Regii Nominis character coronatus.*

* IN NOMINE DOMI * *Circa crucem quadratam.*

No. 64. * IN NOMINE DOMI * *Est symbolum Regis, quod ambis Crucem itidem quadratam.*

MONETA OTTOIS. *Quod est: Otthoniensis. Regis ejusdem sigla Coronata.*

No. 65. * MONETA * ODENSE. *Regii nominis solita nota coronata.*

In

In adverso numi latere.

* IN NOMINE * DOMI. *Symbolum hoc quoq; ambit Crucem.*

Tanta, ut diximus, *Margareta* in septentrione nostro regnante, monetæ indigenæ penuria in Daniæ provinciis exstante, stilum transferamus ad Regis *Erici Pomerani*, Pronepotis ipsius ex sorore *Ingeburga*, numismata in museo hoc deposita. Fuit hic Rex Reginæ *Margareta* sedecennis socius Regni, qui anno 1396. adoptatus & imperium post obitum *Margareta* per 26 annos tractans re expertus est, Magnæ illius Semiramidis Septentrionalis consilio se fuisse destitutum. Matrimonio sibi anno 1406 adjunxit Principem prudentissimam, *Henrici IV.* Regis Angliæ filiam, quæ immensi auri dotem ad Sponsum hunc detulisse fertur. Memorant enim Annales Svecici, teste *Hvidtfeldio* pag. m. 629. dotis numum tanti fuisse ponderis, ut aliquot millia aureorum æqvaverit. Una verò an fuerit massa signata aut non signata, quæ dotis hic dabatur, aut ex pluribus constiterit segmentis, quæ ad trutinam examinata tantam confecerunt summam numariam aureorum Anglicanorum, sive dotis loco numi hi fuerint numerati, non adeò apparet. Verum tamen esse quidam perhibent, fuisse Principem Gallicam, quæ etiam dotis numum sponso, Regi Angliæ, aliquot centena millia pendentem attulit, quem auri massam potius ex lege jur. *Quotiescunq; 27 C. de Suscept.* Autor anonymus doctissimæ *Lucubrationis de veteris Numismatis Potentia & Qualitate*, nuperrimè Lipsiæ & Francofurti impressæ, nominat. Interim in confesso est, permagnam in Dania biennio post exstitisse copiam aureorum Anglicanorum, quorum 9 millibus anno 1408. Gothlandiam è manibus Teutonicorum Equitum redemptam fuisse, antea narravimus. Post mortem Reginæ *Margareta* tandem Rex idem contra Holfatos Duces litem ciere coactus est ob Slesvicensis Ducatus homagium, sibi ab iis non præstitum, quod ad Daniæ regnum pertinere Cæsar *Sigismundus*, in causâ hac Arbiter factus, pronuntiavit. Litis ejusdem gratia Rex *Ericus* etiam Budæ Imperatorem salutavit anno 1424, ut una eademq; opera sacra Hierosolymitana deinde visiteret, sed à Præfecto cursus publici in itinere Hierosolymitano detentus, magnum subditis extorsit censum, ne Sultano traderetur. In regnum rediens contra pertinaces Holfatos anno 1425 arma sumpsit, & per idem tempus memorant annales nostri, Regem hunc pecuniam ex ære Cyprio vilem admodum cudi fecisse, quare apud omnes famâ laborare cepit, quam ut emendaret *Philippa*, Regina ipsius, eodem sub typo, Rege nescio, aliam & meliorem monetam fieri curavit, autore *Hvidtfeldio* pag. m. 726.

Melioris quoq; metalli, atamen mixti, numus est, primo loco sub No. 62 hic positus, quem, imperante *Erico Pomerano*, ex officina monetaria Nestvedensi prodiisse, coronâ ejusdem Regis signatum, ad oram numi in adverso latere legimus. Oppidum Nestvedia fuit in Sælandia, Rege etiam *Erico Glippingio*, satis magnum, ad exiguum maris Balthici sinum perquam amoenè situm, cujus ædem Divo Petro sacram, una cum urbe anno 1271. deflagrantem memorat toties laudatus *Hvidtfeldius* nostras pag. m. 274. Propugnaculo munitum hoc emporium quoq; erat anno 1345, jam pridem Holfatis oppignoratam, qui suis impensis munitionem ibi posuerunt, eoq; bona sua transferri curarunt, prout *Joh. Isacius Pontanus* *Rer. Dan. hist. lib. 7. p. 474.* narrat, ut

tuti-

tutius ibidem fortè etiam nundinarent. Sed munimento hoc per idem tempus potestatis Danorum facto & desolato non minus commerciis increfcere cæpit Urbs eadem, quæ fodalitio mercatorum olim perquam clara (quod nobis **Compagnie** dicitur) etiamnum plateam habet ab eo **Compagnie-Stræde** denominatam, in cujus situ officinam monetariam erectam fuiffe nobis ex actis Civicis urbis ejusdem certò traditur. Et Inscriptio in utroq; numi latere nos certiùs docet, monetam Nestvedix viguiffe tempore Regis *Erici Pomerani*, cum alius *Erici* numulus non esse possit, nisi Pomerani, qui solus trium Regnorum septentrionalium, Daniæ, Sveciæ & Norvagiæ hic inscribitur Rex, cujus cæterorumq; Daniæ Regum indultu rerum commercia in emporio hocce, quamvis mari non adeò conterminum sit, in tantum accrevère, ut etiam anno 1531 navem bellicam, 60 viris armisq; necessariis instructam, quæ pro eo tempore non inter minimas censèbatur, urbis Slaglofix ope in conflictum emittere potuerit: Vide *Hvitfeld. p.m. 1356.*

Insequentes numulos levidentes admodum & cupreos, qui sub No: 63. Randrosii in *Cherfoneso* nostra, No. verò 64 & 65 Othinix in Fionia percussi hic luci exponuntur, eidem Regi adstruimus, quippe *Ericus* hic solus Rex ejus nominis est, qui in annalibus nostris ob vilem notatur monetam, quam cudi fecerat, & inscriptionum literæ ab iis, quæ in numis antecedentium Regum ejusdem nominis dantur, multum discrepant, magisq; convenient in literarum formaturis proximè præcedentis numi, qui nullius nisi Regis *Erici Pomerani* est: Nec præterea deprehendimus, siglas Regum coronatas prius fuiffe usitatas, quàm in hujus succedentiumq; Regum Daniæ numis. Laudat quidem *Bircherodius Specimin. antiq. rei num. Dan. pag. 128.* Regium *Christiani I.* diploma M.S., ex quo constabit Othinienfium monetarias ædes à Magistratu sub *Erici Pomerani* temporibus fuiffe divenditas, attamen non exinde sequitur, monetam, *Erico* hoc regnante, Othinix in totum fuiffe abrogatam, cujus pravitatem Magistratus fortè pertæsus omnimodo annisus est, ut monetaria officina destrueretur, ædesq; divenderentur, quarum parietinas, **Mynte-Gaarden** dictas, Othinix adhuc restare nobis traditur, à quibus urbis ille tractus, in quo jacent, Danicè adhuc dicitur **Mynte-Strædet**/i.e. vicus monetarius. Hinc & ejusdem farinæ numulos permultos Othinix, alibiq; *Erico* hoc regnante procufos nobis anno 1688 singularis detexit casus, quem laudatus *Bircherodius l.c. pag. 127.* ita enarrat: *Civis quidam Urbis nostræ Othinix cum collapsas suas reficeret ædes, & fundamentum earundem repararet, incidit die nono Martii in copiam numorum satis numerosam. Possessor autem olim æris hujus ocream vel tibiale aliquod his impleverat numis & in terram reposuerat. Superveniens autem incendium forsitan aliquod hoc, quicquid fuerat, integumentis consumpserat, & inclusum æs in massam pedis instar effigiatam redegerat, ut vix aliquot à reliquo corpore separari & integri avelli possent.* Ab eadem massa avulsi etiam hic dantur numuli ænei ejusdem formaturæ, quemadmodum & hujus Regis in Svecia Stockholmix, Aboæ & Arosix procusi fuère numi, qui ex mixto conflati sunt metallo. Tandem imperium Septentrionale Rex ille pertæsus, ob affectum subditorum in dies sibi imminutum, se in Gothlandiam subduxit, correptis regni Daniæ thesauris & Roeskildix ædis primariæ ornamentis quàm pretiosissimis, statuis scilicet Apostolorum Christi aureis, quæ trimulo, teste *Cl. Lyschandro in Synopsi hist. Dan. pag. 242.*, haud fuère minores. At

cùm decennium ibi exegisset & à Svecis, insulæ & thesauro inhiantibus, graviter infestaretur, arcem metropolimq; insulæ Danorum potestati sponte tradidit, in Pomeraniam trajecturus, qv̄i in trajectu eodem duas naves cimelio suppellectileq; prætiosiori onustas amisit. Rygenvoldiæ, in Pomerania tandem appulsus totidem annos ibi consumpsit, & sic cum per tempus vicennale Trionum fasces duorum Regum *Christophori Bavari* & *Christiani I. Oldenburgici* manibus post se versatos vidisset, sine liberis, ibi vita excessit anno ætatis 74. postquam imperium boreale cum Regina *Margareta* 16, solus verò 26 annos tenuerat, insequenteq; annos viginti privata triverat forte. Bochoviæ deinde est sepultus. Rex fuit admodum doctus, sed minus felix, qv̄i historiam gentis Danicæ latine contextuisse dicitur, in qua multa habemus, quæ alibi nequicquam quæramus. Jam ad numulos

REGIS CHRISTOPHORI III. seu BAVARI.

Tab. XLI.

No. 66. CRISTOFER. D. GR. REX DACIE. *Trini leones in scuto, Dania insignia antiqua.*

In adversa:

GLORIA IN EXCELIS DEO. *Clypeus, qui est quadripartitus, Leonibus Palatinis & rhombis Bavaricis exornatus.*

No. 67. CRISTOP. REX D. S. N. *Character nominis Regii, trifolio superne in nummo exornatus.*

MON. MALMOIENS. *Scutulum cruce, latius se expandente, insignitum.*

No. 68. CRISTOFER REX DACIE. *Regis sigla coronata.*

MONETA MALMOIENS. *Scutulum, cruce eadem, seu Danebrogica, signatum.*

Erico Pomerano hunc in modum imperii fasces relinqvente, *Christophorus*, Comes Palatinus Rheni & Baviaræ Dux, *Erici* ex Sorore *Sophia* nepos & Regis *Valdemari IV.* ex filia *Ingeburga*, matre ejusdem *Sophia*, abnepos, utpote successioni proximior ad clavum imperii à Daniæ Senatu invitatur, & apparatu magnifico Lubecæ exceptus anno 1439. in Daniam proficiscitur. Post varias disceptationes septentrionis regna, eo præsentē, sub fœdus & unionem antiquam demum sunt redacta. Et rusticorum ferocia in Cimbris anno 1441 ab eo coercitâ, primùm anno eodem Sveciæ Rex ad Morastonium, usitato gentis more, salutatur. Asloæ Norvagorum anno sequenti itidem consecratus, tandem in ipso principio anni 1443 Daniæ Regno splendidius Ripis Phundufiorum inauguratur, coronâq; à Præfule Lundensi ibidem insignitur, operam Germaniæ Principibus Magnis præstantibus, quippe ensē Regium gerebat Dux Slesvicensis; sceptrum Silesius, pomum Bavarus & coronam Brunsvicensis. Post hæc habiti sunt ludi equestres maximè conspicui, & è nobilitate præcipuâ viri septuaginta duo inter equites sunt relati, quorum juramen-

ti verba in *capsa* Cypriani ord. 2. in quarto Bibliotheca Universitatis Havniensis prout tunc temporis in more positum erat, sic jacent:

Jeg bether mig saa Gud hielpe / Jomfrue Maria / Sancte Knut / Sancte Erick oc Sancte Oluf / at jeg wil efter min yderste Mact meth Lif oc Godz bestiaerme then hellige Christne Tro oc Evangelium oc holde oc verie Kircken oc henne Tienere ved syn Frihed oc Frælsæ. Stande moth Urceth / oc styrcke Frid oc Ræt / oc bestiaerme Fatherløse oc Motherløse Børn / Jomfruer / Enfiær oc arme Føld; oc være trygger oc tro min Konninger / oc myn Rige. oc rætfærdeligen holde oc giøme mit Ridderstab / Gud til Hether efter min beste Formuge. Saa hielpe mig Gud oc Helghene! h. e. *Ita me Deus juvet, Virgo Maria, S. Canutus, S. Ericus & S. Olaus, promitto, me viribus omnibus defensurum esse Christianam Religionem & Evangelium, protecturumq; Ecclesiam ejusq; ministrorum immunitates & velle aversari quicquid injustum, justumq; & pacem firmando, orphanos, virgines, viduas, pauperes omnes adjuvare, fidumq; me fore Regi meo & Regno, & justè servare decoreq; custodire meum ordinem equestrem, quoad potuero in Gloriam Dei. Ita me Deus & Sancti adjuvent!* His ita, ut in talibus sit, magnâ pompâ peractis, numum hunc primo loco sub No. 66. positum in Dei Gloriam rei; memoriam Ripis ex officina monetaria qvoq; prodiisse suspicamur, qui majoris moduli est, atq; tunc temporis in septentrione assolebat, ideoq; & solennissimo actui huic dicatus censetur cum votiva acclamatione seu symbolo Regio: GLORIA IN EXCELIS (pro Excelsis) DEO! Nam & in hac Phundusiorum urbe, etiam ante annum 1269, erectas fuisse ædes monetarias, jura Civitatis ejusdem ab *Erico Glippingo* eodem anno Nyburgi concessa haud obscure, *Editore Resenio* nostro, ita §. 26. subindicant: *quicumq; argentum non daturum produxerit vendendo & Monetarius illud falsum esse pronunciarerit, & ille asserit, se illud in venalitatibus suis accepisse, ille potius quam Monetarius ad defendendum se prævalebit.* Id quod privilegiis ferè iisdem Regis *Christophori Barvari*, in ipsa coronationis prædictæ festivitate datis, corroboratur. Tacemus hîc Regis *Christophori I.* immunitates, anno 1252. Riparum civibus erogatas, quas jura & privilegia eadem in exitu confirmatas qvoq; laudant, quoniam nos eas deperditas dolemus. Ex quibus tamen satis constabit, etiam ante *Erici Glippingi* tempora Ripis stetisse monetæ officinam, cum ejus monetarium jam dum constitutum in privilegiis, urbi huic indultis, memorèt & his antiquiores qvoq; extiterint civitatis prærogativæ, quarum tenore indultuq; Regum insequentium numos refusè admodum ibi cufos esse, ejusdem officinæ monetæ, etiam in musæo hoc asservatæ & usq; ad annum 1536. nitidè percussæ contestantur. Multa præterea huic urbi fuerunt commoda, quæ exteris etiam ibi commorandi & nundinandi occasionem olim dedere, siquidem & jure, ut dicunt, stapulæ eandem antiquitus etiam gavissam esse, jura laudata §. 29. perhibent: *Quicumq; deprehensus fuerit juxta Stadh & Stapel, quod falsos denarios fabricaverit, capitali sententiæ subjacebit;* Cui & argumento sint, vicorum nomina à Flandris, Anglis, Gallis, aliisq; nationibus indita, prout *Joh. Ifac. Pontanus charograph. Dan. Descript. pag. 66.* arguit. Idem decantare videtur Nobilis Poëta *Latius* nostras *Rer. Dan. Lib. VIII. pag. 392.*

— *Asi hominum formæ est ita juncta venustas,
Ut Brabantinis aliquod cœu è gentibus istuc
Commigrasse putem.*

Sed quotqvot hîc vicorum superbæ domus & commerciorum veniit se exseruerunt monumenta, tot & rudera ex incendio & excidio, qvòd urbs hæc anno 1242. 1258 & 1272 passa est, cineribus terrisq; ibi sepulta sunt. Restat tamen in hunc usq; diem vicus Grönningorum, qvi mihi est natale solum, contractè **Grønner-Gade** indigenis dictum, cujus in tractu & ædibus, qvæ olim mercatorum jam urbis spectatæ magnitudinis curia, Grönningi suas exposuisse merces stapulamq; erexisse, mihi adeò à teneris est traditum. Et à partibus meis ultrò qvoq; stare videtur Nobilissimus & Consultissimus Vir *Matthias Wormius*, Justitiæ Consiliarius Regius, qvi itidem Præses ejusdem urbis & antiquitatis patriæ amantissimus ex Riparum archivis pro benigna ingenii venâ in honorem antiqui juris civitatis ejusdem è Bibliotheca *D. Petri Reseni* Hauniæ 1683. editi, sic Danicè canit:

Sligt vidner Stabelen af Grønninger opsat /

Enddog den siden er ombendt og slet forlat.

Qvòd in profam ita latinè vertimus: *Idem attestatur stapula à Grönningis hîc erecta, quamvis postea dilapsa sit & in totam desita.*

Itaq; priscorum numismatum nobis hoc est elegantissimum, & qvantum mihi constat, primum qvòd Daniæ insignia antiquiora præ se fert, leones nempe trinos, dextrorsum procurrentes, & tria illa Balthica maris ostia (qvibus secundum inscriptionem CRISTOFER D. GR. REX DACIE imperaturus erat) denotantes. Coronati qvidem conspiciuntur leones, sed incuriâ Calcographi, cum vix ante Regis *Christiani IV.* tempora in numis diademati fuerint. Numi parte posteriore emicat scutum quadrifariam divisum, ita ut primâ & quartâ areolâ Leo Palatinus, secundâ & tertiâ verò rhombi Bavarici contineantur.

Proximè sub numeris 67 & 68 hîc sequentes Regis ejusdem numos stirpis Oldenburgicæ esse qvidam arguunt, qvia iis simillimi videntur proq; iis & qvidem Regis *Christiani II.* venditare exinde allaborant, qvòd nominis Regii charactere ferè eodem in primo numi latere sint insigniti, qvò solum Regem *Christianum II.* nomen suum in numis exprimendum curasse, autumant; At cum Antecessor *Christophori Bavarici, Ericus Pomeranus*, sigla item regie coronata in numis suis usus fuerit, non dubitamus, successorem ipsius, quemadmodum deinceps splendidissima serie Reges insequentes ad hoc usq; tempus fieri jusserunt, eundem secutum esse morem & nominis Regii charactere non minus exornatum seu coronatum voluisse, quem Monetarii literâ monasticâ **R.** loco **C.** hîc tam in numis Danicis qvàm in Svecicis, qvos *Elias Brenerus in Thes. Num. Svecio-Goth. Stockholmia* alibi; sub eodem Rege percussos anno 1691 nobis deprompsit, expresserunt. Quid? qvòd nec adeò oculos hîc fugiunt literæ ad oras numorum inscriptæ, ut ejusdem Regis nomen conficere non valeant, qvamvis ærugine partim sint exesæ. Cui accedit, qvòd in Svecicis numis præter siglam eandem in medio numi coronatam, nomen Regis *Christophori* ad oram ab eadem litera monastica ubiq; ferè incipiat, quemadmodum pag. 22. auctarii hujus sigillo inibi laudato, qvòd Ripis convivii *S. Canuti* olim fuit, Regis *Canuti* vocabulum literâ eadem insculptum existat.

Aver-

Aversæ numerorum hîc quoque habent ictum purum, quod crux transit ad ultimas usque numi oras: Latiori enim modo hoc crucis signum sese hîc expandit, nî fallor, ad instar cruciatæ, inde à *Valdemari II.* tempore & anno 1219. ad posteros asservatæ, quemadmodum crucem eandem & in numis & figillis postea dilatatam videmus & Regni Daniæ insignia eam albo colore in solo rubeo adhuc ostentant. Notum quippe est ex historia pag. 74. hîc laudata, Regi *Valdemaro*, adversus gentiles Livonos belligeranti, Cruciatam à Pontifice Romano fuisse collatam, posterisque traditam, quam tantâ religione pro ejusdem temporis ratione fuisse custoditam satis evidenter colligimus, ac si cœlitus fuisset data, cum ductu ipsius tantas triumforum laureas post tot debellatas & conversas gentes conquissiverint Reges Daniæ. Gredulæ itaque Pontificiorum turbæ hinc facile religio eadem mansit, ut militibus quoque sub eâ animi cō fortiores in prælio redderentur. Habuerunt enim antiquitus Pontifices eorumque assclæ primores etiam suos **Gonfanons**, quos Galli *les Banniers de l'Eglise* explicant. h. e. labara ecclesiastica, Defensoribus ecclesiæ in bonum omen tradita. Rem fusiùs illustrat *Mesfrè Antoine Furetiere dans les essais d'un dictionnaire universel* p. m. 126. & 127. dicens: *Ce Gonfanon étoit la Bannière de l'armée Chrétienne, prise par Baudouin Comte de Boulogne & d'Arvergne, frere de Geoffroy ou Godefroy de Bouillon, auquel elle avoit été envoyée par le Pape, comme au vray Défenseur de l'Eglise contre les infideles.* i. e. Gonfanon hic erat vexillum exercitus Christiani, portatum à Baldevino, Comite Bononiensi & Averniensi, Godofredi Bullionum comitis fratre, cui tanquam vero Ecclesiæ Defensori, contra Gentiles à Pontifice erat transmissum. Mera Danica vetus hæc vox *Gonfanon* vel *Gunfan* & hanc tesseram summum militare vexillum *Antonius Furetiere* appositè est interpretatus, quoniam omnes apud quos hæc mansit vox in Italiâ & Francia de vexillo tali intellexerunt, quibus adstipulatur Chronicon Anglo-Saxonicum vetus, quod *Edvinus* edidit, ubi ad annum 878. p. m. 84. dicit, *Ælfredum* in Danmonia extorsisse militare vexillum Danis, quod *Reafn*. h. e. corvus dicebatur, legitque *Gud-fana*, quasi Dei vexillum, *Gud* enim nobis vocatur Deus & *Fane* vexillum. Anglo-Saxonica verba sic jacent: *And thar was de Gud-fana genummen, the hi rafen heten.* Ubi *Gumfana* legendum existimo, quamvis non malè utrumque quadret, si ve legas *Gud-fana* sive *Gum-fana*, quæ vox cum tempore detorta est in *Gonfanon* & *Gunfalon*. Corvi figuram olim intextam habuisse vexillum hocce, ab appellatione ejus *Reafn* colligo, quemadmodum id septentrionis nostri historiarum monumenta M. S. Scriptoresque Anglicani contestantur: erat enim coryus illi Trionum Deastro Odino peculiariter sacratu, hinc & *Hrafnagud* i. e. Deus corvorum ubique est nominatus: Itaque nec incongruè tessera huic militari majores nostri, adhuc gentiles, nomen *Gud-fana* imposuerunt, quibus, Christianis jam factis, etiam religio fuit, cruciatam, hujus vexilli loco Regibus eorum à Papa Romano collatam, divinitus fuisse datam. Nostratibus deinde vexillum idem nomine **Dane-Braage** / i. e. Danorum **Braage** exinde vocatum, quia erat texturâ varii coloris, *πεποικιλμένη*, quæ **Braage** Danis dicitur, de quibus etiam vide *Hvidtfeldium* p. m. 185. 933 & 1033. Magnâ igitur curâ labarum hocce, velut Regni & Religionis Palladium, ad posteros, ac si de cœlo demissum fuisset, conservatum fuit, cui sequentium temporum victo-

rias & res secundas imputabant, dum forti & felici manu id factum tectumq; per aliquot secula contra hostes, etiam prævalidos, tuitæ sunt gentes nostræ, donec tandem in bello Dithmarsico à Rege *Johanne I.* gesto, inter victorum spolia anno 1500., relatu' *Hvidtfeldii*, fuerit deperditum. Ex inscriptione crucem hanc ambiente in utriusq; numuli latere patet, ambos esse monetæ Malmöensis. *Malmö* indigenis appellata est hæc Scaniæ urbs propemodum Metropolitana, quæ Hollandis est Ellebogium, è situ loci, cubiti formam referentis; Malmogia verò Chorographis dicta. Maritima est & probè jam munita, quæ, Rege *Erico Menvedio*, in littorum tractu, quo nunc conspicitur, anno 1319. è suis educta est fundamentis, & cum in editiori loco pagus ejusdem nominis fuerit conditus, Malmogia inferior ad differentiam superioris incolis est diu denominata; At caput è littoribus maris Codani exferenti sine additamento & κατ' ἐξοχὴν Malmöæ seu Malmogiæ nomen est impositum: Ulteriores enim vires sumere urbs hæc mercimoniorum opportunitate cepit, cum habeat maris quendam flexum, qui portum format, præsertim Circio non flante, navigiis satis tutum. Ansam ergo loci situs indigenis & exteris dedit piscandi gratia hic suas in littore figere sedes, quæ ex commerciorum indultu opibus & splendore postea adeo exstitere insignes, ut quas piscatorum humiles & è cannis contextæ olim occupaverint casæ, eas ædificiis magnificè exornatas in historia patria per aliquot secula conspexerimus: Quippe primum legimus *Valdemarum IV.* anno 1360 concessisse huic urbi præter cætera hocce privilegium, ut à telonii, quod vocant, solutione immunes essent Malmöenses, in quemcunq; Daniæ portum cum mercibus venire ipsis contingeret. Tandem ex numis his percipimus commercandi gratia urbi huic quoq; indultum fuisse jus cudendi numos, à quo verò Rege, non nobis planè conspicuum est, interim hisce numis antiquiores Malmogiæ signatos videre, quod sciam, non licuit. Omnes ejusdem formaturæ illustriori cruce in scuto puro sunt insigniti, id quod nobis argumento sit, Regem hunc, seu Dominum monetæ, Principem fuisse patriæ amantissimum & antiquæ Danorum gloriæ studiosissimum, qui sub cruciatâ eadem Vandalos & Slavos ad pristinum obsequium redigere meditatus est, & redegisset, si modo in Scaniam trajiciens, ut Jenecopiæ proceres Sveciæ in concilium & auxilium convocaret, & Helsingburgi subita invaliditudine oppressus die 6 Jan. 1448. mortuus non esset. Christophoro Bavaro sic defuncto, Regnum Dani jure transulerunt in *Christianum Oldenburgicum*, istius nominis Primum, illum quoq; *Valdemari IV.* abnepotem, cujus posterorumq;, qui etiam splendidiori successionis ordine ad gubernacula regia sedere, numos argenteos, cujuscunq; etiam sint moduli, profluentiori copia in Musæo hoc existentes, bono cum Deo & gratiâ Monarchæ nostri clementissimi, luci aliquando etiam exponemus: crevit enim res numaria adeo sub Optimis & Potentissimis stemmate Oldenburgico satis Regibus, ut etiam tantorum Principum numi nunc inter elegantiores & meliores, imò maximos, totius orbis numerentur. Jam mantissæ loco ad perpaucos minutulosq; numos Norvagiæ Regum Principumq;, qui sequuntur.

REGIS SVERI MAGNI.

Tab. XLI.

No. 69. ✠ REX SVERVS MAGNVS. *Caput coronatum Regis, plene barbati.*

In adverso latere:

Numi aversam crux transit, in cujus quadratis literæ hæc exstant: NI. NI.

NI. NI.

Est numulus perquam nitidus, puri argenti & solidus, quamvis tenuis, quem antea in Musæi hujus descriptione pag. 112 quidem notavimus, sed ut illustrior fiat, hæc quoque sunt addenda: Dantur etiam ejusdem moduli planè bracteati & cavi, qui numi aversam tantum procuram habent. Omnes profitentur, literis NI in quadratis transeuntis crucis signati, *Nidrosia* se fuisse cufos: Sic enim à fluvio, scilicet *Nid* seu *Nid-Ålæ*, & ostio ejusdem profundo, ubi redundat, quod *Ålæ* Norvagi antiquitus dicebatur, urbs hæc, eodem in tractu sita, nomen suum est sortita. *Nid-Ålæ Ålæ* / quod contractius latine redditur *Nidrosia*, cui tamen nomen antiquis fortè à Trondheimensium seu Trondensium mansione hodie vulgò manet **Trondheim**, Anno 1154 Metropolis totius Norvagiæ sedesque Archiepiscopalis est constituta, cui præterea Islandiæ, Grönlandiæ Orcadumque ecclesiæ subjectæ erant. Templum itaque habuit cathedrale & magnitudine & cælorum lapidum artificio in orbe Christiano vix simile, quod incendio & ruinâ sædatum veteris suæ magnificentiæ tantum non jam ostentat rudera. Mercimoniis tam indigenarum, quam exterorum non minus hoc emporium, inde à *S. Olai*, cognomine *Digre* i. e. Crassi, tempore, qui regnum Norvagiæ ab anno 1015. ad annum 1030 tenuit, clarum fuit. Sic enim narrant *Snorronis Sturlei* Chron. Norvag. M.S.: *Olafur Kongur for meþ lypu sino ut til Niparos, þa let hann reysa þar þus a Niparbacca, oc seipafi sua, at þar scylldi vera Kaupstapur.* h. e. Rex Olaus cum hominibus suis Nidrosiam profectus est, ibique domos erigi curavit in Nidrosia seu clivo fluminis Nid & ordinavit sic, ut ibi esset emporium: Etiam hinc jure cudendi numos, à Rege *Svero Magno* clementer concessio, celebrius factum est, quemadmodum ex inscriptione numi hujus quodammodo dispalescit, nam antiquiores hujus emporii numos videre vix continget.

Regnum Norvagiæ iusto successionis ordine cum *Sverus Magnus* peteret, quem multa dura aspera; perpersum Chronica Norvagica referunt, Anti-Rex *Magnus Erlingi* filius affecit; ipsius cum profligare & conviciis persequi sunt conati, tradentes, eum Regis *Sigurdi* filium ex pellice *Gumbilda* se mentiri, sed ex Unate fabro prognatum. Nupsit quidem hæc *Gumbilda* post obitum Regis *Sigurdi* viro, qui Unas faber vocatus erat, sed cum *Erlingus Schaccius* ejusque filius *Magnus* in id incumberent, ut Regia Prosapia per totum Norvagiæ regnum extirparetur, cum filio & marito Unate ad fratrem, Ferroensem Episcopum, confugit, ubi *Sverus Magnus* adeo literis fuit imbutus, ut ad religionis munus investiretur, at, cum hoc ageretur, matri lacrimæ cadebant, quæ filio, id quæritanti, stirpis illum esse Regiæ, quam huc usque apud eum reticuit, detexit, levemque istam pro Regia illa dignitate, quæ *Svero Magno* jure competebat, æstimans. Qua occasione *Sverus* munus suum militiæ mutavit

tavit confestimq; ad Norvagos suos profectus, tandem post quinquennium & varios in eo cum *Magno Erlingi* filio conflictus, quorum quatuor ad Nidrosiam in numulo hoc, literis NI. quater repetitis, Chronica Norvag. toties laudata enarrant, Magnum vesperà Viti & Modesti ad Bergas unà cum classe satis instructa anno 1184. prostravit. Dum toties acie iusta de regno decertabatur, *Sverus* ter à populo Rex quidem est salutat, nec tamen prius eum coronari Præsules regni permiserunt, quàm decennio post ultimum cum *Magno Erlingi* filio conflictum: Intercesserunt enim statim à *Magni* morte Regem *Sverum* inter & Archiepiscopum Nidrosiensem *Ericum* controversiæ magnæ, etiam ob Regi denegatum consecrationis ministerium, quod *Nicolaus Asloensis* Episcopus in comitiis ipsi anno 1193. Bergis demum præstitit, postquam Archiepiscopus *Ericus* diu antea, variis cum Rege *Svero* exercitiis offensionibus, in Daniam ad *Abfolonem* Archiepiscopum se contulerat, ibiq; & Romæ eum multis aggravare conatus erat criminibus & conviciis: Legato enim Apostolico etiam Regiam inunctionem sibi deneganti & subditos suos pecuniâ emungenti, festinum abitum è regio suo Rex *Sverus* imperavit. Hinc & in Regem hunc excommunicationis fulmen non tantum à Papa Celestino vibratum, sed & ab Innocentio est torsum, prout ex Epp. *Imocentii* l. i. Epp. 382, 383 & 384. edit. Baluz. percipimus. Itaq; *Saxo Grammat. histor. Dan. fol. 181*, qui Archiepiscopi *Abfolonis* fidus fuit comes & potentiæ ecclesiasticæ hic nimis cultor Regem eundem inter alia hunc in modum notat: *Et ne generis titulo carere videretur, originem mentitus Haraldum Hyberniensem avum sibi vendicando, Swardo (Sigurdo habent Chronica Norvågica) se procreatum confingit, cujus etiam nomen filio, quem antea patris vocabulo UNA (UNAS) appellaverat, aptavit. Et ut omnia prioris fortuna momenta subrueret, proavique vocabulo in eo presentari crederetur, simulatæ prosapiæ decus, novi nominis ornamentis usurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis vocitari constituit.* Væra quædam hîc falsis immiscuisse Saxonem, numulus noster, qui Regem *Sverum* quoq; cognominat *Magnum*, testis est, id quod inscriptio gladii ipsius aliaq; monumenta, quæ ad sepulchrum Regis *Sveri* Bergis olim suspensa *Chron. Norvag. edit. Dan. pag. m. 527.* narrant, majoribus nostris quoq; tradiderunt. Quo verò tempore *Magnum* hoc sibi *Sverus* Rex attribuerit cognomen aut impositum sit, non omninò liqvet. Relatu Saxonis magnam habet verisimilitudinem id non prius factum esse censemus, quam de regio ipsius ortu certior factus erat, quo tempore & filii sui nomen ab Unade in *Sigurdi* transmutavit; At quia *Sveri* historia M. S., *Sverus Saga* dicta, cap. 4. *Sverum* admodum juvenem & nondum rerum potitum cognomine *Magnum* introducit, in somnio, quod de Sancto Olao *Sverus* habuit, dicentem: *Sidan næfndi hann Sverri Magnus, „ oc bad hann thva ser i thvi sama Vatni.* i. e. Deinde vocavit *Sverum Magnum*, & rogavit, ut se lavaret aqâ eadem: Credimus igitur majorem subesse veritatem, *Svero* à teneris adhæsisse illustre hoc & è familia Regia longè peti- tum cognomen, quemadmodum novimus, *Svenonem Estrithæ* filium & Daniæ Regem idem cognomen in baptismo esse consecutum & alios imitatores ejus exstitisse in historiis nostris legimus. Aliàs *Sverus* hic, jam de Patre certior factus, more patrio, assumpsisset nomen patris, cujus hæredem in Regno Norvagiæ se esse omni jure prætendebat. Sed his argumentis de ortu *Sveri* cum diu disputatum esset, tandem in folio iustè Rex confirmatus est, qui fiducia

ducia causæ in morte Deum iustum judicem implorans vitamq; universam piè transiens, progenie per tot annorum spatia in folio Regio usq; ad Reginam *Margaretam Valdemari Quarti* filiam deinde conservatâ, nos ivadet, de iustitia causæ eum fuisse omninò persvasissimum, nec propria fraude aut dolo malo quicquam ab eo tentatum: Jure itaq; licet extra conjugium natum, potio- rem fuisse, quàm *Magnum Erlingi* filium, dilucidè admodum demonstravit *Bartholinus* nostras *Antiquit. lib. 2. cap. I. pag. 236.* Præterea numulus hic creditur eo magis ex architypo prognatus, quòd coronata facies Regis *Sverri Magni* omni modo hic videatur quasi ad vivum efformata. Depingunt enim *Chron. Norvagica Sturlæi pag. m. 527.* *Sverrum Magnum* fuisse hominem quadratum, pulcro & deductiori vultu, proluxâ & villosâ barbâ, quæ fuit ruffa, virum item eloquentem & nunquam se ita inebriantem, ut sui compos non fuerit, parciloqvii erat singularis, dum accumbebat, & sedens spectatâ erat magnitudinis, stans vero brevioris staturæ, quippe ipsi fuit thorax admodum longus sed femora pedesq; breviores: Miles quoq; strenuus & audax, quem admodum historiæ eum ubiq; dilaudant. Rex interim fuit salutatus inde ab anno 1177, at in comitiis Bergenfibus anno 1194 primùm consecratus, secundus Norvagiæ Rex, qui coronâ fuit insignitus. Regnum tenuit per 25 annos, cum anno 1202. mortuus sit Bergis ibiq; sepultus.

PHILIPPI, DUCIS NORVAGIÆ.

Tab. XLI.

No. 70. ✚ PHILIP. DUX NOVEGIE. *Ejusdem caput corolla exornatum.*

✚ MONETA E. ASLOENS. *In nummi area arversa crux elegantior, quæ in suo quoq; quadrato rosam ostentat.*

Norvagia anno 1204 Baglorum & Birckebeniorum seu Betulipedum diffidiis ubiq; inquietata, ejusdem annales tradunt, *Nicolaum*, Episcopum Asloensem, suppetias Regis *Valdemari II. Philippo*, sangvine sibi juncto, in Daniam profectû efflagitasse, ut Baglorum Dux in Norvagia constitueretur, quem & *Ingonis* Norvagici Regis ex sorore nepotem consanguineumq; *Valdemari* esse & populum regni hoc modo citius pacari & in unum corpus redigi posse, indicavit Episcopus idem; At *Erlingus*, jure se potio- rem esse demonstrans, rerum in Norvagia apud Baglos potitus est, qui suasu *Nicolai Asloensis Philippum* Jarlum seu comitem suum statim fecit, qualem numus hic ex arbitrio Episcopi *Ducem Norvegie* nominat: Nam ex numi averfa inscriptione: MONETA E. ASLOENS. quodammodo dispalescit, MONETAm esse Episcopi ASLOENSIS, quam & nullius nisi prædicti *Nicolai* esse persentimus, cum Episcopus hic tam multa ad fortunam *Philippi* fecisse legatur, ut non minus numum hunc perquam nitidum cudi curaverit in gloriam & gratiam ipsius, qui non modo Dux sed & Rex *Baglorum* anno 1208 est salutatus & per decennium contra *Betulipedum* Regem se præstans Ducem strenuum, anno 1218. in Lõsaasia præfecturæ Tõnsbergensis tandem morbo decessit.

Numulus hic uti Episcopi Asloensis ab antiquariis nostris censetur, sic & monetæ Asloensis esse eam statuimus: Emporium quippe ibi locorum inde

ab anno 1049 exstitisse, annales Norvagici memorant, cujus fundatorem Regem *Haraldum Haardraade* quoque perhibent, quod nomen suum est sortitum à præterfluente amne *Loos* & ejusdem fluminis ostio profundo, *Loos* Norvagi dicto, quorum inversione urbis nomen *Loos-Loos* seu contractè *Loos* resultat. Mercimoniorum oportunitate cum hinc per annos 169. vires nullas non sumere Emporium hoc potuerit, præsertim sede Episcopali jam dudum nobilitatum, non minus jure cudendi numos esse donatum colligimus, quam Bergensium oppidum, quod Rege *Erico Præstehader* anno 1281. monetæ privilegio munitum fuisse mox dabimus: Cui accedit numulus hic luci expositus tanquam oculatus testis aliiq; ejusdem farinae numuli postea procusi *Asloe*, quam vulgus *Opsloe*, dum stetit, appellare solebat, nomine aliquantum intorto. Vetus quæ fuit urbs jam cineribus suis ab anno 1624. jacet sepulta, novâ confestim in tractu commodiori auspiciis singulari que indultu Gloriosissimi Regis *Christiani IV.* fitâ, nomine *Christiana* appellabatur à potentissimo illo regnorum suorum statore & instauratore, quemadmodum in hunc usque diem eodem vocabulo floret & viget. Caput Principis *Philippi* in numi facie more Romano redimitum voluit Episcopus *Asloensis*, ut testaretur, *Philippo*, ob tantas contra *Betulipedes* fortibus ausis partas victorias, meritò debere corollam triumphalem, floribus hic commixtam & coactam, caputq; tanti Ducis regali *Majestate* aliquando dignè fore *sertatum*, ut ita cum *Capella* loquamur. Nec minus concinnè inde in more positum habuere Galli, suos Duces coronâ seu corollâ insignire, memorat enim *Rogerus Hovedenus* circa exitum seculi 12. pag. 792. *Johannem*, Comitem *Mortainensem*, fratrem *Richardi I.* Angliæ Regis *Rotomagi* in festo S. Marci comorantem, *accinctum fuisse gladio Ducatus Normannia in Matrice Ecclesia per manum Walteri Rothomagensis Archiepiscopi: & prædictus Archiepiscopus posuit in in capite Ducis circulum, habentem in summitate per circuitum rosas aureas, prout etiam hic in corolla Ducis Philippi aureæ rosæ quasi pullulare videntur.*

REGIS ERICI MAGNI FILII.

Tab. XLI.

No. 71. ✚ ERICVS REX NORVEGIE. *Caput Regis eleganter coronatum.*

In latere averso:

✚ CIVITAS BERGENSIS. *Crux quadrata rosam in quolibet sui angulo representans.*

Numulus hic argenteus nullius, nisi Norvagiæ Regis, *Erici Magni* filii poterit esse, qui anno 1280 Bergis maximâ cum solennitate regno est inauguratus & ob suum deinde in Clericos malum affectum *Præstehader*: h. e. Sacerdotum osor est cognominatus: Etenim nec ejusdem nominis ante eum ullus ad gubernacula regni sedit, nisi *Ericus Blood-Oxe*, ab ascia sanguinolenta ita denominatus, qui verò imperium circa annum 929 tenuit, quo tempore nec dum in Norvagia monetam viguisse, percipimus, nec ullus in septentrione nostro eo tempore aut tam nitidæ literaturæ cusus reperietur numus. Quid? quod nec Bergensem civitatem ante Regis *S. Olai* tempora, qui reg-

regnare cæpit anno 996. institutam legimus, multo minus inibi antea erectam fuisse officinam monetariam. Primum enim caperunt Bergæ commerciorum viribus incrementum, regnantibus *Erico* hoc ejusq; Patre *Magna Hacqvini* filio, qui *Lagebæter* i. e. Legum instaurator dictus: quippe urbibus *Vandalicis* anno 1275 prima Bergis negotiandi concessa fuit potestas, ipsis à *Magno* illo Norvagiæ Statore indulta, quam ratam filius ipsius *Ericus* habuit, quorum tempore Bergis monetam sumpsisse vires, est verisimile, prout numi averfa hic confitentur. Itaq; in coronationis festivitate numulum hunc, Rege *Erico* imperium capeffente, Bergis procusum fuisse credimus, quo urbs eadem sibi Regis gratiam ulterius eblandiri conata est, utpote quæ jam dum monetæ jure clementer donata videtur. Aut si malueris, civitatem hanc privilegiis iisdem jam munitam post primam Regis *Erici* in Danos expeditionem navalem, ipso jam reduce, tanquam victoriatum, cudi hunc numum curasse: memorant enim annales Norvagici, hunc Regem *Ericum* ob maternum hæredium sibi in Dania denegatum Regi *Erico Menvedio* bellum indixisse & anno 1288 unacum Danis extorribus & perfugis, quasi injuria in Dania affectis, qui tamen *Ericum Glippingum*, *Menvedii* patrem, immeritissimè trucidarunt, diversas Daniæ urbes in favillas redegisse, ipsumq; Regem post hanc expeditionem proximo in festo Pascatos, procedentem in templum coronam auream portasse, quasi re bene in Dania gesta: Proinde & coronatum Regis caput in numi facie urbem hanc exoptasse, suspicamur. Et tantum hac vice, donec tempus rariora tulerit!

*Potiora, quæ hîc irrepsêre, errata benevolus
Lector sic emendet:*

Pag. 10. lin. 2. pro pretioso lege pretiosa.

P. ead. l. 10. pro Præsbyteros l. Bresbyteros.

P. 16. l. 2. pro circuitum l. circuitum.

P. 38, l. 11. p. Lotharingus l. Lotharingi.

P. 42. l. 26. p. redimeant l. redimant.

P. 47. l. 3. p. σύγχρονον l. σύγχρονον.

P. ead. l. 43. p. notundum l. rotundum.

Pag. 48. lin. 27. p. bambarum lege barbarum.

P. 50. l. 23. p. paritur l. pariter.

P. 59. l. 22. p. flagillis l. flagellis.

P. 64. l. 9. p. hæc l. hoc.

P. 68. l. 5. p. chersfonensi l. chersfonesi.

P. 71. l. 20. p. eandem l. cundem.

P. 76. l. 38. p. danariorum l. denariorum.

P. 78. l. 10. p. ordine l. ordini.

Cætera, quæ hebetiores fugerunt oculos, æquus lector sponte sua corrigit.